

SOUDNÍ TLUMOČNÍK

1/2011

Z OBSAHU VYBÍRÁME

- KST ČR byla v San Francisku přijata za řádného člena Mezinárodní federace překladatelů FIT
- Všichni znalci a tlumočníci musí mít identifikační číslo osoby (IČO)
- Italsko-český glosář termínů používaných v insolvenčním řízení
- Spisovný jazyk v Nizozemsku a Belgii je nizozemština, nikoliv dialekty jako holandština a vlámsština
- Poznámky tlumočníka o pestré paletě ruskojazyčných osob

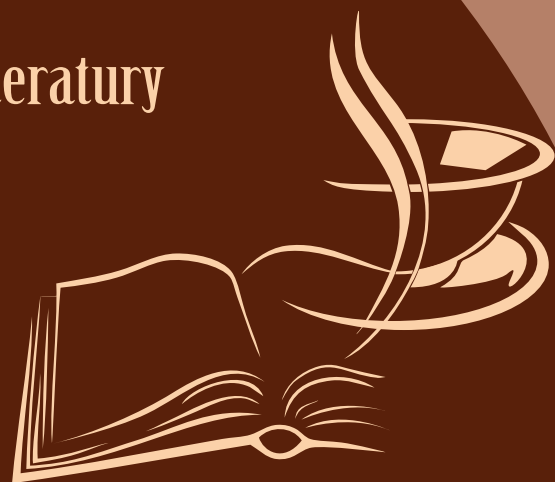
K 15. výročí KST ČR připravujeme MEZINÁRODNÍ KONFERENCI na téma zvyšování profesionality právních překladatelů a soudních tlumočníků – nové technologie.

Více se dozvíte na adrese www.conference.kstcr.cz

Jediné místo, kde můžete při kávě
nahlédnout do zahraniční odborné literatury

LITERÁRNÍ KAVÁRNA

- Křty knih ■ Autorská čtení
- Odborné diskuse
- Výstavy obrazů
- Skleněné plastiky

Literární kavárna v budově Právnické fakulty Univerzity Karlovy
nám. Curieových 7 (roh ulic Pařížská a 17. listopadu), Praha 1
tel.: 734 766 533
praha.lk@alescenek.cz
otevřeno pondělí až pátek 9—18 hod.

www.alescenek.cz

Vydavatelství
a nakladatelství
Aleš Čeněk, s.r.o.

Milé kolegyně, milí kolegové

letošní, již 15. rok existence Komory soudních tlumočnicků České republiky byl nabitý událostmi. Než začnu bilancovat, chtěla bych Vám všem ještě jednou poděkovat za důvěru, kterou jste mně a mým kolegům dali tím, že jste nás zvolili do představenstva KST ČR.

V letošním roce 2011 jsme se stali řádným členem Mezinárodní federace překladatelů (FIT). Toto členství umožňuje každému z nás účastnit se akcí jiných profesních organizací, které jsou také členem FIT, za snížený poplatek. Zároveň máme možnost každý jednotlivě získat mezinárodní členskou legitimaci FIT.

Letos se nám také podařilo vyjednat lepší podmínky profesního pojištění s našimi rámcovými pojistiteli – pojišťovnou GENERALI, resp. makléřskou firmou WIASS. V souvislosti s tím si Vás dovoluji upozornit na možnost nechat si u svého jména ve veřejné databázi členů pro on-line vyhledávání vyznačit, zda jste profesně pojištěni, popř. připojit i naskenovaný certifikát o pojištění a pojistném krytí. Pojištění bude do budoucna povinné. Řada z nás si však již dnes uvědomuje, že profesionální tlumočnick nebo překladatel musí být i profesně pojištěn.

Prestiž profesionálního tlumočnicka a překladatele roste i s tím, zda je členem profesních organizací. Proto jsme také zřídili možnost vyznačit u Vašeho jména na webových stránkách členství v jiných profesních organizacích.

Při příležitosti 15. výročí existence naší Komory připravujeme ve spolupráci s Českou komorou tlumočnicků znakového jazyka, Zastoupením Evropské komise v ČR, Justiční akademií, Jednotou překladatelů a tlumočnicků, Ústavem translatologie FF UK a za podpory firem GENERALI, KONFES, Pontes, STAR Group, Vabene, WIASS, Wavevision a dalších, mezinárodní konferenci na téma „Zvyšování profesionality právních překladatelů a soudních tlumočnicků: nové technologie“. Záštitu převzal ministr spravedlnosti JUDr. Jiří Pospíšil. V rámci této konference se bude také konat II. valné shromáždění Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA.

Členové představenstva se aktivně podílejí na přípravě nového zákona o zapsaných tlumočnících a překladatelích, který je nyní ve fázi návrhu věcného záměru. Pokud vše dobře dopadne, bude platit od roku 2013. Velkým úspěchem již je, že budeme mít samostatný zákon (nikoli společný se znalci, jak tomu bylo doposud), jenž bude dále rozdělen na část pro tlumočnický a pro překladatelský. V zákoně bude krom jiného zakotven právní nárok na jmenování zapsaným tlumočnickem za předpokladu, že tlumočnick splní podmínky pro jmenování a zároveň se bude po celou dobu členství dále profesně vzdělávat, jak je to běžné v jiných zemích. A možností se vzdělávat máme dost. Naše Komora organizuje po celý rok mnoho specializovaných seminářů a kurzů. Těším se, že se s vámi na těchto akcích budu často vídat.

*Eva Gorgolová
předsedkyně představenstva*

Úvodní slovo nové předsedkyně KST ČR, Evy Gorgolové	1
VALNÁ HROMADA KST ČR 2011	
XVII. valná hromada Komory soudních tlumočnicků ČR byla volební	4
PRAHA OČIMA ITALSKÉHO BÁSNÍKA	
Červencový déšť na Karlově mostě – poezie Andrey Luise v překladu Mariny Feltlové a Radovana Lipuse	7
AKCE KST ČR	8
NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH KST ČR MÁTE PO RUCE MNOHEM VÍCE NEŽ TUŠÍTE	
Co vše najdete na www.kstcr.cz	9
LEGISLATIVA	
Všichni znalci a tlumočníci musí mít identifikační číslo osoby (IČO)	10
Rychlá novela zákona o znalcích a tlumočnících prošla prvním čtením	10
Ze Senátu parlamentu ČR – návrh novely zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících	13
Doručování prostřednictvím datových schránek	14
Ověřování listin pro jejich použití v cizině	15
Postup při ověřování cizozemských listin pro jejich použití v ČR	19
Informace o použití výstupů ze systému Czech Point v zahraniční	20
Povinnosti OSVČ vůči Správě sociálního zabezpečení	20
SEMINÁŘE KST ČR	
Daňové povinnosti a změny v daňovém přiznání – nově „daňovém tvrzení“	22
XII. česko-anglický terminologický seminář pro tlumočníky a překladatele	24
II. seminář italské právní terminologie	26
Italsko-český glosář termínů používaných v insolvenčním řízení	27
VIII. česko-ruský terminologický seminář	32
Terminologický seminář ukrajinštiny, aneb vášně hýbou tlumočníky	34
Na čem stojí spolupráce matrik a tlumočnicků	35
UDÁLOSTI, AKCE JINÝCH ORGANIZACÍ	
Jednodenní kurz právnické němčiny na JTP	37
Zahájení projektu „IMPLI“ v Paříži	38
NAPSALI O NÁS	
Úspěšná spolupráce s Justiční akademií v Kroměříži	39
CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT	
Spisovný jazyk v Nizozemsku a Belgii je nizozemština, nikoliv dialekty jako holandština a vlámsština	40
Jazyková poradna Ústavu pro jazyk český AV ČR odpovídá	41
Ruština psaná latinkou?	42
Ústav translatologie FF UK připravuje cvičebnici pro překlady v právní praxi	44
Stručná historie albánštiny s důrazem na slovníkové publikace	45
Zkušenost s videotlumočením u Krajského soudu v Ostravě	46
Specifika soudního jednání za účasti neslyšícího klienta	47
Poznámky tlumočníka o pestré paletě ruskojazyčných osob	49
VADY, ZÁVADY, NEDODĚLKY A JINÉ NEŠVARY	
Při úředních úkonech tlumočte pouze v jazycích, pro něž jste jmenováni	52
Jak se spravedlnost dopouští nespravedlnosti nejen vůči tlumočnickům	53

INFORMACE A OZNÁMENÍ

KST ČR byla v San Francisku přijata za řádného člena Mezinárodní federace překladatelů FIT	54
Může tlumočník v překladu z cizozemské listiny ponechávat česká jména bez diakritiky?	55
Co říká Akademie věd ČR o prepisech vlastních jmen z ruštiny do češtiny	56
Soudní tlumočníci se sešli v Hannoveru	57
Rezoluce 5. kongresu německých soudních tlumočnicků	58

JAK ZÍSKÁTE NAŠE PUBLIKACE	58
----------------------------------	----

VÍTÁME NOVÉ ČLENY	59
-------------------------	----

GRATULUJEME JUBILANTŮM	60
------------------------------	----

Časopis Soudní tlumočník vydává 2krát ročně Komora soudních tlumočnicků České republiky®

Šéfredaktor: Dagmar De Blasio Denčíková

Redakce: představenstvo KST ČR®

Hybernská 1006/18, 110 00 Praha 1

IČ: 65401697 • tel. +420 604 557 241 • datová schránka: eazp826 • www.kstcr.cz • e-mail: kstcr@kstcr.cz

Registrace Ministerstva kultury České republiky: ev. č. MK ČR E 18793

Za obsahovou stránku příspěvků a názory zde publikované odpovídají autoři jednotlivých textů.

**ÚHRADY ČLENSKÝCH
A JINÝCH PŘÍSPĚVKŮ**

Členské příspěvky:

účet č. 520228009/2700

pro platby ze zahraničí:

IBAN: CZ46 2700 0000 0005 2022 8009

SWIFT code: BACXCZPP

Sponzorské dary, účastnické příspěvky

a ostatní platby:

účet č. 2104417790/2700

pro platby ze zahraničí:

IBAN: CZ33 2700 0000 0021 0441 7790

SWIFT code: BACXCZPP

**SLEDUJTE PRAVIDELNĚ WEBOVÉ
STRÁNKY KOMORY www.kstcr.cz**

XVII. VALNÁ HROMADA KST ČR

Letošní valná hromada Komory soudních tlumočnicků ČR, která se konala 26. února 2011 v prostorách Justiční akademie v Praze, Hybernská 18, byla volební a členové si zvolili ze svých řad nové představenstvo, náhradníky a dozorčí radu

V rámci svého jednání valná hromada zvolila představenstvo a dozorčí radu na další dvouleté funkční období, čímž byl naplněn článek 11 odst. 3 stanov Komory soudních tlumočnicků České republiky, v platném znění. Z dřívějších členů představenstva byli znovu zvoleni: Eva Gorgolová (na první schůzi představenstva v novém složení byla zvolena předsedkyní představenstva), Dagmar De Blasio Denčíková (na první schůzi představenstva byla zvolena místopředsedkyní představenstva), Mgr. Catherina Van den Brinková Štíferová, Mgr. Roman Hujer a PhDr. Ilona Šprcová. Novými členy představenstva jsou Mgr. Milan Kučera a PhDr. Miluše Malá. Valná hromada dále zvolila 2 náhradníky do představenstva, Mgr. Naďu Dingovou a Mgr. Janu Klokočkovou, pro případ, zanikne-li v průběhu funkčního období mandát některého z členů představenstva. Složení dozorčí rady zůstává po letošní valné hromadě beze změn. Členy dozorčí rady jsou: PhDr. Alena Jakubičková (předsedkyně dozorčí rady), PhDr. Milena Horálková a Ing. Jiří Habersberger.

Eva Gorgolová

Po studiích na FF UK obor překladatelství a tlumočnictví (angličtina – ruština) se věnovala převážně písemnému překladu dokumentů. Od roku 1990 jako OSVČ pracovala hlavně pro advokátní kanceláře. Soudním tlumočnickem je od roku 1993. V roce 1997 absolvovala doplňkové studium na PF UK v Praze a v roce 1998 vstoupila do KST ČR, kde je od roku 2003 i členem představenstva. Specializuje se na právní překlady z anglického a do anglického jazyka. V představenstvu se po celou dobu podílí na přípravě a vydávání bulletinu Soudní tlumočnick a organizuje řadu

seminářů, například semináře anglického nebo českého jazyka, rétoriky, intenzivní týdenní kurzy právnické angličtiny a němčiny v Kroměříži a další. Pro Komoru získala a získává mnoho sponzorů. V rámci KST ČR iniciovala velké množství aktivit, mimo jiné se zasadila o zvýšení kvality webových stránek Komory, vytvoření on-line vyhledávacího členů, možnost automatického přihlašování na semináře apod. Z většiny akcí Komory pořizuje fotodokumentaci. Aktivně prosazuje přijetí nového zákona a vyhlášky o soudních tlumočnících a překladatelích. Je také členkou Jednoty překladatelů a tlumočnicků a České komory tlumočnicků znakového jazyka.

Dagmar De Blasio Denčíková

Tlumočnice jazyka italského a slovenského, akreditovaná Velvyslanectvím Italské republiky v Praze. Soudní tlumočnicka je od r. 1995 a členkou KST ČR od r. 2007. Na Právnické fakultě

UK v Praze absolvovala doplňkové studium pro překladatele a tlumočnicka. Od r. 1968 žila a pracovala v Itálii, kde mimo jiné až do r. 1992 vedla vlastní firmu reklamní a ediční grafiky. Je autorkou italsko-slovenského a slovensko-italského slovníku a dále konverzační a gramatické příručky češtiny pro Itálii a vůbec první gramatické a konverzační příručky slovenštiny pro Itálii publikované v Itálii. Od r. 1993 žije v Praze a věnuje se jako OSVČ výhradně překladatelské a tlumočnické činnosti pro státní instituce a soukromou klientelu. Je zakládající členkou pražské sekce známé italské neziskové organizace a jazykové školy Società Dante Alighieri a je letitou členkou Jednoty tlumočnicků a překladatelů. Od r. 2009 je v představenstvu KST ČR, kde mimo jiné iniciovala péči

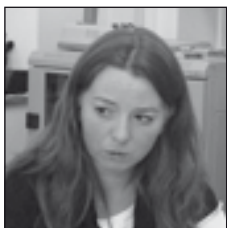

Členové Komory se mimo jiné podrobně zabývali přehledem hospodaření za rok 2010

Odstupující předsedkyně představenstva J. Oleárníková

o grafickou identitu Komory a zajistila registraci ochranné známky na Úřadu průmyslového vlastnictví. Organizuje semináře italské právní terminologie, spolupracuje při prosazování nového samostatného zákona o tlumočnických a překladatelích a rediguje bulletin Soudní tlumočník.

Mgr. Catherina Van den Brinková Štifterová

Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor překladatelství-tlumočnictví, němčina – nizozemština. Po ukončení studia pracovala deset let jako

překladatelka a tlumočnice na Generálním ředitelství cel. V roce 2003 byla jmenována soudním tlumočnickem německého a nizozemského jazyka a v roce 2009 bylo její jmenování rozšířeno i na jazyk anglický. Členem představenstva KST ČR je od r. 2009. V rámci Komory organizovala semináře nizozemštiny, zajišťovala přednášející a přednášky na seminářích němčiny a angličtiny. Reprezentuje Komoru při realizaci projektu UNITI (University Network of Interpreter Training Institutes – Univerzitní síť tlumočnických škol), a nyní má také nově na starosti celou organizaci semináře německého jazyka. V současné době studuje hebraistiku na FF UK.

Mgr. Roman Hujer

V roce 1992 vystudoval obor ruština – filozofie na univerzitě v Ruské federaci, od roku 1993 je soudním tlumočnickem jazyka ruského. Po studiích pracoval zhruba 2 roky jako obchodní referent,

poté vyučoval na gymnáziu. Od roku 1996 působí jako překladatel a tlumočník, v témže roce se stává zakládajícím členem KST ČR, od roku 2007 organizuje, připravuje a zajišťuje pravidelné terminologické semináře ruštiny a v posledních letech i ukrajinštiny, v roce 2008 byl kooptován do představenstva Komory. V rámci práce představenstva má na starosti webové stránky, vedení agendy členů a diskusní skupinu KST ČR.

PhDr. Ilona Šprcová

Absolvovala FF UK v Praze obor překladatelství-tlumočnictví, ruština – angličtina. V roce 1990 obhájila na stejné katedře doktorát. Od r. 1985 pracuje jako tlumočnice překladatelka na volné noze, od r.

1990 na živnostenský list. Patří k zakládajícím členům JTP, je také členkou Asociace konferenčních tlumočnicků ASKOT. Soudním tlumočnickem byla jmenována v roce 2005 a v témže roce vstoupila do KST ČR. V roce 2008 byla kooptována do představenstva Komory. Tlumočí

především pro ekonomické, politické a vládní i mezinárodní organizace, ministerstva, Úřad vlády, obě komory Parlamentu ČR, mezinárodní ekonomická i politická fóra, vícekrát doprovázela jako tlumočnice naše vrcholné státní představitele při oficiálních návštěvách v zahraničí. Spolu s kolegou Romanem Hujerem od roku 2007 připravuje a zajišťuje pravidelné terminologické semináře ruštiny. V rámci činnosti představenstva pomáhala s přípravou a zajištěním mnohých seminářů, zodpovídá za organizaci Kurzů pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem, v poslední době má na starosti dohled nad hospodařením komory.

PhDr. Miluše Malá

Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor překladatelství-tlumočnictví, angličtina – němčina a v roce 1988 získala na stejné katedře titul PhDr. Soudní tlumočnicki jazyka

německého a anglického byla jmenována již v roce 1981. V letech 1982 – 1988 pracovala jako vedoucí oddělení mezinárodních vztahů a vědecko-technických a ekonomických informací (VTEI) podniku KARA Trutnov. Od r. 1991 působí jako tlumočnice-překladatelka OSVČ. Specializuje se především na překlady v oborech právo, ekonomika, účetnictví, obchod, marketing, turistika, móda aj., tlumočí obchodní jednání, notářské zápisy, také pro soud, policii, matriku, svatby apod. Členem KST ČR je od roku 1997. V letech 2003 a 2004 působila v Komoře jako členka dozorcí rady, organizovala semináře anglického jazyka. V letech 2004 – 2007 pracovala v překladatelském oddělení Evropské komise v Lucemburku. Po návratu z Lucemburku se opět aktivně zapojila do činnosti Komory. V roce 2011 byla zvolena členkou představenstva, kde se zapojila mimo jiné do organizování seminářů německého jazyka.

Mgr. Milan Kučera

Absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, v současné době dokončuje postgraduální doktorandské studium práv. 11 let působí jako tlumočník a překladatel, také vyučoval angličtinu

v jazykové škole. V letech 2006 – 2007 pracoval pro Úřad vlády ČR. V letech 2008 – 2009 pracoval jako právník ve velké advokátní kanceláři, v současné době pracuje jako právník finanční skupiny ING. Soudním tlumočnickem byl jmenován v roce 2008 a v roce 2009 vstoupil do KST ČR. Členem představenstva byl zvolen valnou hromadou KST ČR v roce 2011. Uplatňuje zde především své znalosti právních otázek a pravidelně pomáhá ve webové diskuzi KST ČR s právními problémy členů.

Mgr. Nad'a Dingová

Absolvovala výchovnou dramaturgii neslyšících na Pedagogické fakultě MU v Brně, obor logopedie a surdopedie a certifikačního vzdělávacího programu pro tlumočníky českého znakového jazyka. Je

předsedkyní České komory tlumočnicků znakového jazyka a členkou Expertní komise pro otázky tlumočení neslyšícím při Asociaci organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel. Již 11 let je aktivním tlumočnickem českého znakového jazyka. Tlumočí vzdělávací programy na FF UK, v médiích (ČT) i umělecká představení – divadlo a hudební události. Pro Centrum zprostředkování tlumočení pro neslyšící zajišťuje komunitní tlumočení. Od roku 2008 je soudním tlumočnickem i členkou KST ČR. Na FF UK vyučuje v tlumočnické specializaci oboru Čeština v komunikaci neslyšících. Je také členkou JTP.

Mgr. Jana Klokočková

Absolvovala moderní filologii, obor francouzština – rumunština, na FF UK v Praze. Soudním tlumočnickem francouzštiny a rumunštiny je od roku 1991 a aktivní členkou KST ČR od roku 2009.

Je dlouholetou členkou Jednoty tlumočnicků a překladatelů. Od roku 2007 zastávala funkci generálního manažera Česko-rumunské smíšené obchodní a průmyslové komory, nyní je její prezidentkou.

PhDr. Alena Jakubíčková

Je absolventkou UJEP, soudním tlumočnickem jazyka německého od roku 1993, členkou KST ČR od roku 1996. Od roku 2001 působí jako předseda dozorčí rady. Držitelka ceny města Jihlavy za reprezentaci města Jihlavy, tlumočnickou a překladatelskou

Zleva doprava: D. De Blasio Denčíková, R. Hujer, J. Oleárníková, I. Šprcová, C. Van den Brinková Štířerová

činnost, aktivní podíl při realizaci odkazu Gustava Mahlera a prohlubování zahraničních vztahů s partnerskými městy Jihlavy. Je členkou Jednoty tlumočnicků a překladatelů.

PhDr. Milena Horáková

Odborný asistent a tajemník katedry na Právnické fakultě UK v Praze, kde vyučuje odbornou němčinu. Soudním tlumočnickem je od roku 1991, členkou KST ČR od jejího vzniku. Řadu let zastávala funkci člena představenstva (do roku 2005) a měla

na starosti oblast dalšího vzdělávání členů. Od r. 2005 je členkou dozorčí rady. Je autorkou mnoha odborných článků i odborných publikací, především však slovníků: Česko-německý a německo-český právní slovník.

Ing. et Mgr. Jiří Habersberger

Je soudním tlumočnickem od roku 1991, od roku 1997 členem KST ČR. Léta zastával funkci člena představenstva, od roku 2003 je členem dozorčí rady. Je soudním tlumočnickem jazyka německého

a anglického a odborníkem na technické překlady a tlumočení i z oblasti vojenství, meteorologie a dopravy.

J. Oleárníková, R. Hujer a I. Šprcová

ČERVENCOVÝ DÉŠŤ NA KARLOVĚ MOSTĚ

Vlahé kapky
deště
padají
na Karlův most.
Padají
na rozpačitého houslistu
Nebe pláče
i na kolemjdoucí
posluchače.
Lucerny se zvolna rozsvěcí
žlutěoranžovou září
odhalují
každou z proměnlivých tváří
jemného deště.
Zelenomodré
Hradčany
za nočního světla.
Hejna ptáků
nad námi se slétla bělavá
nad šedým proudem řeky.
Když houslista
hraje – pro mne –
Saint Saense,
Praha ta svůdnice
mě zase dostává
na věky
věky
věky.

Andrea Luise

Sbírku básní Andrey Luise v překladu **Mariny Feltlové** a **Radovana Lipuse** vydala pražská sekce naší partnerské organizace SOCIETÀ DANTE ALIGHIERI (www.dantepraga.cz).

Andrea Luise, italský odborník leteckého provozu s duší básníka, říká: „*Praha, kterou jsem si vybral jako místo svého pracovního pobytu pro půvab, který zastávala v mé paměti, okouzlen jejími obrazy, knihami a sny, se stala důležitou součástí mého života: deset let, vytoužených a nečekaných. Praha, v níž žijete, je pochopitelně jiná než ta, kterou si představujete a kterou si vaše mysl zvolila ještě před tím, než se do ní přemístilo vaše tělo, a samozřejmě se jako všechno a všichni stále mění. Ale obrazy paměti a obrazy reálné zde mohou velmi snadno žít ve vzájemné symbióze, dokonce se můžete rozhodnout je nerozlišovat, pokud zaujmete ten správný postoj.*“

Velvyslanec Itálie F. Pigliapoco, básník A. Luise a lektor italštiny M. Moles u křestu sbírky básní A. Luise „Pocta Praze“

4. – 5. 6. 2011
sobota–neděle
- VIII. česko-ruský a ukrajinský terminologický seminář**
Praha 1, K-centrum – Senovážné náměstí 23
Zejména o prepisech ruských jmen do češtiny přednášejí:
PhDr. Iveta Krejčířová, oddělení lingvistiky a lexikografie Slovanského ústavu AV ČR
Doc. PhDr. J. A. Celunova, Csc. z RSVK v Praze
Marie Nevečeřalová, zvláštní matrika v Brně
Mgr. Roman Hujer, člen představenstva KST ČR a soudní tlumočnick jazyka ruského
15. – 23. 7. 2011
- Týdenní kurz pro tlumočníky a překladatele právnických textů – jazyk anglický a německý**
Kroměříž – prostory Justiční akademie
Kurz v rozsahu 56 hodin vychází z programu *Doplňkového studia pro překladatele a tlumočníky* na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze
Přednášejí: *PhDr. Milena Horálková a Mgr. Jitka Oleárníková*
29. 9. – 2. 10. 2011
- XVI. česko-německý terminologický seminář**
Hluboká nad Vltavou – hotel Podhrad
Přednášejí:
Dr. Paul Springer (Direktor des Amtsgerichts Siegen)
Prof. doc. JUDr. Stanislava Černá, CSc., PF UK, vedoucí katedry obchodního práva
JUDr. Petr Vrtěl, trestní soudce, Okresní soud Prostějov
kpt. Fousek, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
Dr. Michael Wilding, dlouholetý odborný lektor na PF UK
PhDr. Milena Horálková, odborný asistent a tajemník katedry jazyků na PF UK
8. 10. 2011
sobota
- Kurz pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem**
Praha 1, Hybernská 18
Přednášejí:
Mgr. Luboš Dörfl, místopředseda Krajského soudu v Praze
Mgr. Kateřina Pivoňková, vedoucí odd. znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze
Eva Gorgolová, předsedkyně představenstva KST ČR
PhDr. Ilona Šprcová, členka představenstva KST ČR
PhDr. Miluše Malá, členka představenstva KST ČR
22. 10. 2011
sobota
- Čeština nejen pro překladatele**
Praha 1, Hybernská 18, prostory Justiční akademie
Přednáší: *PhDr. Anna Černá z Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR*
- Dále připravujeme:*
09. 12. 2011
pátek
- Obecný seminář pro členy KST ČR** o zpřísnění a sjednocení kvalifikačních požadavků pro činnost soudního tlumočnicka, o nových právních úpravách (novele i věcném záměru zákona) a o problematice přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy
Praha 1, K-centrum – Senovážné náměstí 23
Přednášejí:
Mgr. Ladislav Ullrich, odbor justičního dohledu Ministerstva spravedlnosti
JUDr. Kateřina Guluškinová, vedoucí oddělení státního občanství a matrik Ministerstva vnitra
Ing. Lenka Jelínková, vedoucí odboru matrik MČ Praha 1
kpt. Mgr. Milan Dian, odd. podpory IS Ředitelství služby cizinecké policie
PhDr. Iveta Krejčířová, Slovanský ústav AV
PhDr. Miloslava Knappová, CSc., soudní znalkyně

2. – 4. 2. 2012 **MEZINÁRODNÍ KONFERENCE k 15. výročí KST ČR**
pod záštitou ministra spravedlnosti J. Pospíšila na téma **zvyšování profesionality právních překladatelů a soudních tlumočnicků – nové technologie** (www.conference.kstcr.cz)
Praha 1, Hybernská 18, prostory Justiční akademie
25. 2. 2011 **Daňový seminář zejména pro překladatele a tlumočníky**
sobota Praha 1, Hybernská 18, prostory Justiční akademie
Přednáší: *Ing. Alena Foukalová, prezidentka Komory daňových poradců ČR*
25. 2. 2011 **Valná hromada KST ČR**
sobota Praha 1, Hybernská 18
31. 3. 2012 **Kurz pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem**
sobota Praha 1, Hybernská 18
20. – 22. 4. 2012 **Česko-anglický terminologický seminář**
Mikulov na Moravě, hotel Eliška

**NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH KST ČR
MÁTE PO RUCE MNOHEM VÍCE, NEŽ TUŠÍTE**

www.kstcr.cz

Chcete-li mít včas informace o zajímavých vzdělávacích akcích, přihlaste se do newsletteru.

Chcete-li se přihlásit na seminář, který vás zajímá, přihlaste se přes automatizovaný přihlašovací systém.

Chcete-li se poradit s kolegy, přihlaste se do diskuzní skupiny.

Chcete-li znát obsah interních sdělení a jste-li řádným členem KST ČR, vstupte do privátní sekce.

Chcete-li, aby vás kdykoli našli noví zákazníci, pravidelně aktualizujte své kontakty v seznamu členů KST ČR.

Chcete-li zveřejnit kromě stávajících údajů v seznamu členů na internetových stránkách KST ČR i vaši datovou schránku, odkaz na vaše webové stránky, skypový či jiný kontakt, nebo profesní pojištění odpovědnosti (včetně certifikátu o pojistném krytí), či členství v jiných profesních organizacích, stačí napsat na kstcr@kstcr.cz.

Chcete-li znát vývoj legislativy, která se vás týká, sledujte webové stránky Komory.

To vše a mnohé jiné najdete na www.kstcr.cz

S individuálními požadavky se, prosím, obraťte na kstcr@kstcr.cz.

VŠICHNI ZNALCI A TLUMOČNÍCI MUSÍ MÍT IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO OSOBY (IČO)

Od loňského roku nově jmenovaným kolegům, ale i již jmenovaným, kteří však dosud nemají IČO, příslušný krajský soud přiděluje identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR

Zákonem č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, byl s účinností od 1. 7. 2010 novelizován zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o znalcích a tlumočnících“).

Podle nového znění § 7 odst. 2 tohoto zákona přidělí krajský soud znalci a tlumočnickovi, který dosud nemá přiděleno identifikační číslo osoby, při zapsání do seznamu znalců a tlumočníků identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob.

Podle tohoto ustanovení bylo identifikační číslo osoby přiděleno i těm znalcům a tlumočnickům, kteří v seznamu znalců a tlumočníků zapsáni již jsou a kteří dosud identifikační číslo osoby nemají.

Přidělené identifikační číslo osoby je uvedeno v seznamu znalců a tlumočníků, který je dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR www.justice.cz.

Jakékoliv nesrovnalosti v údajích uvedených v seznamu znalců a tlumočníků řeší krajský soud, v jehož seznamu je znalec nebo tlumočnick zapsán.

Ze zákona o znalcích a tlumočnících ani vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, nevyplývá pro znalce a tlumočníky povinnost identifikační číslo osoby kamkoliv uvádět (např. v rámci znalecké nebo tlumočnické doložky). Pokud jde např. o sociální zabezpečení, veřejné zdravotní pojištění a daň z příjmů, nejsou se samotným přidělením identifikačního čísla osoby taktéž spojeny žádné povinnosti. V těchto oblastech však mají znalci a tlumočníci určité povinnosti již z důvodu vlastního výkonu činnosti znalce a tlumočnicka. Bližší informace k těmto otázkám poskytne Ministerstvo financí ČR (příp. jednotlivé finanční úřady), Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (příp. jednotlivé okresní správy sociálního zabezpečení) nebo Ministerstvo zdravotnictví ČR.

RYCHLÁ NOVELA ZÁKONA O ZNALCÍCH A TLUMOČNÍCÍCH PROŠLA PRVÝM ČTENÍM

Ze 16. schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané 10. května 2011 o vládním návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Sněmovní tisk 322 – první čtení

Ministr spravedlnosti ČR Jiří Pospíšil

Vážená paní předsedkyně, dámy a pánové, velmi stručně odůvodním tuto novelu zákona o znalcích a tlumočnících. V zásadě cíl je jediný – nastavit taková pravidla, aby bylo možno soudní znalce, kteří porušují zákon nebo svůj etický kodex, postihovat, což je dnes velmi obtížné, protože starý zákon z 60. let, z roku 1967, fakticky neupravuje procesní pravidla pro postih znalce, byť tuto pravomoc ministerstvu dává, a my chceme, aby do budoucna bylo možné v rámci správního řízení znalce, který poruší zákon, postihnout, uložit mu sankci, od méně závažných sankcí až po případné vyškrtnutí ze seznamu znalců.

Předem říkám, že tato novela je vedena akutní potřebou řešit určité problémy, které jsou se soudním znalcetvím spjaté. Počítáme s tím, že vláda by v rámci celého volebního období chtěla připravit úplně nový zákon, novou koncepci

Ministr spravedlnosti J. Pospíšil

úpravu, která by řešila celkově řekněme i ostatní problémy soudního znalectví v České republice. Ale protože teď nás trápí postihy soudních znalců, proto tato rychlá novela, která má řešit v zásadě jejich správní delikty.

Poslanec Pavel Staněk

Dobré odpoledne, dámy a pánové, paní předsedkyně, kolegyně a kolegové. Pan ministr tady v krátkosti představil svůj nový návrh zákona o znalcích a tlumočnících. Já jako zpravodaj se ztotožňuji s jeho odůvodněním, kterým tady odůvodňoval pan ministr svůj předklad. Zcela jasně z návrhu zákona vyplývá to, že je určité zapotřebí, protože původní zákon je opravdu trochu archaický. Myslím si, že nezaznamenal za poslední dobu žádné výrazné změny, které by byly poplatné době, která v tuto chvíli už je.

Nový návrh je směřován zejména k zajištění vyššího dohledu nad činností znalců a zároveň určitě i k dosažení vyšší spolehlivosti výsledků činnosti soudních znalců a tlumočnicků a vůbec zkvalitnění právě této práce při rozhodování v soudních sporech. Také tady bylo řečeno už panem ministrem, že návrh navrhuje rozšířit předpoklady pro jmenování znalcem. Jedná se o podmínku bezúhonnosti, o podmínku způsobilosti k právním úkonům v plném rozsahu a podmínku, že znalec nebo tlumočnický nebyl v posledních letech vyškrtnut ze seznamu znalců a tlumočnicků, a v tuto chvíli je tedy pro zápis vhodnou osobou. Rozšiřuje se také znalecká činnost i pro občany jiného členského státu Evropské unie, kteří mají přechodný nebo trvalý pobyt.

Celkově je návrh koncipován skutečně jako přínosný právě činnosti znalců a tlumočnicků, je koncipován jako pokrokový v tom, že se práce znalců a tlumočnicků, která je často kritizovaná, v rámci soudních řízení má zkvalitnit a hlavně se má zkvalitnit jejich dozor. Čili já za sebe takový návrh podporuji a budu rád, když bude podpořen i vámi, touto Sněmovnou do dalších čtení. Děkuji za pozornost.

Předsedkyně PSP Miroslava Němcová

Děkuji panu zpravodaji panu poslanci Pavlu Staňkovi. Otevírám obecnou rozpravu. Jako první se do ní hlásí paní poslankyně Ivana Weberová. Prosím.

Poslankyně Ivana Weberová

Vážená paní předsedkyně, vážené paní poslankyně, vážení poslanci, musím říci, že vítám tento návrh Ministerstva spravedlnosti, a to zvláště v části, kde se připravuje zpřísnění dohledu nad znalci a tlumočníky, protože opravdu v současné době se můžeme u nekvalitních znaleckých posudků setkat s tím, že v řadě případů prodlužují soudní řízení, a je tedy zapotřebí zpřísnit nad znalci dohled, a to i s ohledem na provázání vlastně tohoto návrhu na novelu občanského soudního řádu, která je v současnosti Sněmovnou také projednávána a ve které je nově stanoveno,

že znalecký posudek předložený i jednou ze stran bude sloužit jako důkaz znaleckým posudkem, a nikoliv jak do současné doby platilo, že platila pouze za důkaz listina. To znamená, že tento návrh velice vítám a doporučuji jej, nebo bych ráda, aby Sněmovna tento návrh propustila do druhého čtení. Děkuji.

Poslankyně Marie Nedvědová

Já se musím přiznat, že trošičku s tímto návrhem zákona mám určité problémy, zejména tedy pokud se týká § 20 tohoto návrhu, kde se uvádí, že o pozastavení práva vykonávat činnost znalce či tlumočnicka může – a to zdůrazňuji – ve stanovených případech rozhodnout Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu. Je tedy prakticky na jejich libovůli, zda v těchto stanovených případech rozhodnou, či nikoliv, a nikdo jejich rozhodnutí nemůže kontrolovat. Odvolání sice přípustné je, ale z návrhu není zřejmé, kdo by o něm rozhodoval v případě, že o pozastavení činnosti rozhodne ministerstvo. Není tedy zřejmé, zda jde o správní řízení, či nikoliv. Tato úprava je tedy horší oproti stávajícímu stavu, neboť v současné době v prvním stupni by měl rozhodnout ten předseda krajského soudu, v jehož seznamu je znalec zapsán, a teprve ve druhém stupni ministerstvo. Zejména když se v § 27f uvádí, že nadřízeným správním orgánem předsedy krajského soudu je Ministerstvo spravedlnosti.

V odst. 2 novelizovaného § 20 se uvádí, že je možné rozhodnout o pozastavení práva vykonávat činnost znalce či tlumočnicka, pokud o to z vážných důvodů sám požádá, nejdéle však na čtyři roky, aniž by byla tato lhůta jakkoliv odůvodněna. Pokud tedy jde o nově zavedená ustanovení § 20a až § 20c o zániku práva vykonávat znaleckou nebo tlumočnickou činnost, nejde o rozhodnutí, proti kterému by se mohl někdo odvolat, ale jde pouze o záznam o vyškrtnutí, o kterém se vyrozumí ten, jehož se to týká, a není uveden způsob tohoto vyrozumění a rozhodnutí nelze fakticky přezkoumat a dotčená osoba nemá proti takovému rozhodnutí v podstatě obranu.

Já se domnívám, že stávající zákon je novelizován podle mého možná k horšímu stavu. Je zde nutná skutečně, jak uvedl ministr spravedlnosti, podstatně rozsáhlejší změna úpravy a takovéto drobení mi se v podstatě nelíbí. Já si myslím, že úprava by měla být komplexní, a navrhuji proto zamítnutí zákona.

Předsedkyně PSP Miroslava Němcová

Prosím o další přihlášku do obecné rozpravy. Pokud není žádná taková přihláška, registruji žádost o odhlášení, takže vás všechny odhlašuji. Prosím, abyste se znovu přihlásili. Zároveň přivoluji naše kolegy, protože budeme hlasovat po skončené obecné rozpravě o návrhu, který zazněl, a to o návrhu na zamítnutí.

Ještě jsou zde ale závěrečná slova. Pan ministr spravedlnosti má možnost jako první vystoupit se závěrečným slovem.

Ministr spravedlnosti ČR Jiří Pospíšil

Děkuji pěkně, paní předsedkyně. Já teď nechci tady na plénu vést odbornou debatu, nakolik novela posouvá současnou právní úpravu směrem, o kterém zde hovořím já, to znamená, že tomu dává jasná pravidla pro správné řízení s možností obrátit se na soud. Takto to bylo připomínkováno, všichni se na tom shodli. Paní poslankyně má jiný názor. Respektuji to. Pokud novela nebude zamítnuta, jsem připraven se detailně bavit o těch institutech na ústavněprávním výboru. Avizuji, že návrh, protože je vládní, opravdu byl konzultován na různých odborných fórech a prošel připomínkovým řízením, prošel Legislativní radou vlády a všichni se shodli na tom, že to, co jsem tady řekl, přináší.

Na druhou stranu má paní poslankyně pravdu v tom, že tento návrh neřeší otázky výběru soudních znaleců. O tom bude ta celková nová právní úprava, kdy je třeba si také říci a vyjasnit si, jak tedy vůbec chceme soudní znalce do budoucna vybírat. Má zde fungovat jakýsi cech, jak to funguje dnes, kdy předseda krajského soudu může adepta odmítnout jenom proto, že má pocit, že má dostatek soudních znaleců ve svém obvodu, nebo naopak se má jednat o liberální moderní právní úpravu, kde každý, kdo splní zákonné podmínky, bude moci být soudním znalcem? Já osobně se přikláním k té druhé verzi. Ale problém je v tom, že máme takové množství oborů, které jsou velmi nesourodé z hlediska výkonu činnosti, organizace práce a činnosti, že zabere ještě bohužel určitý čas, než připravíme jistou stratifikaci rozdělení jednotlivých skupin soudních znaleců a budeme to reflektovat v oné právní úpravě.

Tedy s hodnocením právní úpravy novely si dovolím nesouhlasit, na druhou stranu konstatuji – ano, je to dílčí věc, která řeší odvolávání a sankce. A výběr a ostatní otázky spojené se soudními znalci by měla řešit úplně nová právní úprava, kterou by chtěla vláda počátkem příštího roku předložit do Poslanecké sněmovny.

Předsedkyně PSP Miroslava Němcová

To bylo závěrečné slovo pana ministra. Pan zpravodaj pan poslanec Pavel Staněk má také možnost vystoupit se závěrečným slovem.

Poslanec Pavel Staněk

Já budu ještě stručnější než pan ministr v závěrečném slovu. Já jsem zaznamenal tady pouze jediný diskusní příspěvek právě od kolegyně Nedvědové, kterou tu nevidím, ale nicméně nesouhlasím s jejím názorem, že tato novela je spíš cestou zpět, že je tento návrh, tak jak je předkládán,

vlastně horší variantou toho stávajícího návrhu, resp. stávajícího zákona. Je evidentní, a to si myslím, že všichni kolegové z praxe mohou potvrdit, že právě stávající úprava vyvolává často kritiku a že je opravdu na místě novelu podpořit a přijmout.

Já si myslím, že je – a to jsem možná v tom úvodním slovu i neřekl – velmi klíčové právě sankcionování v návrhu zavedené, které ukládá znalcům možnosti peněžitých pokut a formou správních deliktů možnost jejich nekvalitní činnost postihnout.

Čili já se přikláním k tomu, jak tady říkal předkladatel a říkal jsem to i já v úvodním slovu, aby tento návrh byl podpořen Sněmovnou a aby byl námi propuštěn do dalšího čtení.

Předsedkyně PSP Miroslava Němcová

Děkuji vám, pane zpravodaji. Tím jsme za závěrečnými slovy a je před námi hlasování o návrhu, který předložila paní poslankyně Marie Nedvědová. Je tu návrh na zamítnutí tohoto vládního návrhu zákona v prvním čtení. Přivoluji naše kolegy do jednacího sálu. Doufám, že všichni, kteří jsou na blízku, už přišli a budeme moci zahájit hlasování.

Zahajuji hlasování pořadové číslo 218. Táží se, kdo je pro návrh na zamítnutí tohoto návrhu. Kdo je proti?

Hlasování pořadové číslo 218, přítomno 129, pro 22, proti 84. S návrhem nebyl vysloven souhlas.

Proto se budeme věnovat návrhu na přikázání výborům k projednání. Organizační výbor navrhuje přikázání výboru ústavněprávnímu. Má někdo jiný návrh? Nemá.

Zahajuji hlasování číslo 219. Kdo souhlasí s přikázáním výboru ústavněprávnímu. Kdo je proti tomuto návrhu?

Hlasování číslo 219, přítomno 130, pro 124, proti nikdo. Konstatuji tedy, že návrh zákona byl přikázán výboru ústavněprávnímu.

Končím tím projednávání sněmovního tisku 322 v prvním čtení, končím projednávání bodu 53. Děkuji panu ministroví i panu zpravodaji.

ZE SENÁTU PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY – 8. FUNKČNÍ OBDOBÍ

Otiskujeme znění návrhu novely zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na výše uvedený sněmovní tisk č. 322 ze 6. volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Lhůta pro projednání Senátem uplynula 4. listopadu 2011

ZÁKON

ze dne 2011,

kterým se mění zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění zákona č. 322/2006 Sb. a zákona č. 227/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 1 se slova „státními orgány a orgány, na které přešly úkoly státních orgánů (dále jen „státní orgány“)“ nahrazují slovy „orgány veřejné moci“.
2. V § 1 odst. 1 se slova „občanů nebo organizací“ nahrazují slovy „fyzických nebo právnických osob“.
3. V § 1 odstavec 2 zní:
„(2) Tento zákon upravuje
a) podmínky výkonu znalecké a tlumočnické činnosti,
b) práva a povinnosti znalců a tlumočnicků,
c) podmínky činnosti znaleckých ústavů,
d) působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy znalecké a tlumočnické činnosti,
e) odpovědnost za správní delikty při výkonu znalecké a tlumočnické činnosti.“
4. V § 2 odst. 1 části věty před středníkem se slovo „vykonávají“ nahrazuje slovy „mohou vykonávat pouze“.
5. V § 2 odst. 2 a v § 12 odst. 2 se slova „státními orgány“ nahrazují slovy „orgány veřejné moci“.
6. V § 3 odst. 2 se slovo „hluchoněnými“ nahrazuje slovy „neslyšícími a hluchoslepými“.

DORUČOVÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM DATOVÝCH SCHRÁNEK

Nový systém doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek je uplatňován mezi orgány veřejné moci navzájem, tzn. při komunikaci úřadů, soudů, notářů a exekutorů, ale především orgány veřejné moci vůči právnickým osobám uvedeným v § 5 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., a případně též vůči fyzickým osobám, které se rozhodnou zřídit si datovou schránku

Zdroj MV ČR

Datová schránka

Datová schránka je definována jako elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci a k provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci (§ 2 zákona č. 300/2008 Sb.). Jedná se v podstatě o virtuální prostor, který připomíná poštovní schránku a který je vyhrazen pouze jedinému subjektu. Pouze z datové schránky je možné zasílat datové zprávy (§ 19 zákona č. 300/2008 Sb.) do jiných datových schránek nebo přijímat datové zprávy z jiných datových schránek. Podání doručené do datové schránky orgánu veřejné moci má z hlediska účinků stejnou relevanci jako listinný originál, nemusí být proto následně doplňováno listinnou verzí a nemusí být odesílatelem elektronicky podepsáno, jelikož datová schránka odesílatele dostatečně identifikuje.

Orgánům veřejné moci se datová schránka zřizuje ze zákona a komunikovat mohou jejím prostřednictvím, bude-li to umožňovat povaha dokumentů a má-li adresát datovou schránku zpřístupněnou. Informace o zpřístupnění a znepřístupnění datové schránky je možné nalézt v zákoně č. 300/2008 Sb. a na stránkách ministerstva vnitra: <http://datoveschranky.info/>.

Jak systém komunikace prostřednictvím datových schránek funguje?

Postup doručování do datové schránky je upraven zákonem č. 300/2008 Sb. Tento zákon stanoví, že nedošlo-li k doručení písemnosti na místě (např. při jednání), musí být doručena do datové schránky.

Zpráva vložená do datové schránky bude automaticky označena elektronickým časovým razítkem, které zajistí jeho nezměnitelnost při doručování. Pokud by toto elektronické razítko nebylo při doručení platné, znamená to, že došlo k zásahu do datové zprávy.

S datovými schránkami souvisí nový právní institut tzv. „autorizované konverze dokumentu“ (§ 22 zákona č. 300/2008 Sb.). Jedná se v podstatě o převedení dokumentu z listinné podoby do elektronické a naopak autorizovaným postupem. Výstup z konverze má stejné právní účinky jako ověřená kopie dokumentu.

Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci

Fyzické a právnické osoby, které mají svou datovou schránku, mohou nadále činit podání vůči orgánu veřejné

moci v listinné podobě. Hlavní výhodou datových schránek je, že komunikace s orgány veřejné moci není zpoplatněna. Jinak je tomu v případě komunikace fyzických a právnických osob mezi sebou.

Podání určené orgánu veřejné moci je doručeno okamžikem dodání do jeho datové schránky.

Doručování do datových schránek orgány veřejné moci (§ 17 zákona č. 300/2008 Sb.)

Adresátovi je doručeno přihlášením do datové schránky s tím, že nepřihlásí-li se ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument do datové schránky dodán, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis fikci doručení. Zprávy, které do datové schránky přijdou, si musí uživatelé otevřít, aby se seznámili s jejich obsahem. Datová zpráva se bude ve schránce uchovávat po dobu 90 dnů, poté bude obsah zprávy automaticky smazán správcem systému a v jeho schránce zůstane pouze „obálka“. Je proto vhodné si přílohy datových zpráv ukládat.

Dokument doručený do datové schránky si adresát může následně nechat konvertovat, tj. vytisknout s ověřením, že se jedná o listinnou podobu elektronického dokumentu. Může tak učinit na kterémkoliv kontaktním místě veřejné správy Czech POINT, tj. na obecním nebo krajském úřadě, u notáře, na České poště, s.p., na některých zastupitelských úřadech, u Hospodářské komory České republiky, u exekutorů a nově též u advokátů. V případě, že bude jiný orgán vyžadovat zaslání rozhodnutí soudu, účastník splní svou povinnost zasláním elektronického stejnopisu tohoto rozhodnutí, který obdržel do datové schránky.

Jak soud dokumenty odesílá a přijímá?

Postup soudů při komunikaci prostřednictvím datových schránek je popsán ve vyhlášce č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, s tím, že detailně je tento postup rozveden v instrukci Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění novel.

Jak byly zpřístupňovány datové schránky jednotlivých organizací resortu?

Příprava na spuštění datových schránek probíhala ve třech fázích – v první fázi ověřovacího provozu, započaté

20. července 2009, se ověřovala funkčnost aplikačního programového vybavení pro informační systémy administrativy soudů, státních zastupitelství, vrchních a krajských soudů, insolvenčního i obchodního rejstříku. Testující organizace konstatovaly, že z technického hlediska nevidí žádnou překážku v aktivaci datové schránky – ve druhé části pilotního provozu bylo od 17. 8. 2009 zařazeno pět soudů a státních zastupitelství, které samy projeví zájem. – ve třetí, závěrečné fázi dochází postupně k plošné instalaci úprav aplikací u všech ostatních organizací resortu justice a k jejich zkušebnímu provozu. K 29. 10. byla aktivována většina datových schránek v resortu.

Domovská stránka portálu datových schránek ve správě ministerstva vnitra

OVĚŘOVÁNÍ LISTIN PRO JEJICH POUŽITÍ V CIZINĚ

Smyslem vyššího ověření listin (superlegalizace) i Apostilly je věrohodně prokázat skutečnost, že listina byla vydána nebo ověřena určitým justičním nebo správním orgánem ČR anebo před ním podepsána. Ověřuje se tedy pravost úředního razítka a podpisu na listině, nikoliv obsah listiny samotné

Zdroj MZV ČR – ke dni 7. 1. 2011

Má-li být v cizím státě uznána veřejná listina, kterou vydal nebo ověřil v rámci své pravomoci a působnosti orgán ČR, nebo která byla před ním podepsána (dále „listina“), je ve většině států nutné, aby tato listina byla opatřena tzv. vyšším ověřením – superlegalizací. Výjimky z povinnosti superlegalizace vyplývají z Úmluvy o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin – dále „Úmluva o Apostile“ (viz níže bod II), a z některých dvoustranných mezinárodních smluv o právní pomoci (viz níže bod III).

I. Vyšší ověření listin (tzv. superlegalizace) podle § 62 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním

Pro státy, v nichž neplatí ani Úmluva o Apostile, ani nebylo sjednáno osvobození od ověřování ve dvoustranné mezinárodní smlouvě o právní pomoci, se používá vyšší ověření listin – tzv. superlegalizace.

A. Ověřování listin vydaných či ověřených českými orgány

- U justičních listin a listin vydaných nebo ověřených notáři je postup superlegalizace třístupňový: 1) nejprve k listině připojí své vyšší ověření Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2) poté k listině připojí své vyšší ověření Ministerstvo zahraničních věcí ČR, konzulární odbor (referát legalizace) a 3) nakonec listinu ověří zastupitelský úřad cizího státu, v němž má být listina použita, vykonávající působnost pro ČR.
- Postup superlegalizace listin vydaných nebo ověřených orgány státní správy je uveden na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Překlady listin:

V případě požadavku superlegalizace úředního překladu listiny do cizího jazyka (opatřeného tlumočnickou doložkou soudního tlumočnicka) je nutné, aby bylo razítko soudního tlumočnicka nejprve ověřeno příslušným krajským soudem, u kterého je tlumočnick veden. Poté může být tento překlad ověřen Ministerstvem spravedlnosti ČR.

Správní poplatek: Za superlegalizaci listin se na Ministerstvu spravedlnosti ČR vybírá správní poplatek ve výši 30 Kč ve formě kolku (jeden kolek za ověření jednoho razítka). Kolky lze získat například na poště nebo jiném místě, kde se prodávají známky (některé trafiky). Upozorňujeme, že kolky nelze získat na Ministerstvu spravedlnosti!

B. Ověřování listin vydaných či ověřených orgány cizích států

Cizí listiny ověřují orgány příslušného státu a zastupitelský úřad ČR v příslušném státě. V určitých případech může být cizí listina ověřena též Ministerstvem zahraničních věcí ČR – bližší informace na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR.

II. Zjednodušený postup (podle Úmluvy o Apostile)

Podle Úmluvy o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin (Haag, 5. 10. 1961, sdělení MZV č. 45/1999 Sb., „Úmluva o Apostile“) – pro ČR platí od 16. 3. 1999

Úmluva o Apostile zjednodušila postup ověřování veřejných listin, jež mají být použity v cizích státech, které jsou smluvní stranou Úmluvy o Apostile (viz seznam států níže).

Zjednodušené ověřování spočívá v jediném formálním úkonu, tj. v opatření ověřované listiny ověřovací doložkou, tzv. Apostilou. Odpadá tedy další ověřování listiny (např. zastupitelským úřadem státu, v němž má být listina použita).

Seznam smluvních států Úmluvy o Apostile:

- Albánie
- Andorra
- Antigua a Barbuda
- Argentina
- Arménie
- Austrálie
- Ázerbajdžán
- Bahamy
- Barbados
- Belgie
- Belize
- Bělorusko
- Bosna a Hercegovina
- Botswana
- Brunej
- Bulharsko
- Cookovy ostrovy
- Černá Hora
- Česká republika
- Čína – pouze Hong Kong a Macao
- Dánsko
- Dominika
- Dominikánská republika – ověřování Apostilou od 30. 8. 2009
- Ekvádor
- Estonsko
- Fidži
- Finsko
- Francie (+ Fr. Polynesie, Affars a Issas, Guadelupe, Fr. Guyana, Komorské ostrovy, Martinik, Nová Kaledonie, Réunion, Svatý Pierre a Miquelon, Wallis a Futuna)
- Grenada – od 7. 4. 2002 (do té doby vedena pod Velkou Británií)
- Gruzie
- Honduras
- Chorvatsko
- Indie
- Irsko
- Island
- Itálie
- Izrael
- Japonsko
- Jihoafrická republika
- Kapverdy
- Kazachstán
- Kolumbie
- Korejská republika
- Kypr
- Lesotho
- Libérie
- Lichtenštejnsko
- Litva
- Lotyšsko
- Lucembursko
- Maďarsko
- Makedonie
- Malawi
- Malta
- Marshallovy ostrovy
- Mauricius
- Mexiko
- Moldávie
- Monako
- Mongolsko – ověřování Apostilou od 31. 12. 2009
- Namibie
- Německo
- Niue
- Nizozemí + Nizozemské Antily, Aruba
- Norsko
- Nový Zéland
- Panama
- Peru
- Polsko
- Portugalsko
- Rakousko
- Rumunsko
- Rusko
- Řecko
- Salvador
- Samoa
- San Marino
- Seychely
- Slovensko
- Slovinsko
- Spojené státy americké (+ Americká Samoa, Guam, Severní Mariany [Northern Mariana Islands], Portoriko, Panenské ostrovy Spojených států [Virgin Islands of the United States])
- Srbsko
- Surinam
- Svatá Lucie
- Svatý Kryštof a Nevis
- Svatý Tomáš a Princův ostrov – od 15. 7. 2008
- Svatý Vincenc a Grenadiny
- Svazijsko
- Španělsko

- Švédsko
- Švýcarsko
- Tonga
- Trinidad a Tobago
- Turecko
- Ukrajina
- Velká Británie (+ Jersey, the Bailiwick of Guernsey, Ostrov Man, Anguilla, Bermudy, British Antarctic Territory, Britské Panenské ostrovy [British Virgins Islands], Britské Šalamounovy ostrovy [British Solomon Islands], Kajmanské ostrovy, Falklandské ostrovy, Gibraltar, Montserrat, Svatá Helena, Jižní Jiřího a Jižní Sendvičův Ostrov [South Georgia and South Sandwich Islands, Turks a Caicos Islands])
- Vanuatu
- Venezuela

A. Ověřování listin vydaných či ověřených českými orgány Apostilou

Orgány pověřenými opatřit ověřované listiny Apostilou jsou v ČR:

- a) pro listiny vydané justičními orgány ČR, včetně listin vydaných nebo ověřených notáři: Ministerstvo spravedlnosti ČR – mezinárodní odbor civilní
- b) pro ostatní listiny vydané nebo ověřené orgány státní správy nebo jinými orgány: Ministerstvo zahraničních věcí ČR – konzulární odbor (referát legalizace) – bližší informace na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Překlady listin:

Apostila může být připojena pouze na samotné veřejné listiny, nikoliv na úřední překlady listin do cizího jazyka. Proto doporučujeme pořídit překlad listiny až ve státě, kde se listina bude předkládat. Pokud by bylo např. z finančních důvodů žadatele nutné, aby překlad provedl soudní tlumočník v ČR, je vhodné zadat tlumočnickovi listinu k překladu až po jejím ověření Apostilou. Pokud by orgány cizího státu vyžadovaly, aby byl úřední překlad opatřen vyšším ověřením, lze využít pouze procesu superlegalizace uvedeného pod bodem I.

Správný poplatek: Za ověření listiny Apostilou se vybírá správný poplatek ve výši 100 Kč ve formě kolku (jeden kolk za ověření jednoho razítka). Kolky lze získat například na poště nebo jiném místě, kde se prodávají známky (některé trafiky). Upozorňujeme, že kolky nelze získat na Ministerstvu spravedlnosti!

Pokud je původní listina již pro stát působnosti opatřena potřebnými ověřenými (legalizačními doložkami či apostilní doložkou), **lze na žádost ověřit i její úřední překlad vyhotovený soudním znalcem-překladačem.** Registrace

APOSTILLE

(Convention de la Haye du 5 octobre 1961)

1. Česká republika

Tato veřejná listina

2. byla podepsána.....

3. ve funkci.....

4. a opatřena razítkem.....

OVĚŘENO

5. v Praze

6. dne.....

7. Ministerstvem zahraničních věcí ČR

8. Čís.....

9. Razítko

10. Podpis

Předepsaný vzhled apostilní doložky

překladače působícího v Praze se ověřuje u Městského soudu, Spálená 2, 112 16 Praha 2 (tel.: +420 221 931 111). Ověření registrace mimopražského soudního překladače provádí příslušný krajský soud, popřípadě centrálně Krajský soud v Praze, nám. Kinských 5, 157 75 Praha 5 (+420 257 005 111). Následuje vyšší ověření Ministerstvem spravedlnosti a ověření referátem legalizace konzulárního odboru MZV.

B. Ověřování listin vydaných či ověřených orgány cizích států Apostilou

Seznam apostilních úřadů cizích států je možno nalézt na webových stránkách Haagské konference www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.authorities&cid=41 (pod záložkou „Authorities“ v pravém horním sloupci). Pod záložkou „Status table“ lze nalézt aktualizovaný seznam smluvních států úmluvy a datum, od kdy vstoupila pro ten který stát úmluva v platnost.

III. Osvobození od ověřování listin superlegalizací nebo Apostilou

Některé dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci stanoví osvobození od povinnosti opatřovat veřejnou listinu vydanou orgány druhé smluvní strany dalším ověřením. Osvobozeny mohou být všechny veřejné listiny nebo pouze některé typy veřejných listin.

Seznam států, s nimiž má ČR uzavřenu dvoustrannou smlouvu o právní pomoci, ve které jsou specifikovány veřejné listiny, jež jsou osvobozeny od dalšího ověření:

1. Afghánistán – č. 44/1983 Sb.
2. Albánie – č. 97/1960 Sb.
3. Alžírsko – č. 17/1984 Sb.
4. Belgie – č. 59/1986 Sb. – pouze pro listiny související s dožádáním soudu
5. Bělorusko – č. 95/1983 Sb.
6. Bosna a Hercegovina – č. 207/1964 Sb.
7. Bulharsko – č. 3/1978 Sb.
8. Černá hora – č. 207/1964 Sb.
9. Francie – č. 83/1985 Sb.
10. Gruzie – č. 95/1983 Sb.
11. Chorvatsko – č. 207/1964 Sb.
12. Itálie – č. 508/1990 Sb. – pouze pro listiny související s dožádáním soudu
13. Jemen – č. 76/1990 Sb.
14. Korea (KLDR) – č. 93/1989 Sb.
15. Kuba – č. 80/1981 Sb.
16. Kypr – č. 96/1983 Sb.
17. Kyrgyzstán – č. 95/1983 Sb.
18. Maďarsko – č. 63/1990 Sb.
19. Makedonie (FYROM) – č. 207/1964 Sb.
20. Moldávie – č. 95/1983 Sb.
21. Mongolsko – č. 106/1978 Sb.
22. Polsko – č. 42/1989 Sb.
23. Portugalsko – č. 22/1931 Sb.
24. Rakousko – č. 9/1963 Sb.
25. Rumunsko – č. 1/1996 Sb.
26. Ruská Federace – č. 95/1983 Sb.
27. Řecko – č. 102/1983 Sb. – pouze pro listiny související s dožádáním soudu
28. Slovensko – č. 209/1993 Sb.
29. Slovinsko – č. 207/1964 Sb.
30. Srbsko – č. 207/1964 Sb.
31. Sýrie – č. 8/1985 Sb.
32. Španělsko – č. 6/1989 Sb.
33. Švýcarsko – č. 9/1928 Sb.
34. Ukrajina – č. 123/2002 Sb.m.s.
35. Uzbekistán – č. 133/2003 Sb.m.s.
36. Vietnam – č. 98/1984 Sb.

IV. Postup ověřování na Ministerstvu spravedlnosti ČR

A. Ověřování dokumentů v osobním styku

Ověřování je na Ministerstvu spravedlnosti ČR vyřizováno během úředních hodin na počkání. Osobní přítomnost žadatele, resp. osoby, na jejíž jméno je doklad vystaven, není nutná. Ověřování probíhá na detašovaném pracovišti na adrese: Na Děkance 3, 128 10 Praha 2. Úřední hodiny: pondělí–čtvrtek 8:00 – 12:00 hod.

B. Ověřování dokumentů v poštovním styku

Ověření listin lze provést i na základě písemné žádosti zaslané v poštovním styku. Žadatel v průvodním dopisu (žádosti) uvede:

- a) stát, ve kterém bude listina použita
- b) svoji přesnou adresu, na kterou bude ověřená listina zaslána
- c) telefonní číslo, event. e-mailovou adresu
- d) potřebný počet kolků
- e) připojí vlastní listinu (event. již opatřenou potřebným předchozím ověřením)

Žádosti o Apostilu nebo superlegalizaci zasílané poštou je třeba adresovat na centrální podatelnu ministerstva: Ministerstvo spravedlnosti ČR, Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2, nikoli na adresu detašovaného pracoviště.

V. Důležitá upozornění

Doporučujeme, aby si žadatelé o vyšší ověření vždy předem zjistili, jaká ověření na nich bude příslušný cizí orgán požadovat, protože bohužel v praxi dochází i k případům, kdy cizí orgány nerespektují ustanovení mezinárodních smluv a požadují např. vyšší ověření listin i tam, kde je sjednáno mezinárodní smlouvou osvobození od vyššího ověření.

Listiny od notářských úřadů lze ověřit pouze v případech, že jsou podepsány 1) notářem nebo 2) notářským kandidátem, který byl ustanoven zástupcem notáře, nebo 3) notářským kandidátem, který byl notářem pověřen k provádění legalizace a vidimace ve vztahu k cizině.

O dokladech totožnosti:

Není přípustné úřední ověřování dokladů totožnosti českými orgány (občanský průkaz, cestovní pas, řidičský průkaz) – zakazuje to ustanovení § 73 odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád, a § 9 písm. a) zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování. Ověření nemůže provést ani Ministerstvo spravedlnosti ČR.

V některých případech však ověření může provést zastupitelský úřad cizího státu v ČR s konzulární působností pro stát, v němž má být příslušná listina použita – kontaktní údaje lze nalézt na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR: www.mzv.cz.

Je také možné písemně požádat o výpis z informačního systému evidence občanských průkazů (dle § 18a zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech), resp. z informačního systému evidence cestovních dokladů (dle § 30a zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech). Žádost se podává osobně u Ministerstva vnitra ČR, či u příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Výpis pro účely použití v cizině musí být opatřen příslušnými dalšími ověřenými (Apostila, superlegalizace) – viz výše.

POSTUP PŘI OVĚŘOVÁNÍ CIZOZEMSKÝCH LISTIN PRO JEJICH POUŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Listiny vydané soudy a úřady v cizině, které platí v místě, kde byly vydány, za listiny veřejné, se považují za veřejné listiny i na území České republiky, jestliže jsou opatřeny předepsanými ověřením.

Tato povinnost vyplývá z § 52 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, v platném znění.

Zdroj MZV ČR

Pro použití v České republice musí být taková listina opatřena vyšším ověřením (superlegalizací) zastupitelského úřadu ČR, který je akreditován pro stát, jehož orgán listinu vystavil.

Výjimka platí pro listiny vystavené orgány státu:

1. se kterým má Česká republika uzavřenu příslušnou bilaterální smlouvu. Seznam těchto smluv lze nalézt na webové stránce Ministerstva spravedlnosti ČR www.justice.cz nebo

2. který je smluvní stranou Haagské úmluvy o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 5. října 1961 (viz vyhl. MZV č. 45/1999 Sb.).

Pro Českou republiku vstoupila tato úmluva v platnost dnem 16. 3. 1999. Příslušné informace lze nalézt na webové stránce www.hcch.net

Superlegalizace zastupitelským úřadem ČR následuje po vyšším ověřením listiny příslušnými orgány a ministerstvem zahraničních věcí daného státu. Pokud žadatel (občan ČR) nemá možnost požádat o tato předchozí ověřením přímo cizí úřady, může se obrátit na příslušný zastupitelský úřad ČR, který mu poskytne další informace, jak má dále postupovat. Seznam jednotlivých zastupitelských úřadů je možno nalézt na webových stránkách www.mzv.cz

Je-li stát, jehož orgán listinu vydal, smluvní stranou Haagské úmluvy o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 5. října 1961, provádí konečné ověřením listiny formou tzv. apostily příslušný orgán tohoto státu. Bližší informace o tom, který orgán je příslušný k vydání apostilní doložky, poskytne zastupitelský úřad ČR nebo místní úřady daného státu. Informace lze též najít na webových stránkách www.hcch.net

Referát legalizace odboru konzulárních činností Ministerstva zahraničních věcí České republiky (dále jen referát legalizace MZV) může opatřit cizí doklad vyšším ověřením pouze tehdy, je-li vydáván nebo jeho pravost ověřena zastupitelským úřadem akreditovaným pro Českou republiku, a referát legalizace MZV disponuje podpisy vzory a vzory otisků úředních razítek nebo pečeti tohoto zastupitelského úřadu. Poté je tento doklad opatřen vyšším ověřením referátu legalizace MZV. Za tento úkon

vyměřuje MZV správní poplatek ve výši 600 Kč, který se vybírá v kolkových známkách (k dostání na každé pobočce České pošty, a.s.).

Výjimku z povinnosti vyššího ověřování listin vydávaných diplomatickými zástupci nebo konzulárními úředníky stanoví Evropská úmluva o zrušení ověřování listin vyhotovených diplomatickými zástupci nebo konzulárními úředníky, přijatá Radou Evropy dne 7. 6. 1968 v Londýně, která byla publikována sdělením MZV č. 287/1998 Sb., a příslušné informace lze nalézt na webové stránce <http://conventions.coe.int>. Tato výjimka se týká rovněž listin vydaných nebo potvrzených příslušnými cizími zastupitelskými úřady, pokud byla uzavřena bilaterální konzulární úmluva. Seznam těchto bilaterálních úmluv lze najít na webové stránce Ministerstva spravedlnosti www.justice.cz.

Před podáním žádosti o ověření listiny se žadatelům doporučuje přesně zjistit druh dokladů vyžadovaných českými úřady. Referát legalizace MZV se při ověřování řídí požadavkem žadatele, jenž si sám určuje počet a druh dokladů, na kterých ověření žádá. Ověřování dokladů se provádí v rámci možností během úředních hodin na počkání. Osobní přítomnost žadatele, resp. osoby, na jejíž jméno je doklad vystaven, není nutná. V případě většího počtu dokumentů (nad 10 ks) doporučujeme žadatelům se předem telefonicky domluvit s referátem legalizace.

Legalizace dokumentů v poštovním styku:

Ověření listin lze provést i na základě písemné žádosti zaslané v poštovním styku. Žadatel v průvodním dopisu k předmětné listině uvede:

- stát, ve kterém bude listina použita,
- svoji přesnou adresu, na kterou má být listina doručena,
- telefonní číslo, event. e-mailovou adresu,
- potřebný počet kolkových známek á 600 Kč za jedno ověření (cizozemské listiny, které jsou vystaveny nebo jejichž pravost je ověřena příslušným velvyslanectvím cizího státu),
- listinu s příslušným předchozím ověřením.

INFORMACE O POUŽITÍ VÝSTUPŮ ZE SYSTÉMU CZECH POINT V ZAHRANIČÍ

Výstupy, které jsou vytvářeny na kontaktních místech Czech POINT (Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál), jsou primárně určeny pro použití na území České republiky. Použití těchto listin v zahraničí se řídí dalšími pravidly

Zdroj MV ČR

V případě, že budete pro vaši listinu vyžadovat tzv. superlegalizaci nebo apostilaci, je nutné získat ji u vlastníka dané agendy (např. výpis z katastru nemovitostí na příslušném katastrálním pracovišti, výpis z rejstříku trestů přímo na Rejstříku trestů), a to zejména z důvodu nutnosti tzv. „vyššího ověření“.

Ministerstvo vnitra ve spolupráci s dalšími orgány veřejné správy v současnosti pracuje na dalším řešení této problematiky a v případě změny tohoto postupu budou podrobnější informace uveřejněny na webových stránkách MV ČR (www.czechpoint.cz).

POVINNOSTI OSVČ VŮČI SPRÁVĚ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Několik informací o tom, jak a kdy má osoba samostatně výdělečně činná podávat Přehled o příjmech a výdajích za rok předcházející a jak má platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a doplatek pojistného

Pavel Gejdoš, tiskový mluvčí ČSSZ

Nejpozději do pondělí 2. května 2011 měla každá osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), která alespoň část roku 2010 vykonávala samostatnou výdělečnou činnost a jejíž daňové přiznání nezpracovává daňový poradce, podat **Přehled o příjmech a výdajích za rok 2010**.

Pokud daňové přiznání **zpracovává daňový poradce** a OSVČ tuto skutečnost doložila nejpozději do 2. května 2011 u místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, Pražské správy sociálního zabezpečení či Městské správy sociálního zabezpečení Brno (OSSZ/PSSZ/MSSZ), posunuje se termín podání přehledu na **1. srpna 2011**.

Dále je možné podat přehled **do jednoho měsíce po uplynutí lhůty**, kterou byla finančním úřadem prodloužena lhůta pro odevzdání daňového přiznání. Finanční úřad může na žádost plátce daně, jeho daňového poradce, či z vlastního podnětu lhůtu pro podání přiznání prodloužit, zpravidla nejdéle o tři měsíce. Pouze v odůvodněných případech (například jsou-li součástí příjmů i příjmy zdaňované v zahraničí), může být lhůta prodloužena až o deset měsíců. V případě, že OSVČ **není povinna podávat daňové přiznání**, musí přehled podat nejpozději do pondělí **1. srpna 2011**.

Tiskopis Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2010 a podrobný návod k vyplnění jsou k dispozici na jednotlivých OSSZ/PSSZ/MSSZ a na webových stránkách ČSSZ na adrese: <http://www.cssz.cz/cz/tiskopisy/osvc.htm>. Návod obsahuje základní informace o platné právní úpravě a jeho součástí jsou tiskopisy „Potvrzení o době trvání zaměstnání za rok 2010“ a „Potvrzení o studiu“. Obsahuje

také Podrobný přehled důvodů výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti, které je či není potřeba ČSSZ dokládat. ČSSZ umožňuje také **podávat přehled elektronicky** přes Portál veřejné správy (PVS): <http://www.cssz.cz/cz/e-podani/druhy-e-podani/e-podani-prehledu-o-prijmech-a-vydajich-osvc-za-rok-2010/>. Přehled lze podat i **do datové schránky příslušné správy sociálního zabezpečení**.

Samostatná výdělečná činnost (SVČ) se dělí na **hlavní a vedlejší**. Zda OSVČ vykonává hlavní či vedlejší SVČ má vliv na povinnost platit **zálohy na pojistné na důchodové pojištění, doplatek pojistného**. OSVČ vykonávající hlavní SVČ platí zálohy na pojistné na důchodové pojištění vždy, tedy i když jsou ve ztrátě. OSVČ vykonávající vedlejší SVČ vzniká povinnost platit pojistné a následně i zálohy v případě, že její příjmy po odpočtu výdajů činily v roce 2010 alespoň **56 901 Kč**. Tato **rozhodná částka je stanovena pro výkon činnosti po dobu 12 kalendářních měsíců**. Z ní se odečte 1/12 za každý kalendářní měsíc, ve kterém OSVČ nevykonávala vedlejší činnost, měla nárok na výplatu nemocenského nebo PPM z nemocenského pojištění OSVČ.

Pokud chce být OSVČ považována za **OSVČ vykonávající SVČ vedlejší**, musí vždy **oznámit** zákonný **důvod** (důvody) příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ, a to nejpozději spolu s Přehledem o příjmech a výdajích za rok 2010, pokud skutečnost již neoznámila dříve. **Doložení se nevyžaduje v případech, kdy potřebné údaje má OSSZ nebo ČSSZ ve své evidenci nebo má možnost si je obstarat v elektronické podobě**. Jestliže ČSSZ nemá skutečnosti

o výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti ve své evidenci (více na <http://www.cssz.cz/cz/osoby-samostatne-vydelece-cinne/druhy-svc/>), je OSVČ povinna tento důvod (důvody) **doložit**, a to **nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byl přehled podán**. Pokud OSVČ povinně dokladané důvody vedlejší SVČ nejpozději do této lhůty nedoloží, bude její činnost v roce 2010 považována za hlavní, neboť k pozdějšímu doložení těchto důvodů nelze přihlídnout.

Od 1. 1. 2011 je OSVČ vykonávající vedlejší činnost a účastná nemocenského pojištění, **považována za OSVČ vykonávající hlavní činnost** a je tedy **povinna platit zálohy na pojistné**.

OSVČ vykonávající **hlavní samostatnou výdělečnou činnost** bude v měsíci podání Přehledu za rok 2010 a následující měsíce platit **minimálně 1 807 Kč**. Pro OSVČ vykonávající **vedlejší samostatnou výdělečnou činnost** bude minimální záloha na pojistné na důchodové pojištění v měsíci podání Přehledu za rok 2010 a následující měsíce činit **723 Kč**. Tento podnikatel bude v roce 2011 povinen platit zálohy na pojistné, pokud se přihlásí k účasti na pojištění na rok 2011 nebo pokud jeho příjem po odpočtu výdajů byl v roce 2010 alespoň 56 901 Kč (výkon činnosti po 12 kalendářních měsících).

Minimální měsíční vyměřovací základ v měsíci podání Přehledu za rok 2010 činí **6 185 Kč** pro OSVČ vykonávající **hlavní SVČ**, pro OSVČ vykonávající **vedlejší SVČ** pak **2 474 Kč**.

OSVČ si od 1. 1. 2011 určuje měsíční vyměřovací základ pro zálohu na důchodové pojištění. Měsíční vyměřovací základ **nemůže být nižší než 50 % průměrného daňového základu** dosaženého v předchozím kalendářním roce, nejméně však ve výši stanoveného minima a nemůže být vyšší než 1/12 maximálního vyměřovacího základu.

Maximální vyměřovací základ za rok 2010 pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti činí částka ve výši 72 násobku průměrné mzdy, tj. **1 707 048 Kč**.

OSVČ může platit zálohy na delší než měsíční období, ale vždy jen do budoucna a nejdéle do konce kalendářního roku. Platbu záloh na pojistné do budoucna musí OSVČ oznámit příslušné správě sociálního zabezpečení. Uvede, za které měsíce a jakou částku za jednotlivé měsíce platí. V praxi to také znamená, že nebude již možné pro rok 2011 použít přeplatek na úhradu záloh až do června následujícího roku, jako tomu bylo nyní, ale nejdéle do prosince 2011.

Účast na nemocenském pojištění u OSVČ zůstává **na-dále dobrovolná**. Pojistné na nemocenské pojištění se neplatí společně se zálohou na důchodové pojištění a na výši pojistného nemá vliv příjem dosažený v předcházejícím kalendářním roce. Splatnost pojistného na nemocenské pojištění je **od 1. do 20. dne následujícího měsíce**.

Od 1. 1. 2011 se změnila sazba pojistného na nemocenské pojištění OSVČ, a to z 1,4 % na **2,3 %**. Z tohoto důvodu se zvyšuje minimální platba pojistného na nemocenské pojištění, přestože minimální měsíční základ zůstává nezměněn. Od měsíce ledna 2011 je stanovena **minimální platba ve výši 92 Kč** (v roce 2010 to byla částka 56 Kč). Pokud si OSVČ nezvýšila platbu pojistného na nemocenské pojištění **nejpozději do 21. 2. 2011**, kdy bylo splatné pojistné za měsíc leden 2011, alespoň na částku 92 Kč, zanikne jí účast na nemocenském pojištění dnem 1. 1. 2011.

Pokud OSVČ nepodá přehled včas nebo vůbec, může ji za to OSSZ uložit **pokutu až 20 000 Kč** nebo – při opětovném nesplnění povinnosti – **až 100 000 Kč**. **Doplatek** na pojistném musí OSVČ zaplatit nejpozději **do 8 dnů** ode dne, kdy byl nebo měl být podán přehled za předchozí kalendářní rok. Pokud OSVČ nezaplatí pojistné ve stanovené lhůtě, nebo ho zaplatí v nižší výši, než měla, vzniká jí povinnost platit penále. Sazba penále za každý kalendářní den, ve kterém dluh na pojistném trvá, činí 0,05 %. Penále se platí ode dne následujícího po dni splatnosti pojistného do dne úhrady dluhu včetně tohoto dne. Penále ze záloh se naposledy platí za den, ve kterém byl nebo měl být podán přehled (pokud nebyla záloha uhrazena dříve). Více informací o podání Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ lze najít na webových stránkách ČSSZ.

Potřebné informace najdete na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení www.cssz.cz

DAŇOVÉ POVINNOSTI A ZMĚNY V DAŇOVÉM PŘÍZNÁNÍ – NOVĚ „DAŇOVÉM TVRZENÍ“

Z daňového semináře, který se konal 26. 2. 2011 v prostorách Justiční akademie v Praze, jako každým rokem před valnou hromadou KST ČR, přinášíme přehled nejdůležitějších upozornění pro tlumočníky a překladatele. Přednášela Ing. Alena Foukalová, daňová poradkyně a prezidentka Komory daňových poradců ČR

Alena Foukalová

Daň z příjmů 2010

Pro rok 2010 byly změněny výdajové paušály pro tlumočníky (obecně pro příjmy osob z jiného podnikání bez živnostenského oprávnění) zpět na úroveň **40 %**.

V roce 2010 si odečtete na dítě 11 604 Kč.

Shrnutí: toto jsou jediné změny zákona o daních z příjmů, které se za rok 2010 týkají tlumočnicků. Je dobré také připomenout, že 1. 7. 2010 skončilo období pro nákup majetku, u kterého bylo možné uplatnit mimořádné odpisy (1. skupina 12 měsíců a 2. skupina 24 měsíců).

Placení a podání příznání daně z příjmů za rok 2010 a na všechny roky budoucí doznalo změny: bez daňového poradce je to 1. duben 2011, zpracovává-li ho daňový poradce, pak 1. červenec 2011. Upozorňuji, že je jedno, kdy v průběhu měsíců do tohoto termínu příznání podáte, daň je stále splatná k onomu určenému datu.

Něco jiného je sociální a zdravotní pojištění, tam je to trochu džungle, takže se už všichni těšíme, až pro nás stát zřídí jednotné inkasní místo s jedním termínem placení i odevzdání.

Daň z příjmů 2011

Jenom informativně: bylo např. zrušeno osvobození příjmů z provozu ekologických zařízení (tedy nejen fotovoltaiik) a zavedeno povinné rovnoměrné odepisování těchto zařízení po dobu 20 let, zavedeno 50% zdanění státní podpory stavebního spoření a zrušeno osvobození úroků ze stavebního spoření, zavedeno zdanění náhrad poslanců (představitelů státní moci)

Důležité pro účastníky semináře:

- při použití paušálního výdaje na dopravu (5 000/měsíc) již jednoznačně NELZE souběžně účtovat o spotřebě benzínu a parkovném, neboť se má za to, že tyto výdaje jsou v paušálu zahrnuty,
- přechodně byla pouze pro rok 2011 snížena sleva na poplatníka – za rok z 24 840 Kč na 23 640 Kč, tedy o avizovanou stokorunu na měsíc,
- zrušeno osvobození důchodů (penzí) v případě, že důchodce má ze zaměstnání, podnikání nebo z pronájmu čistý příjem (před snížením o daň a slevy) více než 840 000 Kč za rok,

Přednášející A. Foukalová, prezidentka Komory daňových poradců ČR, po ukončení semináře

- změna náhrad cestovních výdajů: Stravné: **5–12 hodin** 63–74 Kč, **12–18 hodin** 95–114 Kč, nad **18 hodin** 149–178 Kč. Mění se také základní náhrada za používání motorového vozidla na 3,70 Kč/km (snižuje se o 20 haléřů). Hodně se změnily průměrné ceny pohonných hmot, které se používají pro výpočet cestovních náhrad v případě, že podnikatel neprokazuje jejich nákup účtenkami. Nově: **BA 95** 31,60 Kč/l, **BA 98** 33,40 Kč/l, **nafta** 30,80 Kč/l. Sazby zahraničního stravného jsou vyjmenovány tradičně ve vyhlášce vydané Ministerstvem financí, která pro rok 2011 má číslo 350/2010. Příklad: Slovensko 30 EUR/den, Belgie, Francie, Lucembursko, Itálie, Německo 45 EUR/den, Španělsko 40 EUR/den.

DPH

Počínaje 1. lednem 2010 platí nová právní úprava: **pokud poskytnete službu do zahraničí** (tj. překlad nebo tlumočení osobě, která je podnikatelem ze státu EU a nemá na území ČR provozovnu), **musíte se dnem poskytnutí této služby zaregistrovat jako plátce DPH** a následně se jako plátce DPH chovat.

Pokud má zahraniční firma u nás provozovnu – organizační složku – která má české IČO, pak není zahraniční podnikatel a poskytnutím služby této provozovně se plátcem DPH nestanete.

Poskytnete-li službu soukromé osobě (obecně nepodnikateli), např. tlumočíte-li na svatbě v zemi EU, povinnost registrace k DPH odpadá. Toto pravidlo funguje i naopak, ale pro všechny státy světa, nejen pro EU – tedy přijmete-li službu od zahraničního podnikatele, stáváte se plátcem dnem přijetí této služby.

Důležité pro uplatňování DPH je **místo plnění**, protože předmětem DPH jsou pouze služby s místem plnění v tuzemsku.

Určení místa plnění u služeb:

B2B (business to business) – místo plnění je vždy ve státě příjemce služby, uvádíte do příznání do řádku osvobozených plnění, fakturujete bez DPH.

B2C (business to consumer) – místo plnění je vždy v tuzemsku, fakturujete tedy s DPH!

Při vystavování **daňových dokladů** dejte pozor na datum jejich vystavení: obecně jste povinni je vystavit nejpozději do 15 dnů ode dne uskutečnění zdanitelného plnění. Můžete je vystavit i před tímto dnem, pak je DUZP dnem vystavení dokladu. Pokud např. celý měsíc uskutečňujete tlumočení pro jednoho objednatele, můžete všechna plnění vyúčtovat na konci měsíce v jednom daňovém dokladu s datem uskutečnění posledním dnem v měsíci.

Novela zákona o DPH s účinností od 1. 4. 2011 **ruší** daňové dobropisy a daňové vrubopisy a nazývá je **opravný daňový doklad**.

Těžištěm této novely ale bylo zejména ztížit plátcům uplatnění odpočtu DPH při pořízení zboží či služeb. Nově se proto zavádí pravidlo, že odpočet daně můžete uplatnit **NEJDRÍVE** v období, kdy došlo ke zdanitelnému plnění a **SOUČASNĚ** máte k dispozici daňový doklad. Finančnímu úřadu musíte být obě tyto skutečnosti schopni prokázat, takže nejjednodušší a nejlevnější varianta prokázání, kdy Vám doklad přišel, je návrat ke starým dobrým datům: „došlo dne“.

Nově se zavádí institut ručení za daň neodvedenou Vaším dodavatelem, poslední dobou velmi medializovaný. Ručení má samozřejmě podmínku, ručíte pouze v případě, že jste věděli nebo vědět měli a mohli, že daň nebude úmyslně zaplacená. Tyto skutečnosti prokazuje finanční úřad a v běžné praxi neočekáváme mnoho sporů. Toto opatření je totiž nastaveno na fakturační řetězc, kde se na neodvedené dani ztrácí stovky milionů korun.

Účetní versus daňové doklady

Daňový doklad vystavuje pouze plátec DPH a musí dle zákona o DPH obsahovat následující náležitosti:

- a) obchodní firmu nebo jméno a příjmení, popřípadě název, dodatek ke jménu a příjmení nebo názvu, sídlo nebo místo podnikání plátce, který uskutečňuje plnění,
- b) daňové identifikační číslo plátce, který uskutečňuje plnění,
- c) obchodní firmu nebo jméno a příjmení, popřípadě název, dodatek ke jménu a příjmení nebo názvu, sídlo nebo místo podnikání osoby, pro kterou se uskutečňuje plnění,
- d) daňové identifikační číslo, pokud je osoba, pro kterou se uskutečňuje plnění, plátcem,
- e) evidenční číslo daňového dokladu,
- f) rozsah a předmět plnění,
- g) datum vystavení daňového dokladu,
- h) datum uskutečnění plnění nebo datum přijetí úplaty, a to ten den, který nastane dříve, pokud se liší od data vystavení daňového dokladu,
- i) jednotkovou cenu bez daně, a dále slevu, pokud není obsažena v jednotkové ceně,
- j) základ daně,
- k) základní nebo sníženou sazbu daně nebo sdělení, že se jedná o plnění osvobozené od daně, a odkaz na příslušné ustanovení tohoto zákona,
- l) výši daně zaokrouhlenou na nejbližší měnovou jednotku v oběhu, popřípadě uvedenou v haléřích.

V popředí jako pozorné posluchačky I. Šprcová, členka představenstva KST ČR, a E. Gorgolová, předsedkyně představenstva KST ČR

Účastníci daňového semináře v posluchárně Justiční akademie

Účetní doklad vystavuje neplátce DPH (např. nazvaný faktura, vyúčtování atd.) musí obsahovat:

- označení účetního dokladu,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
- okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodný s okamžikem podle písmene d),
- podpisový záznam osoby odpovědné za účetní případ

Při kontrole Vašeho účetnictví či daňové evidence se Vám může stát, že po Vás bude chtít finanční úřad účetní záznamy v elektronické podobě (formáty .doc, .xls, .pdf a jiné), pokud účetnictví či daňovou evidenci vedete na počítači. Má na to právo, takže nezapomeňte uchovávat účetní záznamy takovým způsobem, abyste je byli schopni finančním kontrolorům tři roky zpátky předložit. Pokud vedete „peněžní deník“ ručně, takovou povinnost nemáte.

Placení daní a pojistného

Už více než rok platí, že se za den platby daně a pojistného považuje den, kdy jsou peníze připsány ve prospěch účtu příslušné instituce. To znamená, že musíte dát příkaz

k úhradě daně či pojistného alespoň dva pracovní dny před termínem, kdy mají být zaplaceny. Daň je splatná v termínu pro podání přiznání, tedy k 1. 4. nebo k 1. 7. bez ohledu na to, kdy přiznání podáte.

Sociální pojištění

Novou výši záloh na sociální pojištění 2011 budete platit až po podání přehledu. Splatné jsou do 20 dne následujícího měsíce. Přehled se podává do 30 dnů, kdy MĚLO být podáno přiznání (tedy buď od 1. 4. nebo 1. 7. pro ty, kteří mají daňového poradce), doplatek pojistného je splatný do 8 dnů po podání přehledu. Minimální záloha pro OSVČ je 1 807 Kč.

Zdravotní pojištění

Novou výši záloh na zdravotní pojištění 2011 budete platit po podání přehledu, minimální zálohu však už za leden 2011 (zvedla se z 1 601 Kč na 1 670 Kč). Splatné jsou po staru, tedy od 1. dne měsíce, za který se platí, do 8. dne následujícího měsíce. Nedoplatek zdravotního pojištění je splatný do osmi dnů po PODÁNÍ daňového přiznání, tedy bez ohledu na podání přehledu. Povinnost podat přehled je do 30 dnů od termínu pro podání přiznání, tedy 1. 5. 2011 a 31. 7. 2011.

XII. ČESKO-ANGLICKÝ TERMINOLOGICKÝ SEMINÁŘ PRO TLUMOČNÍKY A PŘEKLADATELE

Již tradiční, velice oblíbený víkendový seminář se konal v Hluboké nad Vltavou ve dnech 15. až 17. dubna 2011

Ondřej Klabal

Dvanáctý terminologický seminář anglického jazyka pro tlumočníky a překladatele se letos již počtvrté konal v prostorách hotelu Parkhotel Hluboká v Hluboké nad Vltavou a osobně se domnívám, že ani letos jak hotel, tak program semináře nikoho nezklamal.

T. Jirsa, senátor a starosta Hluboké nad Vltavou, který i letos převzal záštitu nad seminářem, přátelsky přivítal účastníky semináře

Anglické a německé semináře jsou již tradičně pořádány jako víkendové a nejinak tomu bylo i letos. Ačkoliv samotný vzdělávací program začínal až v sobotu ráno, většina účastníků, jejichž počet letos dosáhl čísla 59, přijela už v pátek večer. Pokud tak učinili, pak je v Lovecké chatě, což je restaurace patřící k hotelu, osobně přivítal místní pan starosta

L. Katschinka, předsedkyně Evropské asociace právních překladatelů a tlumočnicků EULITA, a M. Nováková, zástupkyně ředitele Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí

a senátor Ing. Tomáš Jirsa, který i letos převzal záštitu nad seminářem. Tentokrát vzal přivítání opravdu důkladně – obešel všechny stoly a pozdravil se se všemi přítomnými účastníky individuálně. Zbytek večera jsme strávili v družném hovoru u půllitru plzeňského nebo dobrého vína.

Sobotní program začal něco před devátou ráno a na programu byla terminologie rodinného práva. Po pozitivních ohlasech z minulého roku byl i letos zvolen model dvou vzájemně se doplňujících lektorek, a to paní **Marty Chromé z Právnické fakulty UK** a **Pamely Lewis z Univerzity Palackého v Olomouci**. Tento způsob v sobě kloubí výhody jak přední české odbornice na právnickou terminologii, pro niž není žádný překladatelský právníký oříšek dostatečně velký, aby nešel rozlousknout, a bývalé americké právničky a soudkyně, která vždy ochotně vysvětlí konkrétní anglické termíny a doplní je příklady ze své bohaté právní praxe. Dopoledne jsme tedy rozebírali terminologii péče o děti, výživného, a to především na konkrétních dokumentech z praxe. Dopolední blok byl přerušen jen jednou přestávkou, při níž mohli účastníci doplnit tekutiny a energii v podobě vynikajícího moučnicku, a trval do 13:00 hod.

Po obědové pauze jsme měli tu čest přivítat vzácného hosta, a to paní **Liese Katschinku, předsedkyni Evropské asociace právních překladatelů a tlumočnicků EULITA**, která v krátkosti organizaci představila a pak zevrubně pojednala o projektu TRAFUT, jenž je zaměřen na vzdělávání všech účastníků procesu právního překladu nebo tlumočení. Po třiceti minutách, které jí byly v programu vyhrazeny, se ujala, již podle programu, slova **JUDr. Markéta Nováková, zástupkyně ředitele Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí**, a seznámila přítomné s tím, čím se tato instituce zabývá. Mluvila tedy především o mezinárodní adopci, únosech dětí jedním z rodičů nebo přeshraničním vymáháním výživného. I její vystoupení bylo velmi záživné a zajímavé, o čemž svědčily i četné otázky z pléna. Paní doktorka navíc myslela i na nás, na překladatele, a prostřednictvím organizátorky semináře účastníkům poskytla celou řadu dvojazyčných formulářů, které Úřad ve své praxi využívá. Po krátké přestávce se „na plac“

vrátilo zase naše lektorské duo. Doktorka Chromá si neodpočinula ani v průběhu předešlé přednášky a hned program rozšířila o některé termíny, které v předchozí přednášce v češtině zazněly nebo které s ní případně souvisely. Domnívám se, že její flexibilita a rychlost, s jakou stihla program doplnit, přítomné vyloženě šokovala. I zbytek sobotního odpoledne se nicméně nesl v poměrně pesimistickém duchu, jelikož na mezinárodní únosy dětí navázala problematika domácího násilí, která také není nikterak veselá. Pamela podrobně pojednala o různých podobách domácího násilí a seznámila účastníky s obsáhlou slovní zásobou k tématu. K závěru odpoledne nás již nicméně trochu tlačil čas, a tak i přednášející musely trochu zrychlit tempo.

Jak už to u takových akcí bývá, neméně důležitý než vzdělávací aspekt, je i aspekt společenský, který byl realizován především v podobě sobotního rautu. Kuchaři hotelu připravili celou řadu laskomin, a tak jsme se mohli při dobrém jídle a víně družit až do pozdního večera.

V neděli ráno začal program po domluvě o půl hodiny dříve, tj. v 8:20, aby bylo možné dříve skončit a rozjet se domů. První ranní blok byl věnován ještě nedodělkům k sobotním tématům, konkrétně překladu některých dokumentů z praxe a rozboru dvojazyčné verze nařízení Rady Evropské unie. Po přestávce potom přišlo na řadu téma exekuce a vymáhání dluhů, které nám vydrželo až do oběda. Po něm jsme se již začali postupně rozjíždět do svých domovů, jelikož některé čekala poměrně dlouhá cesta.

Myslím, že nepřeháním, když řeknu, že i letos byl seminář pro všechny zúčastněné dobře investovaným časem a penězi, za což vděčíme nejen našim erudovaným lektorkám, ale i **Evě Gorgolové, předsedkyni představenstva Komory** a člověku, který seminář již celou řadu let neúnavně připravuje a snaží se vyjít vstříc všem našim požadavkům. Upřímně doufám, že jí ten elán ještě dlouho vydrží, abychom se mohli na Hluboké, nebo i jinde, na takových příjemných a prospěšných akcích ještě dlouho scházet.

Díky a za rok na viděnou.

Účastníci dubnového česko-anglického terminologického semináře v Hluboké nad Vltavou

Lektorky M. Chromá z Univerzity Karlovy v Praze a P. Jo Lewis z Univerzity Palackého v Olomouci

II. SEMINÁŘ ITALSKÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE

Velvyslanec Italské republiky Fabio Pigliapoco již druhým rokem zařadil seminář italské právní terminologie pořádaný Komorou v Praze v sobotu 14. dubna 2011. Navíc měli účastníci i letos tu čest slyšet přednášku Dr. Paoly Mariani, vynikající lektorky, advokátky a profesorky na nejprestižnější milánské Univerzitě Bocconi. Téma bylo přeshraniční insolvenční řízení v EU a komparace úpadku v italském právu a právu EU

Dagmar De Blasio Denčíková

Nadšení pana velvyslance pro naši akci, ochota paní profesorky přijet znovu do Prahy a hojná účast kolegů jsou pro nás nejen ctí, ale i stvrzením, že jsme se vydali správnou cestou. Na druhé straně jsme si dobře vědomi toho, že to pro nás znamená především velký závazek.

Pro letošní seminář jsme vybrali hodně specifické, ale obzvláště aktuální téma: přeshraniční insolvenční řízení v EU. Kdo jiný než doktorka **Paola Mariani**, která vyučuje právo Evropské unie a mezinárodní soukromé právo, nám mohl lépe přiblížit složitou tematiku insolvenční a přeshraničních sporů? V dnešním krizovém období se množství firem jak v Česku, tak i v zahraničí dostává do úpadku a pokud sami nemáme jasno, jak jsou otázky úpadku upraveny, nemůžeme správně tlumočit, ani překládat. A to nemluvě o příslušné terminologii, kdy stačí jeden nesprávný výraz, abychom napáchali škodu. Legislativa se všude neustále vyvíjí, a proto komparace úpravy úpadku v italském právu a právu EU se také jevila jako nezbytná, a tak paní profesorka věnovala část své přednášky srovnání legislativ. Víme, že někteří kolegové se vzdali účasti na semináři, protože se prý necítili dostatečně erudovaní, aby zvládli tak specializované téma. Je to škoda a rozhodně neudělali dobře, protože soudy i soukromí klienti čím dále, tím více vyžadují překlady či tlumočení v otázkách insolvenčních sporů. Proč se tedy předem dobrovolně vzdávat zakázek? Navíc paní profesorka mluví velmi srozumitelných jazykem, takže i nám, pololaikům, se najednou rozjasní. O aktuálnosti tématu svědčí také to, že se semináře zúčastnila řada českých právníků mluvících italsky, kteří se chtěli zdokonalit nejen ve svých znalostech italštiny, ale i získat

Přednášející P. Mariani, advokátka a profesorka na Univerzitě Bocconi v Miláně

z první ruky nové poznatky z oblasti práva v Itálii a EU. Dotazy, které kladli, byly samozřejmě velice fundované a odpovědi byly pro nás všechny velmi přínosné. Byly obohacující zejména proto, že jsme měli možnost srovnávat italskou právní úpravu v oblasti insolvence s českou právní úpravou. Tlumočník a překladatel musí znát realitu zemí, s jejichž jazykem pracuje, jinak jeho práce nemůže být kvalitní.

Hned po zahájení jsme se poměrně obsírně seznámili s hlavními pojmy italského úpadkového práva a příslušnou právní terminologií.

Po přestávce na kávu nám paní profesorka přiblížila nařízení Rady (ES) 1346/2000 o evropském systému koordinace národních insolvenčních (úpadkových) řízení. Téma i plodná debata byly natolik zajímavé, že jsme přednášku

Jedno z témat semináře: úpadek a konkurzní řízení v italském právu

Organizátorka semináře D. De Blasio Denčíková a P. Mariani, lektorka

přetáhli téměř o hodinu a paní tajemnice **Mirka Černá** nás doslova musela nahnat na oběd. Měli jsme zajištěné teplé jídlo – pravou italskou kuchyni s lasagnemi, několika druhy masa a grilovanou zeleninou a na závěr různé zákusky. Tento gurmánský oběd, kteří všichni ocenili, nám připravil italský kuchař Lorenzo z malostranské restaurace Černý orel.

Po bohatém občerstvení a dobrém espressu nám paní profesorka vyprávěla o známém skandálu firmy Parmalat a popsala historii jejího úpadku řešeného v rámci EU. Poté jsme ještě dlouze debatovali a všichni jsme odcházeli s pocitem příjemně stráveného a hlavně přínosného dne.

Účastníci obdrželi kromě osvědčení o absolvování semináře i materiály obsahující shrnutí přednášky a velmi vítaný italsko-český glosář termínů používaných v insolvenčním řízení, který nám laskavě poskytla kolegyně **Nora Doušová**. Paní profesorka vyzvala ty, kteří by dodatečně měli zájem o dokumenty týkající se italské úpravy úpadkového práva, jež nelze najít na internetu, aby si je vyžádali v elektronické podobě u organizátorky semináře **Dagmar De Blasio Denčíkové**.

Nastavili jsme si laťku hodně vysoko a naší snahou bude udržet i do budoucna vysokou úroveň seminářů italské právní terminologie.

Doporučujeme všem, aby si uschovali osvědčení o absolvovaných seminářích dokládajících celoživotní vzdělávání. V novém zákoně o tlumočnicích a překladatelích

V popředí zkušené italštinářky V. Hudáková z Bratislavy, M. Máchová z Prahy a L. Aldini z Luže u Chrudimi

N. Doušová, autorka glosáře

bude celoživotní vzdělávání povinné a bude také jednou z podmínek pro již jmenované tlumočníky, aby si vůbec mohli udržet svoji pozici.

Otiskujeme užitečný ITALSKO-ČESKÝ GLOSÁŘ TERMÍNŮ POUŽÍVANÝCH V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ, který byl součástí materiálů poskytnutých účastníkům letošního semináře italské právní terminologie, zaměřeného především na přeshraniční insolvenční řízení v EU.

Autor: Mgr. Nora Doušová

ITALSKY

accertamento del passivo

accollo di debito

accordo di ripianamento

acquisire forza legale / passare in giudicato

acquisire validità / entrare in vigore

addebitare

aderire al concordato

adunanza

affissione all'albo pretorio

ammettere dilazione

amministratore

amministrazione straordinaria / amministrazione controllata

andare in fallimento

appello

ČESKY

zjištění pasiv

převzetí dluhu

dohoda o narovnání

nabýt právní moci

nabýt platnost

přiznat k tíži

souhlasit s rozvrhovým usnesením

schůze, shromáždění

vyvěšení na úřední desku

připustit odložení

jednatel

nucená správa

skončit v konkurzu / jít do konkurzu

odvolání

apposizione	připojení
apposizione del sigillo	zapečetění
aprire il fallimento	zahájit konkurz
arrivare al fallimento	dostat se do úpadku
assemblea dei creditori	schůze věřitelů
assemblea dei soci	valná hromada / členská schůze
asta fallimentare	konkurzní dražba
atto legale	právní úkon
avanzare istanza di fallimento	podat insolvenční návrh
avviso di fallimento	oznámení konkurzu
azione revocatoria	odpůrčí žaloba / žaloba na neplatnost
azione surrogatoria	žaloba na ochranu věřitele
bancarotta fraudolenta	podvodný úpadek (bankrot)
bancarotta personale	osobní úpadek
bancarotta semplice	jednoduchý úpadek (bankrot)
bandire un concorso	vyhlásit výběrové řízení
bene privato	soukromý majetek
beni immobili	nemovitý majetek
beni mobili	movitý majetek
cambiale	směnka
cancelliere	zapisovatel
cessione del credito	postoupení pohledávky
cessione della proprietà	převod vlastnictví
circostanze aggravanti	přítěžující okolnosti
circostanze attenuanti	ulehčující okolnosti
colposo	nedbalostní, způsobený z nedbalosti
commissario giudiziale	soudní komisař (funkce spojená s funkcí likvidátora)
comitato dei creditori	věřitelský výbor
comparente	účastník řízení
competenza per grado	funkční příslušnost (soudu)
competenza per materia	věcná příslušnost (soudu)
competenza per territorio	místní příslušnost (soudu)
con effetto immediato	s okamžitou platností
concordato fallimentare	rozvrhové usnesení (nucené vyrovnání)
concordato preventivo	nucené vyrovnání
concorrenza	hospodářská soutěž
concorrenza sleale	nekalá soutěž
concorso	konkurz (způsob řešení úpadku)
controversia legale	soudní spor
corte di appello	odvolací soud
crediti	pohledávky
credito	pohledávka
credito andato in prescrizione	promlčená pohledávka
credito cancellato/ammortizzato	odepsaná pohledávka
credito di dubbio recupero	pochybná pohledávka
credito esigibile	dobytná pohledávka
credito fallimentare	konkurzní pohledávka
credito giustificato	oprávněná pohledávka
credito incerto	sporná pohledávka
credito inesigibile	nedobytná pohledávka
credito non saldato	nezaplacená pohledávka
credito pecuniario/in danaro	peněžní pohledávka
credito privilegiato	přednostní pohledávka
creditore	věřitel
curatore della massa fallimentare	správce konkurzní podstaty
curatore fallimentare	insolvenční správce
debitore	dlužník

decidere sul fallimento	rozhodnout o úpadku
declino economico	ekonomický úpadek
decreto di convocazione dei creditori	nařízení o svolání věřitelů
deducibile	odčitatelný
denunciare redditi	přiznat příjmy
depositare la motivazione	předložit odůvodnění
dichiarare il fallimento	prohlásit konkurz
dichiarazione di fallimento	prohlášení konkurzu
dilazione	odložení; rozvržení
diritto di garanzia	zástavní právo
diritto di priorità	přednostní právo
diritto discrezionale	dispoziční právo
diritto fallimentare	insolvenční právo
diritto legittimo	oprávněný nárok
diritto personale	osobní nárok
diritto reale	věcný nárok
disposizione transitoria	přechodné ustanovení
doloso	úmyslný
domanda di ammissione dell'attivo	žádost o uznání aktiv
domanda riconvenzionale	vzájemná žaloba (protinávrh)
domanda di insinuazione tardiva di crediti	opožděné přihlášení pohledávek
domicilio fiscale	daňový domicil
effetti attivi	pohledávky
effetto del fallimento	důsledky úpadku
elenco dei curatori fallimentari	seznam insolvenčních správců
emanare il decreto	vydat rozhodnutí
ente pubblico	veřejná instituce
entrare in vigore	vstoupit v platnost
erario	státní pokladna
esdebitazione	oddlužení (způsob řešení úpadku)
esonero	zproštěný
estinguere il debito	umořit dluh
estinzione delle controversie legali	ukončení soudních sporů
estinzione del diritto	zánik práva
fallimento	úpadek
fallimento della società	úpadek společnosti
far fronte ai pagamenti	hradit, uhradit
gara pubblica di appalto	veřejná soutěž
giudizio di opposizione	odpůrčí řízení
chiudere il fallimento	zrušit konkurz
impresa sottratta al fallimento	podnik, na který se úpadek nevztahuje
inammissibile	nepřípustný
indebitamento eccessivo	předlužení
informativa	úřední oběžník
infruttifero (crediti infruttiferi)	bezúročný (bezúročné pohledávky)
ingiunzione di pagamento cambiaria	směnečný platební rozkaz
insinuare il credito	přihlásit pohledávku
insinuazione	přihlášení
insolvenza	platební neschopnost
inventario	inventární soupis
ISTAT (Istituto Nazionale di Statistica)	Národní statistický úřad
istruttoria	přípravné řízení
legale (il)	právní zástupce, advokát
legale aziendale	podnikový právník
legge fallimentare	insolvenční zákon
libera concorrenza	volná soutěž
liquidare la società	zrušit společnost

liquidatore	likvidátor
liquidazione coatta amministrativa	nucená správní likvidace
massa fallimentare	majetková podstata
materia penale	trestní věc
omissione per negligenza	opomenutí z nedbalosti
pagherò	vlastní směnka
par condicio creditorum	rovné uspokojení věřitelů
pari soddisfacimento delle pretese creditorie	rovné uspokojení věřitelů
pecuniario (debito pecuniario)	peněžitý (peněžitý dluh)
pegno	zástava
perenzione	zánik právního nároku
piano dei costi	rozvrh nákladů
piccolo imprenditore	drobný podnikatel
plico	zásilka / obálka
pratica legale	právní věc
prelazione	předkupní právo
presupporre motivatamente	důvodně se domnívat
presupposto	předpoklad
prevedere	Předvídat / stanovit
principio paritario	princip rovného uspokojení věřitelů
procedura (procedimento) fallimentare / procedura d'insolvenza	insolvenční řízení
procedura concorsuale	konkurzní řízení
proponente	navrhovatel
proporre impugnazione di qc	popřít co
proporre opposizione	vznést odpor
proporre revocazione	navrhnout odvolání
proposta di delibera	návrh usnesení
proposta di istanza fallimentare	návrh na konkurz
pubblicità	zveřejnění
Pubblico Ministero (P.M.)	státní zástupce
quota sociale	obchodní podíl
R.D. (Regio Decreto)	královský výnos
rapporti pendenti	nevyrovnané smluvní vztahy
rapporto debitorio	dlužní poměr
rapporto preliminare	předběžná zpráva
rapporto riepilogativo	konečná zpráva
rappresentante legale (l'amministratore)	statutární zástupce / jednatel
reclamo	stížnost
reclusione	odnětí svobody
redigere l'inventario	sepsat inventurní evidenci, vytvořit inventární soupis
registro dei falliti	seznam úpadců
regolamento di competenza	kompetenční nařízení
rendita	výnos
rendita perpetua	stálá renta
rendita vitalizia	doživotní renta, doživotní důchod
requisito	náležitost
respingere/rigettare la querela	zamítnout žalobu
revocare l'amministrazione controllata	zrušit nucenou správu
riapertura delle indagini	obnova vyšetřování
ricorso	dovolání
rimborso delle spese processuali	náhrada nákladů řízení
rimessa	vrátka
rinuncia alla querela	zpětvzetí žaloby
rinunciare al diritto a qc	vzdát se práva na co
risanamento, ristrutturazione	reorganizace (způsob řešení úpadku)
ripartizione dell'attivo	rozdělení aktiv

ripiamento	narovnání, vyrovnání dluhu
risarcimento del danno	náhrada škody
risoluzione del concordato	zrušení rozvrhového usnesení
risoluzione del contratto	rozvázání smlouvy
ritirare la querela	stáhnout žalobu
riunione del comitato	výborová schůze
riunione del Consiglio di Amministrazione	schůze správní rady
rivendicazione	nárok / požadavek
rivolgere istanza	podat žádost
scadenario	splátkový kalendář
sciogliere la società	zrušit společnost
scrittura contabile complementare	pomocná účetní kniha
scritture contabili	účetní knihy
segretezza	mlčenlivost
sentenza di revoca del fallimento	rozsudek o zrušení konkurzu
sigillo	pečeť
società	společnost
società a responsabilità limitata	společnost s ručením omezeným
società commerciale	obchodní společnost
società consorella	sesterská společnost
società cooperativa	družstvo
società di (inter)mediazione	makléřská společnost
società di revisione contabile	auditorská společnost
società di capitali	kapitálová společnost
società di consulenza	poradenská společnost
società di credito immobiliare	stavební spořitelna
società di diritto pubblico	veřejnoprávní podnik
società di distribuzione	distribuční společnost
società di investimento	investiční společnost
società di lavorazione	zpracovatelský podnik
società di persone	osobní společnost
società di revisione	auditorská společnost
società finanziaria	finanční společnost
società in accomandita semplice	komanditní společnost
società in nome collettivo	veřejná obchodní společnost
società madre	mateřský podnik
società mista	společný podnik
società multinazionale	nadnárodní společnost
società occulta	tichá společnost
società per azioni	akciová společnost
società pubblica	veřejný podnik
società senza scopo di lucro	nezisková organizace
socio occulto	tichý společník
sollecito di pagamento	výzva k platbě / upomínka
stare per fallire	být před úpadkem
termine di legge	zákonná lhůta
termine mancato	nedokončení
termine perentorio	neodročitelný termín
transazione finanziaria	finanční společnost transakce
Tribunale di seconda istanza	Vrchní soud (v Itálii neexistuje)
Tribunale fallimentare	insolvenční soud
Tribunale Generale	obecný soud
tutore	opatrovník
vantare il diritto su qc	uplatnit nárok nač
vantare un credito nei confronti di q.	uplatnit pohledávku vůči komu
variazione media	průměrná odchylka
vincolare	vázat, vinkulovat

VIII. ČESKO-RUSKÝ TERMINOLOGICKÝ SEMINÁŘ

Je stále co řešit a zdokonalovat v přepisu ruských jmen vlastních do češtiny. Nové poznatky ve zmíněné oblasti byly překladatelům z ruského jazyka zprostředkovány fundovanými odborníky

Elena Opletalová

Komora soudních tlumočnicků dne 4. 6. 2011 v Praze v prostorách JTP na Senovážném náměstí uspořádala VIII. česko – ruský terminologický seminář. Jeho organizátory i aktivními účastníky tradičně byli PhDr. Ilona Šprcová, Mgr. Roman Hujer (členové představenstva KST) a Eva Gorgolová (předsedkyně představenstva KST). Za plynulý průběh akce a pohostinnou atmosféru v ruském stylu je třeba poděkovat i paní Mirce Černé, sekretářce KST.

Přepis ruských jmen vlastních do češtiny – toť téma, kterému se účastníci semináře byli ochotni věnovat dlouho po tom, co uplynul čas na něj vyhrazený. Některým stálo za to nechat si ujet vlak a prodiskutovat s kolegy informace získané během vyslechnutých přednášek i diskuzí po nich následujících.

Nové poznatky ve zmíněné oblasti byly překladatelům z ruského jazyka zprostředkovány fundovanými odborníky: Paní **PhDr. Iveta Krejčířová** pracuje na oddělení lingvistiky a lexikografie Slovanského ústavu AV ČR. Zaměřuje se na lexikografii, lexikologii a česko-ruskou neologii. Podílela se jako spoluautorka na vydání několika slovníků (např. Rusko-český a česko-ruský slovník neologizmů, 2., – Praha: Academia, 2004). Svůj výklad o transkripci jmen a názvů ilustrovala četnými příklady. Spolu s přítomnými překladateli řešila transkripci nejrozumnějších sporných případů (rod ruských endonym, skloňování ruských ženských příjmení atd.). Pro předcházení problémů spojených s přepisem jmen vlastních z ruštiny do češtiny poskytla mnohá jazykovědně zdůvodněná doporučení, zaštitěná autoritou Slovanského ústavu a Ústavu pro jazyk český AV ČR.

Paní **doc. PhDr. J. A. Celunová, CSc.**, dlouhodobě vede Kurzy ruského jazyka RSVK v Praze. Účastníci semináře

seznámila s ruskou tradicí a způsoby transliterace i transkripce. Uvedla principy tzv. česko-ruské praktické transkripce dle D. I. Jermoloviče. Pro soudní tlumočníky kromě podnětných doporučení pro přepis názvů ruských společností a českých zeměpisných názvů byly rovněž užitečnými informace o transliteraci ruských jmen vlastních v zahraničních pasech a řidičských průkazech dle starších a nejnovějších norem Ruské federace (SSSR). V různých dobách pro přepis platila odlišná pravidla, v současné době platí jiné normy pro pasy a jiné pro řidičské průkazy. Bylo zajímavé a dobrodružné sledovat proměny podoby stejného ruského jména nebo příjmení v závislosti na přepisu dle různých transliteračních tabulek. V bulletinu Soudní tlumočnick č. 2/2010 byla uveřejněna tabulka pro přepis znaků české abecedy do ruské azbuky „ČESKO-RUSKÁ PRAKTICKÁ TRANSKRIPCE“ navržená doc. PhDr. J. A. Celunovou. Účastníci semináře (a nejen oni) přivítali počín paní docentky uvést do praxe jazykově správný a celistvý návod pro transkripci a bouřlivě diskutovali přepis „ř“. Zazněl názor, že je třeba sjednotit přepis tohoto grafému ruským dvojznakem „рж“ nezávislé na hluchosti nebo znělosti při jeho vyslovování (ve zmíněné tab. „ř“ lze přepisovat jako „рж“ nebo „рш“).

Zatímco s paní docentkou Celunovou a s paní doktorkou Krejčířovou se překladatelé školili v co nejpřesnějším převodu podoby jména z jazyka originálu do cílového jazyka, s paní **M. Nevečeřalovou**, dlouholetou vedoucí Zvláštní matriky v Brně (zvláštní matrika vede matriční knihy, do kterých se zapisuje narození, uzavření manželství, uzavření registrovaného partnerství a úmrtí státních občanů ČR, ke kterým došlo v cizině), seznamovali s novelizovaným zněním matričního zákona, hodnotili spolupráci soudních tlumočnicků s matričními úřady a hledali způsob,

Člen představenstva KST ČR R. Hujer, dlouholetý organizátor česko-ruských seminářů, vítá účastníky. Za katedrou lektorka I. Krejčířová a v popředí S. Jukanov z Ruské knihy

Přednášející I. Krejčířová z oddělení lingvistiky a lexikografie Slovanského ústavu AV ČR

jak předcházet problémům při vyhotovení matričních dokladů pro zákazníky. Zatímco dle Zákona o pobytu cizinců na území ČR se mohou cizinci prokazovat doklady vydanými v zahraničí, ve kterých jejich jméno není zapsáno dle pravidel českého jazyka (konkrétně Rusové s křestním jménem a příjmením zapsaným anglickou latinkou), podkladem pro registraci matriční události na českém matričním úřadě, tedy při registraci smrti, sňatku, registrovaného partnerství nebo narození dítěte cizince, slouží soudně přeložené originální doklady. Soudní tlumočník je povinen jméno zákazníka v překladu ruského např. rodného listu zapsat v souladu s **Nářízením vlády č. 594/2006 Sb.** v platném znění, ve kterých je pro přepis ruské azbuky českou latinkou shodná tabulka jako v **Pravidlech jednotného přepisu cizojazyčných osobních jmen do češtiny**, která jsou součástí pravidel spisovné češtiny (Pravidla českého pravopisu, nakl. Academia, 1993, str. 76 – 89). Takovým způsobem dochází často ke zdvojení podoby jména. Tlumočníci ve snaze vyhovět zákazníkovi zapisují jeho jméno v podobě, uvedené v pase, riskují tím popoháněním kvůli nerespektování českých zákonů. Zákazník často s takto přeloženým dokladem na českém matričním úřadě stejně neuspěje v kladném vyřízení zápisu matriční události. Paní Nevečeřalová před takovým odstoupením od platných norem pro soudní tlumočníky důrazně varovala. Mnozí účastníci uvedli, že ve snaze usnadnit zákazníkům jednání s úřady praktikují při překladu postup, kdy jméno z ruštiny zapíše česky a v poznámce překladatele uvedou podobu zákazníkovy jména, uvedenou v pase.

J. Celunova z Jazykového centra RSVK v Praze

Pan **Mgr. Roman Hujer**, sám zkušený soudní tlumočník a jeden z iniciátorů otevření diskuse na půdě KST a s kompetentními úřady o přepisu ruských jmen vlastních do češtiny, informoval přítomné o postupu při překládání dokladů o vysokoškolském vzdělání. Po jednáních zástupců KST s Centrem pro studium vysokého školství, v.v.i., Ing. Štěpánkou Skuhravou, je soudním tlumočníkům doporučeno názvy vzdělávacích institucí a dosažené tituly **POUZE TRANSLITEROVAT**, tedy zapisovat ruské názvy a tituly českou latinkou, případně uvést překlad do češtiny v závorce nebo v poznámce překladatele.

Věřím, že pro všechny zúčastněné kolegy a kolegyně byl VIII. česko – ruský terminologický seminář přínosným nejen díky chutným pirožkům, zajištěným pro občerstvení, ale že v budoucnu jim pomůže vykonávat jejich povolání soudního tlumočníka více fundovaně a profesionálně.

Cyrilice	Přepis	NÁVRHY / příklady / přepis
е	е по д, т, н u jmen západoevropského původu a u jmen Ukrajinců <i>Эйзенштейн, Шнейдер, Эдельман, Тетельбаум</i> е po ostatních souhláskách *po retnicích je přípustné ě ve jménech, které si ve svém podvědomí spojujeme s domácími slovy <i>Известия, Ведомости, Вестник</i> <i>Медведев</i>	V ruském textu je toto hodnocení obtížné a Rusové většinou příjmení ukrajinského původu vyslovují měkce (např. Potěbňa), proto nechat raději jen u jmen západoevropského původu . Pomůckou by mohlo být zjištění, jak jména vyslovují sami jejich nositelé. Zachovat, přepis typu <i>Бѣлѣ</i> (proti <i>Белѣ</i>) apod. v češtině přesněji odpovídá původní ruské výslovnosti <i>Извѣстѣя, Вѣдомостѣи, Вѣстник,</i> <i>Мѣдвѣдѣв</i>
ѐ/е		Nechat tak, jak je v původní tabulce.
кс	x ve slovech, kde je zřetelný západoevropský nebo řecký původ ks – v ostatních případech <i>Евпраксия</i> <i>Аксаков</i>	U vlastních jmen lze původ jména i jeho psaní v latině zjistit ve speciálních slovnících rodných jmen a příjmení. I pro ruská jména by měla stačit M. Knappová, <i>Jak se bude vaše dítě jmenovat?</i> (Praha 2006), níž je vždy uveden jazykový původ jména (srov. např. hesla MAXIM, OXANA); u příjmení lze často vycházet také ze slovníků rodných jmen (mnoho příjmení vzniklo právě z nich), navíc zřetelný západoevropský či řecký původ by obvykle měl odhadnout i laik. Lze zohlednit i kritérium vžitosti té či oné podoby v češtině. <i>Јевпраксија</i> <i>Аксакѡв</i>

TERMINOLOGICKÝ SEMINÁŘ UKRAJINŠTINY, ANEB VÁŠNĚ HÝBOU TLUMOČNÍKY

Jak již předznamenaly předchozí semináře pořádané v Praze a Brně, bylo lze očekávat bouřlivé debaty především okolo problematiky nově navržených tabulek přepisů vlastních jmen a toponym z i do ukrajinštiny a spolupráce s matrikami

Rita Kindlerová

V Praze na začátku června pořádala KST ČR již tradiční terminologický seminář ukrajinštiny, kterého se zúčastnilo početné množství soudních i nesoudních tentokrát pouze tlumočnic a překladatelek jazyka ukrajinského. Debatovalo se především o nově navržených prepisových tabulkách.

Nejprve vystoupila paní **M. Nevečeřalová** ze zvláštní matriky v Brně, která ujasnila některé postupy v chodu matrik a jejich potížích při prepisech jmen. Byla seznámena s nejrůznějšími případy z praxe, na něž se pokoušela najít adekvátní řešení a doporučení překladatelům, co v té které konkrétní situaci dělat a jak se zachovat. Ujistila nás, že matriky a překladatelé mají i musejí spolupracovat, neb je to v zájmu obou stran. Často se bohužel stává, že občan Ukrajiny má každý doklad či úřední písemnost opatřenou jiným prepisem svého jména, tudíž je někdy pro úřady, ale především pro něj, opravdu vysilující dané prepisy sjednotit, najít kompromis, který by vyhovoval jak jeho přání, tak splňoval náležitosti češtiny, ale mnohdy i ukrajinštiny. Jak jsme se dozvěděli, vyskytují se dokonce takové případy, kdy ukrajinský konzulát přepíše jméno dítěte narozeného v ČR a cestujícího s ukrajinským rodičem na Ukrajinu jinak, než jak má uvedeno v českých dokladech. Jedna kolegyně uvedla případ křestního jména Kristýna, které konzulát svévolně přepsal na Chrystyna (ukr. *Христина*), neboť toto je forma jména vžitá v ukrajinštině.

Jak nás paní Nevečeřalová ujistila, je nutné se za každou cenu držet překládaného originálu a i když si klient přeje

přepsat jméno nějakým konkrétním způsobem, překladatel je povinen se držet prepisových tabulek, i kdyby jej na skřípece natahovali.

Problém transkripčních tabulek vůbec patřil k nejvypjatějším okamžikům, a když se dostala na řadu překladatelka **Elena Opletalová** z olomoucké FF UP, seminář dosáhl svého vrcholu. Jak paní Opletalová informovala, KST ČR po několika seminářích, na nichž jsme se již v minulých letech shodli na pravidlech pro novou prepisovou tabulku pro ukrajinštinu, obdržela shodná vyjádření ÚJČ AV ČR i Slovanského ústavu AV ČR a podala žádost o uzákonění nové tabulky pro přepis z ukrajinštiny do češtiny, kde by byla zohledněna veškerá specifika tohoto jazyka. Dodnes je totiž nutné používat tabulku, která zdaleka nedostačuje, a jsme tedy nuceni se vždy individuálně rozhodovat, jak který znak, hlásku přepíšeme, takže dochází k nepřesnostem, nejednotě a pochopitelně velké nervozitě klientů i tlumočnic a překladatelů. Bohužel, některé kolegyně nebyly schopné pochopit, že uzákonění takové tabulky si žádá čas a trpělivost a je nutné se prozatím držet stávající verze a snažit se alespoň na rovině členů KST či JTP zachovávat jednotu v prepisech. Chtěla bych touto cestou poděkovat všem, kteří se na návrhu tabulky a všeho kolem podíleli, a KST ČR, která o zpřesnění usiluje na legislativní rovině.

Došlo i na problematiku přepisů do ukrajinštiny, která nemá uzákoněn přepis z češtiny, jako ostatně téměř ze žádných jazyků. Musíme být rádi, že byla loni (2010) na Ukrajině schválena alespoň tabulka pro přepis z angličtiny. Navíc

Přednášející M. Nevečeřalová, dlouholetá vedoucí zvláštní matriky v Brně

L. Kalašová z Filozofické fakulty MU v Brně a R. Kindlerová, překladatelka z ukrajinštiny a novořečtiny

se na ukrajinské straně často setkáváme s tím, že tamní úředníci jméno či toponymum existující v jisté formě i v ukrajinštině, takto přepíší, tudíž se z Evžena stane Jevhen (Євген), ze jména Pavel je Pavlo (Павло), z Věry je Vira (Віра) apod.

Překladatelka **Jitka Micháliková** z FF MU v Brně nás pak seznámila s historií matrik, jejich rozdělením a funkcemi. Ať již byly vypjaté situace při semináři jakéhokoli charakteru, je třeba vzít v potaz, že tato setkání se nekonají

proto, aby si účastníci došli pro potvrzení o účasti nebo dostali jasná pravidla (pokud tato neexistují), ale proto, že je to platforma pro nejrůznější názory, jejich třibení a konečné řešení, které ovšem nelze zařadit ze dne na den, jak si zřejmě mnozí představují, ale je to doslova běh na dlouhou trať, při němž je třeba vytrvat, obrnit se trpělivostí a hlavně se snažit přispět k co nejschůdnějšímu řešení, případně se taktéž v dané věci angažovat. Každý takovýto proces si vyžaduje čas a něčí práci a sám od sebe se rozhodně neudělá.

NA ČEM STOJÍ SPOLUPRÁCE MATRIK A TLUMOČNÍKŮ

Shrnutí příspěvku Marie Nevečeřalové, dlouholeté vedoucí zvláštní matriky v Brně, který přednesla na ruském i ukrajinském semináři

Eva Gorgolová

Překlady cizozemských listin

(listiny, soudní rozhodnutí, vyšší ověření apod.)

Jedná-li se o veřejné listiny, je vhodné se zeptat, k jakému účelu mají doklady s překladem sloužit. Pokud mají být předkládány matrikám nebo pro správní činnosti, zákazník by měl být poučen, že překlad musí být pořízen z listiny opatřené vyšším ověřením, je-li tato vydána ve státě, u kterého se vyšší ověření vyžaduje.

Účast při svatebních obřadech

(§39 ZM, pokud jeden nebo oba snoubenci nerozumí česky).

Doporučujeme si vyžádat předem od matrikářky svatební řeč oddávajícího, což přispívá k plynulému a bezproblémovému průběhu obřadu. Je potřeba tlumočit vše, tj. i to, co říká matrikářka – představení oddávajícího, snoubenců, svědků a podobně.

Tlumočník podepisuje zápis o uzavření manželství a potvrdí ho svým razítkem. Pokud tlumočící osoba není soudním tlumočníkem, tak musí podepsat i doložku o složení tlumočnického slibu. Obdobně to platí i u tlumočení obřadu registrovaného partnerství.

Jiné obřady

(případně i svatební, pokud je tlumočeno účastníkům a nikoliv nevěstě nebo ženichovi) může tlumočit i nesoudní tlumočník, bez složení tlumočnického slibu.

I v těchto případech doporučujeme vyžádat si text projevu.

Tlumočení při právních úkonech a správních řízeních na matrikách

(určení otcovství § 52 ZR – musí mít náležitosti platného projevu vůle dle § 37 občanského zákoníku)

Tlumočit může pouze soudní tlumočník.

M. Nevečeřalová ze zvláštní matriky v Brně

Matriční úřady

Matriky zapisují matriční události (narození, sňatky, úmrtí) jakéhokoliv občana ČR i cizince, které se odehrají na území ČR.

Zvláštní matrika Brno

Zapisuje matriční události, které se občanům ČR stanou v zahraničí.

Matriční doklady se předkládají **pouze v originálech nebo ověřených opisech** (od notáře nebo matrik) s úředně ověřeným překladem. Ve výjimečných případech, hlavně jsou-li pochybnosti, ověřený opis nestačí a matrika může požadovat originál.

U dalších listin je možno překlady sešít s prostou kopií, pokud originál neexistuje nebo nelze pořídit jeho ověřený opis, jako např. u dokladů totožnosti, faxových zpráv, emailových zpráv a pod.

Každý notář je oprávněn vyhotovit ověřený opis z cizojazyčných dokladů. Pracovník notářského úřadu si pořídí kopii na kopírce sám. Není třeba a není ani žádoucí, aby si žadatel kopii přinesl.

Zvláštní matrika uchovává vše, co je jí předloženo. V případě, že osoba, která předložila originál matričního dokladu a později ho potřebuje a nemůže ho ve své zemi získat (např. azylant nemůže požádat o vydání nového matričního dokladu úřady své rodné země ani svůj zastupitelský úřad), pak matrika může pro sebe vyhotovit kopii a originál dokladu na požádání vrátit dotyčnému zpět.

Zajímavosti:

Do českého matričního dokladu lze zapsat pouze dvě jména (rodná, křestní). V případě více jmen uvedených na cizozemském dokladu se žadatel na matrice může rozhodnout, která dvě jména mu budou do zvláštní matriky zapsána. Např. ve Francii mají až čtyři jména, ale v některých zemích i více.

Pořadí dvou příjmení po uzavření manželství se liší v zápisech různých zemí. V ČR se zapisuje jako první příjmení společné a ten, kdo ho přijal, si může připojit příjmení dosavadní. V Polsku a dalších zemích je to obráceně – první se zapisuje příjmení dosavadní, k němuž se pak připojuje příjmení získané sňatkem.

Při narození např. ve Španělsku, má dítě příjmení po otci i matce. Pokud je matka česká občanka, dítě mužského pohlaví může mít tak v cizozemském dokladu i příjmení přechýlené.

I v těchto případech lze nesrovnalosti s právními předpisy ČR, případně jiná přání žadatelů, řešit na matrice.

Překlady veřejných listin

(matriční doklady, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, soudní rozhodnutí, různá potvrzení).

K použití ve státní správě (matrika, správní činnosti) je třeba, aby byl překlad pořízen z originální listiny nebo úředně ověřené fotokopie. Pokud je listina opatřena vyšším ověřením (apostilou), je nutno překládat i to. Všechny listiny musí být sešity nebo slepeny tak, aby je nebylo možné od sebe oddělit. Jména vlastní, resp. jména (křestní) a příjmení se **nepřekládají**, pouze se přepisují, resp. transkribují. Pokud je jméno v latině, tak ho pouze přepíšeme. Není přípustná žádná vlastní tvořivost!

Tlumočník nedoplňuje diakritiku, a to ani na přání zákazníka. Rovněž neakceptuje přání uvádět v překladu jméno a příjmení v podobě, jaké má zákazník uvedené v cestovním dokladu.

Hlavní chybou, kterou matriky nejčastěji řeší je, že tlumočníci nepřekládají matriční doklady v souladu s nařízením vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Toto Nařízení bylo novelizováno dalším nařízením č. 100/2007 Sb.

Transkripce se musí řídit příslušnými předpisy pro jednotlivé jazyky. To znamená, že v případě dvojjazyčného matričního dokladu (např. rodného listu) vydaného v RF, tlumočník jazyka ukrajinského nemůže provádět přepis jména uvedeného v ruštině podle předpisů pro přepis ruských jmen. Pokud je tlumočník jmenován pro oba jazyky, tj. ruštinu a ukrajinštinu, může provést oba přepisy – jinak ne! Pokud jsou například jména v ruštině a běloruštině a tlumočník má jmenování jen na ruštinu, může provést pouze přepis „ruský“. Vzhledem k obecně známé situaci, kdy tyto osoby nezískají matriční doklad vydaný orgánem svého aktuálního státu, lze akceptovat matriční doklad v jazyce, v němž je vydán a přeložen do úředního jazyka státu, jehož je dotyčný státním příslušníkem. Až poté lze provést úřední překlad do jazyka českého.

Rozpor v dokladech vystavených v bývalém SSSR nebo např. v Rusku, a dokladech vydaných státem, jehož je žadatel příslušníkem, lze narovnat prohlášením na matrice. Prohlášení se připouští zpravidla až po vyčerpání všech možností, jak obstarat jiný listinný důkaz.

Tlumočníka nezajímá, co má zákazník napsáno v cestovním pase. Tlumočník nemá potřebu požadovat po zákazníkovi doklad totožnosti (cestovní pas, občanský průkaz apod.)

Matriky se musí řídit výhradně matričními doklady, ne pasem

Cestovní pas je průkazem totožnosti a státní příslušnosti, není dokladem o jménu a příjmení. Matričním dokladem se zase neproказuje totožnost, je to doklad o jménu a příjmení, narození, manželství, případně úmrtí.

Transkripce jména v cestovním pase se nemusí shodovat s transkripcí v matričním dokladě. To však neřeší tlumočník! Tlumočník neuvádí, co si přeje zákazník, překládá a přepisuje, jak je uvedeno v listině.

Tlumočník ručí za překlad, ne za pravost listiny, ani za správnost údajů v ní uvedených.

JEDNODENNÍ KURZ PRÁVNICKÉ NĚMČINY NA JTP

Upadá němčina v německé společnosti? Přednášející Dr. Gerald G. Sander vidí nejbližší budoucnost spíše pesimisticky

Milena Horálková

V sobotu 21. května 2011 pořádala v Praze Jednota tlumočnicků a překladatelů ve spolupráci s Velvyslanectvím Spolkové republiky Německo jednodenní kurz právnické němčiny. Se zájmem a zvědavostí jsem se přihlásila, stejně jako dalších 28 účastníků. Členové KST ČR měli již tradičně 200 Kč slevu.

Šestihodinový seminář vedl pan Dr. Gerald G. Sander, právník a vysokoškolský pedagog z Německa. Za téma si zvolil němčinu jako úřední jazyk v Evropské unii a právní termíny v evropském právu. Přednáška byla nesmírně zajímavá hlavně jako zdroj nových informací. Trochu jsem postrádala větší zaměření na praktické použití sporných právních termínů při překládání dokumentů v rámci evropských institucí.

Za nejzajímavější považuji sdělení o pomalém upadání němčiny v německé společnosti, o stále se zhoršující úrovni výuky němčiny na školách a hlavně o módním trendu německých elit prokládat němčinu spoustou anglických výrazů, popř. hovořit či psát rovnou jen anglicky. O němčině se v těchto kruzích prý hovoří jako o jazyce pouze „pro volný čas“. Dr. Sander tyto praktiky sice kritizoval, nicméně nejbližší budoucnost viděl spíše pesimisticky.

Velmi zajímavá byla také diskuse nad termínem „daň z přidané hodnoty“ a jeho dvěma německými ekvivalenty. Pro němčináře rozvádím: pan doktor tvrdí, že termín „Umsatzsteuer“ je pouze právní termín, zatímco „Mehrwertsteuer“

Přednášející Gerald G. Sander, německý právník a vysokoškolský pedagog

je výraz běžně používaný ve společnosti, v médiích a také v evropském právu.

Seminář zpestřila svým krátkým vystoupením paní Angela Rogner, která žije již léta v České republice, vyučuje na Ústavu translatologie a zároveň tlumočí u Evropského soudního dvora. Zodpověděla také všechny zajímavé dotazy z pléna.

Po absolvování semináře jsem nabyla dojmu, že bychom pana doktora měli rozhodně pozvat na některý z našich osvědčených česko-německých terminologických seminářů. Určitě bychom nelitovali.

V popředí, v roli posluchačky, autorka nového česko-německého právnického slovníku M. Horálková

ZAHÁJENÍ PROJEKTU „IMPLI“ V PAŘÍŽI

Dne 29. dubna 2011 se v Paříži uskutečnilo tzv. „kick-off“ zasedání k evropskému projektu IMPLI (Improving Police and Legal Interpreting) realizovanému v rámci programu „Criminal Justice“ 2007–2013, jehož cílem je přispět k implementaci směrnice 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení, a to zejména se zaměřením na články 2 a 6 této směrnice

Katy Štifterová a Ivana Čeňková

Cílem projektu je vytvoření vzájemného porozumění, informování a interakce mezi policií, celní správou, státním zastupitelstvím na jedné straně a tlumočníky na straně druhé.

Projekt bude probíhat formou komparativní analýzy v šesti státech, které jsou do projektu zapojeny, což jsou **Francie** jako vedoucí stát, **Německo, Itálie, Belgie, Velká Británie a Česká republika**, prostřednictvím svých tlumočnických partnerských vysokoškolských pracovišť. Projektu se dále účastní **Turecko** jako pozorovatel. Za Českou republiku je partnerem projektu Univerzita Karlova, zastoupená **Prof. PhDr. Ivanou Čeňkovou, CSc.** z Ústavu translatologie, která bude těsně spolupracovat s Komorou soudních tlumočnicků ČR.

Každý stát bude prezentovat současnou praxi v této oblasti, přičemž těžiště spočívá na volbách různých strategií při tlumočení výsledků při zohlednění rozdílů ve výsledku podezřelého/obviněného, svědka a oběti. Do projektu budou kromě zástupců z řady významných translatologických líhní zapojeni i zástupci policie, státních zastupitelství, soudů a celní správy. Součástí projektu je rovněž produkce filmu (za každý stát zapojený do projektu) zachycujícího tlumočení výsledků při zohlednění rozdílů v postavení vyslychaného v procesu. Průběžně se v každém zúčastněném státě budou konat odborné kulaté stoly, kde se bude přednášet a diskutovat o této problematice. Praha bude své zahraniční partnery hostit 20. a 21. ledna 2012.

C. Van den Brinková Štifterová, zástupkyně KST ČR pro projekt IMPLI za ČR a v pozadí Ch. Driesen z ISIT (Institut de management et de communication interculturels) v Paříži, zástupce za Francii

Výsledky tohoto zajímavého projektu budou prezentovány na závěrečné konferenci, která se uskuteční v červenci roku 2012 v Paříži. Na konferenci budou pozváni přednášející, partneři, zástupci justice a profesionálních organizací. Filmy budou prezentovány formou zprávy přístupné v tištěné podobě a na internetu a budou zdrojem pro další výzkum a praxi v této oblasti. Distribuci bude zajišťovat Evropská komise.

I. Čeňková, zástupkyně Univerzity Karlovy v Praze pro projekt IMPLI za ČR

B. Ahrens, zástupkyně německé Fachhochschule v Kolíně nad Rýnem pro projekt IMPLI

Ch. Wilson, zástupkyně skotské univerzity Heriot-Watt v Edinburghu pro projekt IMPLI

ÚSPĚŠNÁ SPOLUPRÁCE S JUSTIČNÍ AKADEMIÍ V KROMĚŘÍŽI

Na internetových stránkách Justiční akademie v Kroměříži se pod názvem „Partnerský cyklus odborné právní angličtiny a němčiny na Justiční akademii“ objevila pochvalná zpráva o našem již tradičním a úspěšném týdenním kurzu pro tlumočníky a překladatele právnických textů pro jazyk anglický a německý. Rádi ji zde poskytujeme v plném znění z pera paní PhDr. Renaty Výstrčilové, PhD.

Odborný cizí jazyk je stále více žádaným tématem vzdělávání na Justiční akademii. Justiční akademie reaguje na tuto poptávku zejména formou letních škol a krátkodobých prezenčních odborných seminářů doplňovaných e-learningovým prvkem.

Ve dnech 16. až 23. července 2011 se uskutečnil v Kroměříži díky partnerské spolupráci Justiční akademie a Komory soudních tlumočnicků již třetí ročník vzdělávacího cyklu „Cizí jazyky nejen pro překladatele právních textů“. Tentokrát byly realizované semináře zaměřeny na odbornou anglickou a německou právní terminologii užívanou zejména v civilním právu. Probíraly se zákonitosti a zvláštnosti některých autentických právních dokumentů a textů a procvičovala se odborná terminologie v komparativní perspektivě.

O semináře byl velký zájem jak z řad justice, tak mezi tlumočníky a překladateli. Kombinace těchto profesí je cenným přínosem obsahové náplně seminářů, lektorsky vedených zkušenými odborníky **PhDr. Martou Chromou, Ph.D., PhDr. Milenou Horálkovou a Mgr. Jitkou Oleárníkovou**. Dík za významný podíl na organizaci patří **Evě Gorgolové**, předsedkyni představenstva KST.

Semináře zaznamenaly velký ohlas, a proto jak Justiční akademie, tak Komora soudních tlumočnicků počítají s tím, že budou v této úspěšné tradici pokračovat i v příštím roce.

Oblíbená lektorka právnícké angličtiny M. Chromá z PF UK po ukončení cyklu přednášek

Napravo, vedle E. Gorgolové, R. Výstrčilová z Justiční akademie v Kroměříži

Internetové stránky Justiční akademie, kde se mluví o našich kurzech právnícké angličtiny

SPISOVNÝ JAZYK V NIZOZEMSKU A BELGII JE NIZOZEMŠTINA, NIKOLIV DIALEKTY JAKO HOLANDŠTINA A VLÁMŠTINA

Komora soudních tlumočnicků ČR zaslala letos v červnu podnět vedoucímu oddělení justičního dohledu z odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR Mgr. Miroslavu Jurmanovi, k napravení situace – požadavek zní, aby tlumočníci byli jmenováni tlumočnický jazyků a ne dialektů, jak je tomu u holandštiny a vlámsštiny. Uvádíme text dopisu v plném znění

Vážený pane Mgr. Jurmane,

obracíme se na Vás ve věci týkající se jmenování tlumočnicků jazyka „holandského“ a „vlámského“, vykonávajících svou činnost podle zákona 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Náš podnět vychází z toho, že se nejedná o jazyky, ale o dialekty nizozemského jazyka. Na podporu našeho tvrzení si dovoluujeme předložit několik argumentů.

1. Dne 1. dubna 1982 vstoupila v platnost Smlouva o nizozemské jazykové unii ze dne 9. září 1980 (Verdrag inzake de Nederlandse Taalunie). Jazyková unie je orgán, který převzal od nizozemské a belgické vlády kompetence týkající se jazyka, k nimž patří například pravidla pravopisu, lexikologie atd. Jazykovou normu představuje „Algemeen Beschaafd Nederlands“ (spisovná nizozemština). Nizozemština je jazyk vyučovaný a používaný ve školách, jazyk používaný v médiích, na úřadech a v parlamentu, je to jazyk legislativy v Nizozemském království a v Belgickém království. A právě v tom je spatřováno vymezení mezi jazykem a dialektem z hlediska sociolingvistiky.

2. Vlámština a holandština nejsou úředními jazyky EU. Připojujeme citaci podle článku 1 Nařízení Rady (ES) č. 920/2005 ze dne 13. června 2005:

„Úředními a pracovními jazyky orgánů Unie jsou angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, italština, litevština, lotyština, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalsština, rumunština, řečtina, slovenština, slovinština, španělština a švédština.“

Poukazujeme na to, že je zde např. uváděna irština, která je však na rozdíl od vlámsštiny a holandštiny skutečně jazykem.

3. Rovněž portál Ministerstva zahraničních věcí České republiky neuvádí holandštinu ani vlámsčinu jako úřední jazyk Nizozemska a Belgie.

4. Tyto dialekty rovněž nejsou uváděny v seznamu jazyků mezinárodní organizace konferenčních tlumočnicků AIIC.

Velmi bychom uvítali, kdyby byla tato situace napravena a tlumočníci působící podle zákona 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, byli skutečně jmenováni tlumočnický jazyků, a nikoliv dialektů. Domníváme se, že znalost dialektů může být uváděna ve specializaci, pokud bude patřičně doložena.

V této souvislosti si tedy dovoluujeme navrhnout zrušení jmenování tlumočnickem jazyka „holandského“ a „vlámského“ a informování krajských soudů, aby podle toho zajistily patřičnou nápravu (vrácení razítek a vydání nových). V současné době se to týká 9 tlumočnicků jmenovaných pro „jazyk“ holandský, z nichž 5 je jmenováno i pro „jazyk“ vlámský. Jsme si rovněž vědomi skutečnosti, že jistá část příjemců služeb tlumočnicků jmenovaných podle zákona o znalcích a tlumočnících bude hledat tlumočnicka jazyka holandského, neboť v běžné a neodborné komunikaci je Nizozemské království synekdochicky označováno jako Holandsko. Podle našeho názoru by se pro tyto účely mohl na portálu Justice u holandštiny a vlámsštiny vytvořit odkaz na jazyk nizozemský, což by takovýmito uživateli umožnilo nalézt příslušné kontakty.

S očekáváním Vaší vstřícnosti v této záležitosti zůstáváme s úctou

Eva Gorgolová
předsedkyně KST ČR

JAZYKOVÁ PORADNA ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR ODPOVÍDÁ

***Co znamená přídatné jméno „počáteční“ a co „prvotní“ a jak je překládat?
Existuje výraz „recertifikace“?***

Vážený pane Gorgole,

upozorňujeme, že jazyková poradna se nezabývá překladem ani odbornou terminologií, proto se můžeme vyjádřit pouze k jednotlivým výrazům z hlediska českého jazyka.

V češtině se běžně užívají obě přídatná jména: počáteční i prvotní. Podle Slovníku spisovného jazyka českého má přídatné jméno **počáteční** význam jsoucí na počátku, vyskytující se, uplatňující se v počátcích; začáteční, první (opakem je slovo konečný).

Přídatné jméno **prvotní** znamená

1. jsoucí na počátku; první, původní, počáteční,
2. základní, hlavní, primární (opakem je druhotný, sekundární).

V některých kontextech může jít o výrazy synonymní. Při překladu či výběru určitého slova jako odborného termínu je nutné přihlížet k již zavedenému názvosloví. Užívání terminologie je záležitostí odborníků v dané oblasti. Jednotnost, ustálenost, zažitost a všeobecná srozumitelnost v rámci oboru jsou totiž u odborné terminologie velice důležité. Jestliže je v odpovídajících normách opakovaně užito slovo *počáteční* a jestliže odborníci nezpochybňují jeho funkčnost, je vhodné ho jako vžitý termín respektovat i v dalších překladech.

Výraz **recertifikace** slovníky nezachycují; Nový akademický slovník cizích slov (Academia 2005) však zachycuje **certifikaci** (1. potvrzení, potvrzování; 2. certifikát).

Předpona **re-** (s významem 1. zpět vzad; 2. opět, znovu, nově, opakovaně) se v češtině užívá běžně, srov. např. reabsorpce, reaktivace, reanimace, reemigrace, rekvalifikace. Z jazykového hlediska proto není důvod, abychom výraz *recertifikace* odmítali. O jeho užití svědčí i doklady v databázi Českého národního korpusu.

S pozdravem

Anna Černá
Ústav pro jazyk český AV ČR
oddělení jazykové kultury – jazyková poradna

Oddělení jazykové kultury Ústavu pro jazyk český AV ČR varuje:

- před různými internetovými stránkami, jež se prezentují jako Pravidla českého pravopisu,
- před školeními a kurzy s tematikou českého jazyka v obchodní/úřední korespondenci, které vedou lektori bez odpovídajícího lingvistického vzdělání,

a doporučuje:

- internetové stránky <http://prirucka.ujc.cas.cz>, na kterých najdete Internetovou jazykovou příručku,
- internetové stránky www.jazykovaporadna.cz, na nichž najdete odpovědi na často kladené dotazy, rubriku Dotaz týdne a bibliografii základních jazykových příruček,
- zábavně-vzdělávací seriál O češtině, který vysílá ČT 2.

A. Černá z jazykové poradny Ústavu pro jazyk český AV ČR

RUŠTINA PSANÁ LATINKOU?

Je pravděpodobné, že ruština dříve nebo později bude muset řešit překonání své limitovanosti cyrilicí, především aby neztratila svoji schopnost reflektovat vědecký a technický vývoj a svoji komunikační schopnost v moderním světě. Pohled do historie ukazuje, že se nejedná o novinku

Miroslav Grossmann

V první polovině minulého století bylo v Čechách vydáno několik česko-ruských a rusko-českých slovníků bez použití cyrilice v jejich ruské části, tedy obě strany slovníků byly pouze latinkou (například František Podzimek – Rusko-český a česko-ruský slovník, Nakladatelství Josef Hokr, Praha, nedatováno; Karel Kumprecht: Česko-ruský slovník bez azbuky, Zemědělské knihkupectví A. Neubert, Praha 1945; Josef Forejt – Nový kapesní slovník česko-ruský a rusko-český, Nakladatel Jindřich Lorenz v Třebíči, 1945).

Autoři a nakladatelé tak reflektovali stav mezi světovými válkami, kdy tisíce československých legionářů v Rusku zvládly v praxi základy hovorové ruštiny, ovšem bez větší znalosti azbuky. Ale hlavně reagovali na diskuse a plány v samotném Rusku po říjnu 1917, o přechodu ruštiny z cyrilice na latinku. Dodatečným důvodem vydání takových slovníků po druhé světové válce, byl zvýšený zájem o ruštinu jako populární jazyk válečných vítězů. Tedy opět podpořili možnost základní komunikace bez znalosti cyrilice.

Řada bolševických vůdců z r. 1917 strávila dlouhá léta v emigraci a v praxi velmi ostře pociťovala problémy ruštiny, pramenící z azbuky, její písemné podoby založené na cyrilici, při oboustranné transkripci, hlavně vlastních jmen, s tehdy nejvýznamnějšími světovými jazyky, založenými na latině.

Bolševičtí vůdci byli v bezprostředně porevolučním období přesvědčeni, že nastolují nový společenský řád, který má opanovat celý svět. V tomto projektu mohla sehrát svoji roli i ruština, jako univerzální komunikační jazyk. Jako nutnou podmínku splnění této její ambice chápali přechod ruštiny na latinku. Zároveň si však i jasně uvědomovali, že přímo imperativem je zajištění dostupnosti předchozího literárního odkazu.

Ruština v té době patřila co do početnosti mluvčích ke světovým jazykům, a i proto její reforma, přechod na latinku, vyžadovala delší časové období. Prvním krokem byla v roce 1918 dílčí reforma ruštiny (vypuštění několika písmen azbuky). Však i tento první krok, který se dnes zdá velmi krotký, vyvolal masivní odpor, zvláště u pravoslavné církve a ruské emigrace v zahraničí.

Nikoli náhodou probíhal ve stejném období analogický proces i v Turecku, kde součástí modernizace Kemala

Аа	Бб	Вв	Гг	Дд	Ее	Ёё	Жж	Зз
a	b	v	g	d	e	jo	ž	y
[a]	[b]	[v]	[g]	[d]	[je]	[jo]	[ž]	[z]
Ии	Йй	Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	Пп	Рр
i	j	k	l	m	n	o	p	r
[i]	[j]	[k]	[l]	[m]	[n]	[o]	[p]	[r]
Сс	Тт	Уу	Фф	Хх	Цц	Чч	Шш	Щщ
s	t	u	f	x	c	č	š	šč
[s]	[t]	[u]	[f]	[ch]	[c]	[č]	[š]	[šč]
Ъъ	Ыы	Ьь	Ээ	Юю	Яя			
’	y	”	è	ju	ja			
tvrdý znak	[y]	měkký znak	[e]	[ju]	[ja]			

Cyrilice versus latinka

Ataturka byl důsledně uskutečněný přechod z arabského písma na latinku, který i tam měl celou řadu aktivních odpůrců.

Předpokládaný přechod ruštiny na latinku také předurčil výběr latinky pro písemný základ mnohých jazyků méně početných národů a národností, hlavně na severu a východě sovětského Ruska a později Sovětského svazu, jejichž písemná podoba jazyka nebyla ustálená nebo neexistovala vůbec.

Přechod ruštiny na latinku však nebyl završen, a to úměrně tomu, jak opadla revoluční vlna po první světové válce a s ní spojené iluze. Ve vnitropolitickém vývoji už Sovětského svazu byl poražen Trockij jako zastánce „permanentní a světové revoluce“ a naopak zvítězila Stalinem prosazovaná koncepce „socialismu v jedné zemi“, a to se nemohlo neodrazit i v příslušné jazykové politice a v jejím důsledku ruština zůstala nadále svázána pouze s cyrilicí.

A pod argumentem obecné kulturní a komunikační racionality a efektivnosti musely jazyky národů a národností, které ve dvacátých letech minulého století převzaly latinku, na základě administrativních rozhodnutí přijmout cyrilici, mnohdy upravenou, aby vyhověla požadavkům příslušných jazyků.

Tento proces byl součástí širšího procesu, kdy při řešení národnostní otázky převládla rusifikace, v konkrétních formách odlišná od politiky carského Ruska, ale obsahově na něj fakticky navazující, která trvala až do rozpadu Sovětského svazu a byla také jednou z příčin jeho neslavného konce. Také pozdní projekt brežněvovské stagnace – sen vyjádřený pojmem „sovětský lid“, vyznačující se sbližováním až splýváním i národů a dalších etnik, byl ve skutečnosti nešikovným pokusem jak překlenout a především zastít narůstající národnostní problémy v Sovětském svazu. V praxi přitom převládala a sílila rusifikace, bez ruštiny nebylo možné očekávat zajímavější kariéru, ani na celosvazové úrovni, ani v jednotlivých svazových republikách.

Spleťtý vývoj je možné dokumentovat na čečenštině, jazyku národa obývajícího území severního Kavkazu, tedy území současné Ruské federace. První písemná podoba čečenštiny využívala arabské písmo, v letech 1925 – 1937 to byla upravená latinka a od roku 1938 upravená cyrilice. Po roce 1990 se projevovaly tendence vrátit se k arabštině, ale hlavně k latině.

Obdobný vývoj zaznamenala i tatarština, která se původně psala také arabským písmem, a od roku 1928 upravenou latinou, zvanou Jaqlif. Ovšem od roku 1939 nastoupila cyrilice. V devadesátých letech 20. století se požadavek na znovuzavedení latinky stal požadavkem navýsost politickým, tatarská politická reprezentace fakticky rozhodla o jejím znovuzavedení, ale ruský federální jazykový zákon z roku 2002 tento proces zablokoval. Faktograficky je třeba dodat, že Tataři tvoří v současném Rusku druhou nejpočetnější národnost (asi 4%) a Tatarstán patří k nejvýznamnějším producentům ropy v rámci Ruské federace.

Jako příklad mimo dnešní Rusko je možné uvést turkmenštinu, tedy oficiální jazyk dnes samostatného Turkmenistánu, který byl dříve součástí Sovětského svazu. V písemné podobě užívala turkmenština zpočátku arabské písmo, v letech 1928 až 1940 to byla latinka, ale dále, až do konce Sovětského svazu, cyrilice. Jedním z prvních rozhodnutí samostatného státu byl v roce 1991 přechod na latinku.

Aktem dokreslujícím uvedený vývoj a aktualizujícím ho pro současnou dobu v Ruské federaci, je zmíněná zákonná úprava přijatá Státní dumou Ruské federace v roce 2002, která stanovila cyrilici jako základ pro písemnou podobu všech jazyků národů a národností na území dnešní Ruské federace.

Ruština byla a je světovým jazykem (díky počtu rodilých mluvčích, a dalších osob ruštinu ovládajících), ale vzhledem k užívání cyrilice nemůže pretendovat na statut univerzálního jazyka.

K určité univerzálnosti se ruština přiblížila v rámci takzvané světové socialistické soustavy. Ovšem i v rámci tohoto bloku byla ruština jako oficiální jednací jazyk společných orgánů a vzájemných kontaktů se svojí cyrilicí osamocena, neboť jazyky sovětských satelitů, s výjimkou Bulharska, používaly latinku. A problém transkripce byl problémem každodenním.

Kupodivu tento vývoj v ruské jazykové politice a její rusifikační orientaci nejen nepřerval, ale naopak ještě zesílil pád komunismu a SSSR. Po určitém kolísání za Jelcina naopak nové, opět se konsolidující ruské elity v mnohém navázaly na rusifikační minulost carského i sovětského Ruska.

Univerzálním jazykem je na počátku dvacátého prvního století jednoznačně angličtina, která toho dosáhla nejen díky latině (takto vybaveny jsou i další světové jazyky), ale především díky globálnímu postavení USA (s nezanedbatelnou jazykovou návazností na Velkou Británii a její říši) a úloze americké ekonomiky, vědy a techniky (internet) ve světovém rozvoji. Dá se předpokládat, že v dohledné historické době bude i nadále jako univerzální jazyk jednoznačně dominovat, ale vzhledem k ekonomickým obtížím USA a rychlému tempu ekonomického, vědeckého a technického rozvoje v dalších zemích není však tento monopol nezvratný. Ve světové soutěži má angličtina velké štěstí, že čínština, mimo jiné i díky svému sepětí s obrázkovým písmem, ale podobně i arabština, jsou předem handicapovány. Ve vědeckých diskusích však není podceňována ani možnost umělého jazyka, ovšem na bázi latinky.

Je velmi poučné listovat ruskými internetovými stránkami, kde vlastní ruský text v azbuce je zcela běžně a hojně doplňován vlastními jmény v latině a obdobně i odbornými výrazy (většinou v angličtině). I toto je zřejmým důkazem, že ruština dříve nebo později bude muset řešit překonání své limitovanosti cyrilicí. A to nejen proto, aby někdy v budoucnosti snad mohla mít šanci stát se jedním z univerzálních jazyků, ale i z důvodů čistě interních, aby neztratila svoji schopnost odrážet vědecký a technický vývoj a svoji komunikační schopnost v moderním světě.

V širších souvislostech je možné jen s uspokojením konstatovat, že snaha některých našich obrozenců, aby čeština přijala cyrilici, se nerealizovala. A milostná korespondence mezi Boženou Němcovou a Václavem Čenčkem Bendlou-Stránickým psaná česky, ale právě cyrilicí, tak zůstala jen dokladem milostného vzplanutí.

ÚSTAV TRANSLATOLOGIE FF UK PŘIPRAVUJE CVIČEBNICI PRO PŘEKLADY V PRÁVNÍ PRAXI

Připravovaná učebnice Odborný překlad v právní praxi (na rusko-českém materiálu), kterou se ÚTRL snaží zpracovat v rámci projektu OPPA, má zaplnit mezeru v jazykové přípravě studentů se zaměřením na právní problematiku. Bude určena posluchačům magisterského studia překladatelských oborů filozofických fakult, studentům právnických fakult a začínajícím soudním tlumočnickům

Marie Csiriková

Hlavním cílem je podchytit a přehledně zpracovat překladatelskou problematiku jednotlivých právních odvětví, upozornit na jejich úskalí, a tak připravit absolventy pro praxi.

Právní věda, která má své odborné názvosloví, dosud není z překladatelského hlediska zpracována tak, aby umožnila absolventovi daného oboru rychlou orientaci v terminologii, fixaci překladových ekvivalentů a jejich správné užití v odpovídajícím kontextu. Práce je určena k získání základní představy o právních pojmech a orientaci v jednotlivých právních sférách. Neprávník nezná zpravidla odbornou právní terminologii (tentýž pojem se kromě toho může objevovat v různých odvětvích v jiném nebo částečně jiném významu) a dopouští se tak při převodu řady nepřesností a významových posunů.

Cvičebnice bude obsahovat 14 kapitol z občanského, obchodního, rodinného, dědického a trestního práva.

Výběr materiálu se zaměřuje na zachycení charakteristických rysů jednotlivých právních odvětví a na jejich zpracování z lexikálně gramatického, konfrontačního a překladatelského hlediska.

Cvičení koncipujeme tak, aby evidovala jazykové problémy jednotlivých odvětví a pokusila se o jejich systematické řešení. Důraz je kladen na přehlednost a praktické zvládnutí vymezených jevů.

Na začátku každé kapitoly se snažíme fixovat termíny a slovní spojení, které tvoří její jádro. Při řešení zásadních překladatelských otázek se vychází z konfrontační charakteristiky zkoumaných jevů a jejich aplikace na vlastní překlad. Jedná se o takové priority jako je např. obsahová stránka překladových postupů na základě užšího a širšího kontextu, fixace pevných komunikačních struktur, adekvátní volba překladových ekvivalentů, schopnost vnímání souvislého odborného textu a finální překladové kompetence v jednotlivých právních odvětvích.

Výkladové poznámky k jednotlivým jevům v záhlaví cvičení uvádějí studenta do konfrontační a překladové problematiky, a umožňují tak eliminovat chyby při řešení funkčních i slovníkových ekvivalentů a dosáhnout adekvátnosti textu v cílovém jazyce.

Vzhledem k tomu, že komunikativnost výuky tvoří hlavní osu současné metodiky a stala se neodmyslitelnou součástí vyučovacího procesu, pokusíme se alespoň nastínit základní postupy při osvojování dominantních komponentů textu a jejich funkčních ekvivalentů v cílovém jazyce.

Jde o frekventované lexikálně sémantické prostředky, které tvoří obsahové jádro výpovědi. V dané situaci eliminujeme jazykové prostředky běžně mluveného jazyka a zaměříme se především na analýzu funkčně sémantickou, konfrontační a překladovou těch prostředků, které tvoří základ odborných projevů daného typu. Vymezením frekventovaných dominantních nositelů informace a jejich fixací podle jednotlivých zpracovávaných oborů se lze dopracovat nejen k adekvátnímu převodu informace do cílového jazyka, ale i k plynulému odbornému vyjadřování v cizím jazyce. Výslednou etapou nácviku je tedy kromě volby nejvhodnějších překladových ekvivalentů v cílovém jazyce, pochopení a adekvátního převodu souvislého textu i náročnější komunikace v rovině tlumočení na dané téma.

Tento postup umožňuje z jedné strany předcházet interferenčním jevům, doslovnému převodu, a z druhé strany napomůže zautomatizování jednotlivých překladových ekvivalentů, jejichž znalost je předpokladem pro adekvátní převod informace do cílové promluvy. Získané vědomosti budou prověřovány v souhrnných cvičeních na závěr každé kapitoly. K bezprostřednímu ověření správnosti jednotlivých řešení bude sloužit i Klíč, pravidelně umístěný za kontrolními cvičeními. Student si takovým způsobem bude moci nejen prověřit své překladatelské schopnosti, ale i stupeň adekvátnosti převedeného textu. Cílem je dosažení základní profesionální úrovně, kdy absolvent má určité jazykové znalosti jako odborník a je schopen osvojené jazykové dovednosti v jednotlivých právních odvětvích aplikovat, nadále zdokonalovat a rozvíjet v praxi.

STRUČNÁ HISTORIE ALBÁNŠTINY S DŮRAZEM NA SLOVNÍKOVÉ PUBLIKACE

Tlumočníci albánštiny nemají k dispozici specializované česko-albánské a albánsko-české slovníky. Musí umět pracovat bez odborné opory a, pokud neznají jiné jazyky než češtinu, jejich práce je mnohem náročnější než práce kolegů pracujících s frekventovaným jazykem. To sice platí více či méně pro všechny malé jazyky, ale pro albánštinu obzvláště

Kestrina Peza

Albánština je indoevropský jazyk, kterým mluví asi 10 milionů lidí v Albánii, Kosovu, Černé Hoře, Makedonii, jižním Srbsku a v diaspoře (většinou v USA a EU). Albánský jazyk se nepadobá žádnému jinému světovému jazyku. Původ má z ilyrštiny (jazyk původních obyvatel Balkánu), ale poslední dobou albánské i zahraniční historické kruhy uvádějí, že albánský jazyk je ještě staršího původu, zřejmě z pellagzštiny. Pellagzský jazyk byl jazykem obyvatelstva žijícího v dnešním Balkánu a Itálii asi tři tisíce let před naším letopočtem.

Albánský jazyk se píše latinkou a má dva základní dialekty: severní, čili gegština (tímto dialektem převážně mluví v severní části Albánie, v Kosovu a v Černé Hoře) a jižní, čili toskština (tímto dialektem mluví v jižní části Albánie a v Makedonii). I přes tyto dva dialekty, Albánci nemají problém s dorozumíváním, protože v albánských školách se učil a učí spisovný jazyk, který je stejný pro všechny.

Vývoj albánštiny byl hodně závislý na okupacích. Území obývaná Albánci až do 15. století byla součástí Římské říše, a proto zde byl velký vliv latiny. První albánsko-latinský slovník *Dictionarum Latino Epiroticum* byl vydán v roce 1635 a obsahoval 5 000 slov v latinském jazyce a 2 500 v albánském jazyce. Od 15. století až do začátku 19. století byli Albánci okupováni Osmanskou říší, což bylo samozřejmě spjato s vlivem turečtiny. V období okupace, v průběhu těchto pěti set let, nebyl vydán žádný turecko-albánský či albánsko-turecký, ani jiný slovník. Až v 18. století vyšel řecko-italsko-albánský slovník a na to navázalo 19. století vydáním několika slovníků: řecko-albánsko-anglický slovník (r. 1814), německo-albánský a albánsko-německý slovník (r. 1835, r. 1854), italsko-albánský slovník (r. 1866), albánsko-italský slovník (r. 1875), srbsko-albánský jazyk (r. 1875), albánsko-francouzský slovník (r. 1879), albánsko-francouzský slovník (r. 1879), malý albánsko-latinský slovník atd. V první polovině 20. století byly pak vydány slovníky pro překlady do italštiny, srbštiny, francouzštiny, angličtiny, latiny a několika dalších jazyků. Od 18. století až do počátku 20. století bylo sepsáno přibližně 100 slovníků, ale více než polovina nebyla publikována. Tyto slovníky byly pro Albánce asi jedinou možností zachránit albánský jazyk v období silného vlivu turečtiny v době osmanské okupace. V období Národního obrození (konec 19. století a začátek 20. století) bylo vydáno několik bilingvních slovníků albánsko-italských,

albánsko-německých a albánsko-anglických. V průběhu doby nezávislosti Albánie, tj. od 1912 do 1939, bylo vydáno mnoho dalších bilingvních slovníků.

Zlatá éra pro albánský jazyk nastává po II. světové válce, kdy byla snaha očistit albánský jazyk od vlivů tureckého jazyka. Hned po válce byl proto založen Ústav vědy, a jeho Sekce jazyka, literatury a folkloru se od začátku usilovně věnovala práci na albánském spisovném jazyce. Výsledkem byl další slovník, který vyšel v roce 1954 pod názvem *Slovník albánského jazyka*. Posléze byl vydán *Slovník moderní albánštiny* (r. 1980) a vše bylo dovršeno vydáním knihy *Jednotný albánský jazyk z roku 1984* od kolektivu pracovníků Kostallari a spol. V roce 1955 byl založen Ústav dějin a jazyků se Sekcí lexikologie a lexikografie, která měla jako hlavní vědeckou činnost přípravu slovníků albánského jazyka.

Od té doby se vydalo mnoho dvojjazyčných slovníků jako anglicko-albánský slovník a naopak, albánsko-italský slovník a naopak, albánsko-francouzský slovník, albánsko-ruský slovník a naopak, albánsko-řecký slovník, německo-albánský slovník a naopak, rumunsko-albánský slovník a naopak, arabsko-albánský slovník a naopak, bulharsko-albánský slovník, albánsko-turecký slovník, latinsko-albánský slovník, makedonsko-albánský slovník, albánsko-maďarský slovník, slovník Arbëreshë (Arbëreshové je obyvatelstvo albánského původu žijící v jižní části Itálie – používají albánský jazyk 15. století).

Od roku 1950 se albánská lexikografie rozvíjela i v Kosovu, kdy většina slovníků vydaných v Albánii byla znovu vydána v Prištině, hlavním městě Kosova. Kosovo v té době bylo součástí tehdejší bývalé Jugoslávie. Z důvodu státní politiky dosáhnout stejné úrovně albánského jazyka ve všech zemích, kde žijí Albánci, vyšlo v Albánii hned několik slovníků srbochorvatsko-albánských a naopak.

Tehdejší dobré vztahy mezi Československem a Albánií byly vidět i ve sféře vzdělávání. V 50. letech byl otevřen na Filosofické fakultě Karlovy univerzity obor albanistika pod vedením albánského akademika Prof. Dhimitër Pilika.

První česko-albánský a albánsko-český slovník byl vydán v roce 2007

Ve stejné době v Albánii na Filosofické fakultě Tiranské univerzity existoval obor slovanských jazyků a v jeho rámci v 70. letech byla zřízena výuka českého jazyka. Úsilí těchto dvou kateder vyústilo vydáním prvního česko-albánského slovníku v Tiraně v roce 1957. Po přerušení vztahů mezi tehdejší Albánií a tehdeším Československem byl obor albanistiky na dlouhou dobu zavřen. Jeden ze studentů profesora Piliky byl i prof. Pavel Novák, který tento obor znovu otevřel v roce 1996, bohužel jen na tři roky. Od roku 1999 tento obor nebyl již otevřen, i přes velké úsilí ze strany prof. Nováka.

Pokud jde o slovníky, byla vydána až v roce 2004 v nakladatelství LEDA příručka Česko-albánský slovník a konverzace (asi 12 tisíc slov). Tato příručka rozhodně nebyla dostačující pro český trh, proto v roce 2007 byl vydán první česko-albánský a albánsko-český slovník s 91 tisíci slov. Tento slovník obsahuje mnoho zastaralých výrazů, které dnešní albánština již po roce 1991 nepoužívá, ale musím podotknout, že na určitou dobu svůj úkol splnil a stále ještě plní. Z důvodu absence postu docenta v oboru albanistika se v současné době neočekává znovuotevření tohoto oboru na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy.

ZKUŠENOST S VIDEOTLUMOČENÍM U KRAJSKÉHO SOUDU V OSTRAVĚ

Při hlavním líčení českého soudu s albánským obžalovaným, vypovídal polský svědek ze své domoviny v polštině za asistence tlumočnice, která tlumočila přes video z polštiny do češtiny, zatímco obžalovanému, přítomnému v soudní síni, tlumočila naše kolegyně z češtiny do albánštiny

Kestrina Peza

K. Peza, soudní tlumočnice
jazyka albánského

V minulém roce proběhlo u Krajského soudu v Ostravě hlavní líčení v jedné drogové trestní věci, kdy vyvstala potřeba vyslechnout velmi důležitého svědka z Polska. Vzhledem k tomu, že svědek se nechtěl dostavit k hlavnímu líčení, ale nebránil se výslechu přes videokonferenci, předseda senátu požádal předsedu soudu

o zajištění potřebné techniky a místnosti k uskutečnění tohoto právního úkonu. Poté již nic nestálo v cestě a svědek byl vyslechnut v lednu letošního roku. V této věci byl jeden z obžalovaných albánského původu, proto se jako tlumočnice z albánštiny od začátku trestního řízení účastním celé akce. Protože svědek a polská strana nemluvili česky, předseda senátu musel přibrat ještě tlumočnicki jazyka polského.

Po zahájení, předseda senátu představil přítomné osoby česky. Tlumočnice z polského jazyka vše přetlumočila

do polštiny. Polská strana udělala totéž. Předseda senátu poprosil polskou stranu o ověření dokladu totožnosti svědka. Po tomto úvodu předseda senátu ve stručnosti zopakoval průběh minulých jednání a zmínil, proč zde vyvstala nutnost vyslechnout tohoto svědka z Polska. Předseda senátu poučil svědka podle českého trestního řádu, kdy toto poučení mu bylo přetlumočeno do polského jazyka. Tento svědek byl poučen i podle polského trestního řádu. V mezích jsem vše přetlumočila albánskému obžalovanému, aby byl seznámen s průběhem jednání. Z důvodu nahrávání v jednací síni jsem v průběhu tlumočení do albánštiny byla co nejdál od mikrofonu, abych nerušila. Kolegyně z polského jazyka musela tlumočit přes mikrofon, aby polská strana vše slyšela, a také kvůli nahrávání.

Jak je to u svědků obvyklé, oni neznají naši práci a nemluví v úsecích, proto i tento svědek začal mluvit o dané věci a nedělal přestávky. Z důvodu ztížené práce tlumočnicků, předseda senátu poprosil svědka, aby mluvil v krátkých úsecích a pomalu, aby tlumočnice kromě tlumočení stihly i „dýchat, popř. uklidnit hlasivky“. Svědek vesele vypovídal, kolegyně vesele tlumočila do mikrofonu a já jsem (také vesele) tiše tlumočila do albánského jazyka. Po spontánní výpovědi svědka, předseda senátu měl několik dotazů. Opět se tlumočilo do polského a albánského jazyka a pak z polského do českého a albánského jazyka. Po skončení svých dotazů, dal předseda senátu možnost státní zástupkyni položit svědkovi dotazy. Opět se tlumočilo do polského a albánského jazyka a pak z polského do českého a albánského jazyka. Stejný průběh byl i u dotazů obhájců. Pak přišel na řadu „můj obžalovaný“, který měl několik dotazů na svědka. „Můj obžalovaný“ chtěl nejprve mluvit česky, ale předseda senátu ho požádal,

aby mluvil ve své rodné řeči, aby se předcházelo možným nedorozuměním z důvodů špatných českých jazykových dovedností tohoto obžalovaného. Protože tento „můj obžalovaný“ má tendenci mluvit dlouho, stejně jako pan svědek, poprosila jsem ho, aby mluvil v krátkých úsecích, abych mohla jeho projev správně přetlumočit do českého jazyka a hlavně, aby to bylo srozumitelné pro protokolující úředníci, která po skončení jednání musí vyhotovit protokol o hlavním líčení a tento protokol musí pan předseda předat stranám. „Dirigovala jsem“ trochu „svého obžalovaného už od samého začátku, aby se předešlo námitkám

po sepsání protokolu, že záznam neodpovídá vyjádřením zúčastněných osob.

Z dlouhodobého působení v trestních věcech jsem se naučila, že je třeba od začátku přerušit osobu, pro kterou tlumočím, je-li je jeho projev rychlý a nestihám ho. A také jsem se naučila, že vzhledem k tomu, že se vše nahrává, je třeba tlumočit pomalu, aby se vše správně zaznamenalo. Pokud nebudeme mluvit pomalu a zřetelně, velmi ztížíme práci protokolujícími úřednicím, které vyhotovují protokoly. Ony si to nezaslouží.

SPECIFIKA SOUDNÍHO JEDNÁNÍ ZA ÚČASTI NESLYŠÍCÍHO KLIENTA

Rádi bychom se pokusili v několika následujících číslech Soudního tlumočníka předat hrstku základních a především užitečných informací, které mohou napomoci k efektivnějšímu, rychlejšímu a důstojnějšímu jednání s neslyšícím účastníkem komunikační situace. Vycházíme jak z osobních zkušeností klientů, tak tlumočnicků, ale i soudních úředníků. Pevně věříme, že seriál článků bude užitečným rádcem pro všechny zúčastněné

Nad'a Dingová

Dovolujeme si text prokládat citáty rodilých mluvčích znakového jazyka. První z nich (žena, 31 let): „*Pokud je neslyšící člověk před soudem, je pro něj velmi důležité, aby měl k dispozici tlumočníka znakového jazyka. Pokud by tlumočnick v situaci nebyl přítomný, komunikace s dalšími účastníky jednání by tak probíhala jen velmi, velmi těžko. Zcela jistě by došlo k mnoha nedorozuměním. Tlumočnick je osoba, prostřednictvím které komunikace může probíhat kvalitně. Tlumočnick překládá vše, co je sděleno ve znakovém jazyce, do mluvené češtiny a vše, co je řečeno v češtině, zase do českého znakového jazyka. Komunikace je přesná, jasná, bezproblémová. Pokud hovořím o tlumočnickovi, pak mám na mysli vzdělaného tlumočnicka-profesionála, který dobře zvládne tlumočit v tak náročné oblasti. Není možné, aby se k jednání u soudu přizvala místo tlumočnicka jakákoli tlumočnický nevzdělaná osoba, která má neslyšící rodiče a s neslyšícími se tedy sice domluví, ale tlumočit v pravém slova smyslu nedokáže. Třeba jako někteří CODA tlumočnicki (Children of Deaf Adults, Slyšící děti neslyšících rodičů – pozn. aut.). Takovou situaci bych jako klient odmítla. Chci mít přístup k plnohodnotným informacím.*“

V českém prostředí je jednání za účasti neslyšícího klienta velmi podceňováno. Jak jinak se dá vysvětlit skutečnost, že stále ještě nejsou výjimečné situace, kdy jednání probíhá zcela bez přítomnosti tlumočnicka či jiného prostřednicka? I na to poukazuje předchozí citát. Mnohdy se takové jednání koná plně v souladu s obecně rozšířenými předsudky a mýty o neslyšících, o jejich jazyku a o jejich kultuře. Lidé jsou běžně přesvědčeni, že neslyšící člověk zvládne při jednání od všech zúčastněných odezírat v takové míře, že všemu

a všem rozumí. Úředníci k tomuto závěru často docházejí poté, co se během jednání ptají přímo neslyšícího, zda rozumí. Spokojí se pak s jeho odpovědí, kdy kývne hlavou a podepíše všechny dokumenty, které mu jsou předloženy.

Tato smutná realita není samozřejmě pouze chybou úředníků. Svou měrou k ní mnohdy přispívá i strach a obava samotných neslyšících klientů požadovat to, na co mají zákonné právo, a to jednání v jazyce, který je pro ně srozumitelný. Jde o začarovaný kruh. Především proto, že neslyšící lidé snažící se v minulosti uplatnit své právo narazili na problémy, které pak celou situaci ještě více znepríjemnily a zkomplikovaly. Tato zkušenost pro ně byla znamením, že příště bude lepší v podobné situaci mlčet a nic moc nepožadovat.

Co se týče přítomnosti tlumočnicka či jiného prostřednicka v soudní síni, je situace v současné době již o poznání radostnější. Jestliže neslyšící účastník soudního procesu dostatečně včas zdůrazní, že jeho sluchová ztráta s sebou nese i komunikační problémy a že nejvhodnějším řešením bude pro hladký průběh jednání právě přítomnost např. tlumočnicka, je mu soudem přidělen.

Ještě nedávná situace v Česku

Jak vypadá samotný proces „přidělení“ tlumočnicka? Za příklad (u nás neobvyklý) nám poslouží rozvodové jednání. Začátek takového procesu je stejný jako u slyšících lidí. Jednoho dne si neslyšící manželé přestali rozumět, a tak se rozhodli, že se rozvedou. Není samozřejmě pochyb, že již tato skutečnost sama o sobě je pro oba partnery, účastníky rozvodového řízení, velmi citlivou

a zátěžovou situaci. Soudem jsou ubezpečeni, že na soudní jednání se zcela jistě dostaví tlumočník. Přes toto ujištění se k nervozitě ze samotného rozvodu přidává ještě nervozita z řady dalších těžko zodpověditelných otázek: Jaký tlumočník se k soudu dostaví? Budu mu rozumět? Bude rozumět on mně? Mohu mu důvěřovat? Nebude potom tlumočník vyprávět pikantní detaily z jednání jen tak pro pobavení svých známých? Z pohledu kolegů tlumočnicků mluvených jazyků i soudců jsou tyto otázky klientů absolutně nepochopitelné. Bohužel však odráží stále ještě neuspokojivou situaci v tlumočení pro neslyšící. Již ta smutná skutečnost, že neslyšícího všechny uvedené možné otázky napadnou, je důkazem toho, že v Česku není s tlumočením pro neslyšící všechno v pořádku a že je nejvyšší čas začít v úzké spolupráci se soudci a soudy pracovat na zlepšování podmínek neslyšících klientů před soudem. Pevně věříme, že i forma „osvěty“ pozitivně ovlivní situaci do budoucna.

Ale pojďme v našem příkladu dál. Nastal den soudního jednání, které však muselo být odloženo. Proč? Tlumočník se nedostavil. Přes veškerá ujištění všech, že je vše zařízeno a že tlumočník přijde, tlumočník nepřišel. Proto nebylo možné nic vyřešit. Po půl roce, což je pro náhradní termín jednání běžný čas, opět neproběhlo vše bez problémů. I tehdy čekalo na neslyšící nemilé překvapení. Jako tlumočnicka byla pozvána jen jediná osoba, přestože by bylo vhodnější, kdyby v situaci rozvodového jednání figurovali tlumočníci dva. Očekává se přece, že při rozvodovém řízení stojí proti sobě dva „protivníci“, žalobce a žalovaný, dva lidé s různými názory, a není zrovna ideální, když pro oba tlumočí v jeden moment pouze jediný tlumočník. Je zde nebezpečí možné podjatosti tlumočnicka (může být zpochybněna jeho nezávislost). Neslyšící se s tlumočnickem důvěrně zná i ze situací mimo toto jednání, jsou členové jedné komunity, jedné menšiny. To potom není neutrální vztah klienta a tlumočnicka, který známe ze situací, do kterých se dostane tlumočnick mluveného jazyka a klient, se kterým se často tlumočnick u soudu vidí úplně poprvé a mnohdy i naposledy v životě. Ve chvíli, kdy je tlumočnick jeden a jedna ze stran sporu vyhraje, může se stát, že je tlumočnick druhou stranou napaden, že více „napomáhal“ straně první a že ta zvítězila právě díky tomu. V našem případě se navíc jednalo o tlumočnicka, který byl opravdu ve velmi ostrém osobním sporu právě s jedním z dvojice účastníků jednání. Ten nakonec přítomnost „přiděleného tlumočnicka“ psychicky nezvládl a nervově se zhroutil. Ani při druhém stání se tak nepodařilo dojít k žádnému závěru jednání a bylo tedy sjednáno rokování třetí. Před ním se naštěstí neslyšícímu dostalo potřebných informací o právu na výběr vlastního tlumočnicka. Po třetím stání k uzavření rozvodového řízení konečně došlo.

Tento případ je dokladem toho, že neslyšící si mnohdy nejsou sami vědomi svých práv. Nevědí, že podle současné legislativy, především podle zákona č. 384/2008,

Umístění tlumočnicka znakového jazyka v soudní síni

o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, novele platné od 20. 10. 2008, mají možnost vyžádat si tlumočnicka, který nejvíce vyhovuje jejich komunikačním preferencím, a soud má povinnost vyjít klientovi v maximální možné míře vstříc. Soudce má po zvážení také možnost jmenovat tlumočnicka „ad hoc“, pro danou situaci, i přesto, že není zapsán v registru soudních tlumočnicků. Takový tlumočnick samozřejmě musí podepsat slib tlumočnicka stejně jako kterýkoliv jiný profesionál na jeho místě a akceptovat všechny povinnosti z něho vyplývající i plnou zodpovědnost za tlumočení. I tento „přizvaný“ tlumočnick se na místě zaváže, že vše přetlumočí věrně a tak, aby neslyšící plně rozuměl všemu, co se v jednací síni odehraje, a že bude respektovat rozhodnutí soudce. Kolik zbytečných slz, nervového vypětí a nedorozumění by se ušetřilo na obou stranách, jen kdyby neslyšící byli o svých právech dobře a v plném rozsahu informováni.

Jsou i takové situace, kdy si neslyšící v podané písemné žalobě uvede potřebu zajistit k soudnímu jednání tlumočnicka a jmenovitě v návrhu uvede konkrétní osobu, kterou by pro tlumočení preferoval. Přestože byla tato informace soudu sdělena, není z jeho strany akceptována a ustanoví jiného tlumočnicka. Častokrát takového, se kterým má sám osobní zkušenosti a na základě subjektivního pocitu ho vyhodnotil jako vhodnějšího. Děje se tak i přes existující možnost odvolání proti tomuto rozhodnutí.

K této neutěšené situaci se nabízí několik dalších otázek. Nemají právě tlumočnicki v tomto ohledu vůči neslyšícím klientům dluh? Nejsou to náhodou tlumočnicki, jejichž hlavní úlohou je chránit komunikaci mezi dvěma stranami, mezi slyšícími a neslyšícími? Neměli by právě oni upozornit na porušování práv neslyšícího klienta? Právě i z těchto důvodů se Expertní komise pro otázky tlumočení pro neslyšící rozhodla k řešení problémů přispět publikací Specifika soudního jednání za účasti neslyšícího klienta. Jiná neslyšící osoba k tématu říká (žena, 28 let): „Když u soudu probíhá například rozvod neslyšících manželů, pak je pro celou situaci optimální, pokud mohou být přítomni dva tlumočnicki znakového jazyka. Podpoří se tak neutralita tlumočnicků a předejde různým podezřením z podjatosti.“

POZNÁMKY TLUMOČNÍKA O PESTRÉ PALETĚ RUSKOJAZYČNÝCH OSOB

Ruština s cyrilicí, panující v bývalém Sovětském svazu, zůstává v různé míře komunikačním jazykem v jeho nástupnických státech, a to i těch kde není oficiálně uznána. Obhajoba ruskojazyčné osoby může skrývat nepředvídaná úskalí. Co se může stát, když je třeba přeložit text v moldavštině psaný cyrilicí? Tlumočnick ruštiny text přečte, ale nerozumí mu a tlumočnick moldavštiny (rumunštiny) mu sice rozumí, ale nepřečte jej

Miroslav Grossmann

Obhajoba cizinců diktuje specifické nároky na advokáty. Zdaleka se nejedná jenom o možnou jazykovou bariérou, ta se dá překonat tlumočnickem, ale jde především o vzájemné porozumění a pochopení klienta, který stále častěji pochází z odlišného sociokulturního prostředí, s mnohdy našemu chápání vzdáleným myšlením, motivací jednání, ale i s jinou podobou právního systému a tomu odpovídajícího právního vědomí.

Nejpočetnější složkou cizinců trestně stíhaných a jinak soudně angažovaných na území České republiky jsou tzv. ruskojazyční, zjednodušeně řečeno občané nástupnických států bývalého Sovětského svazu používající jako komunikační jazyk ruštinu.

V posledním desetiletí, jak vyplývá i ze statistiky Vězeňské služby ČR, jsou mezi cizinci ve vazbě a výkonu trestu, nejpočetněji zastoupeni občané Ukrajiny (slovenští občané tak své prvenství ztratili). Ukrajinci, společně s Rusy a Bělorusy jsou součástí tzv. křesťanského civilizačního okruhu, i když jeho pravoslavné části, která neprošla reformací, tedy procesem, který je v základech současné podoby Evropy. Cízaropapismus, státostrana a vertikála moci prostě konvenují pravoslavnému chápání světa více než složité formy zprostředkování panující v Evropě.

Při prvním kontaktu advokáta s ruskojazyčným klientem je třeba přednostně řešit otázku komunikačního jazyka.

Ukrajinská ústava zná pouze ukrajinštinu (s výjimkou ruštiny v Krymské autonomní republice; Krym se stal součástí Ukrajiny rozhodnutím rozjařeného Chruščova v roce 1954 při oslavách 300 let spojení Ukrajiny s Ruskem). Ve skutečnosti většina obyvatel Ukrajiny komunikuje směsí ukrajinštiny a ruštiny, tak zvaným suržykem (původně označení pro směs různých druhů obilovin), kde gramatika je spíše ukrajinská, ale lexika ruská. Celý východ Ukrajiny a již zmíněný Krym však užívá převážně ruštinu. Halič, tedy nynější Ivano-Frankovská a Lvovská oblast, jsou jakousi baštou „pravé“ ukrajinštiny. Příčiny jsou historické, v době kdy Halič byla součástí Rakouska-Uherska, konkrétně jeho rakouské části, ukrajinština zde byla uznávána a rozvíjena jako svébytný jazyk. Ve stejné době na většině ukrajinského území v rámci ruské říše, byla ukrajinština považována za pouhý nadbytečný místní dialekt ruštiny, který měl být překonán

všeobecnou rusifikací (od roku 1876 platil úřední zákaz užívání ukrajinštiny). Udržování ukrajinštiny se stalo i výrazem určitého vzdoru, když byla Halič mezi světovými válkami součástí Polska, a Lvov se jmenoval oficiálně Lwów (předtím za Rakouska Lemberg nebo v jidiš Lemberg), a byl druhým největším městem polského státu po Varšavě.

Odlišná je jazyková situace v Zakarpatsku (dříve v československé Podkarpatské Rusi). Toto území bylo také součástí Rakouska-Uherska, ale 300 let bylo pod maďarskou správou. Místní Rusíni, kteří se zcela nekonstituovali v jednotné etnikum, zůstávají rozdělení; na východě oblasti žijící Huculy, na severu Lemky a na západě Bojky. Hovoří rozdílnými dialekty, spíše blízkými ruštině než ukrajinštině; v huculštině najdeme spoustu rumunské lexic, v lemkovštině polské (Lemkové žijí také v Polsku, kde lemkovština je v místech jejich kompaktnějšího pobytu i vyučujícím jazykem na základních školách) a u Bojků slovenské. Většinový obyvatel Ukrajiny hovořící suržykem však Rusínům pramálo rozumí. Běžný obyvatel Ukrajiny na otázku po národnosti odpovídá uvedením ukrajinského občanství (u prarodičů však zároveň připouští, že byli například Huculové). Centrální Kyjev Rusíny v Zakarpatsku jako samostatné etnikum neuznává, naopak zde probíhá ukrajinizace. A tak nápis na údajném hrobu Nikolaje Šuhaje loupežníka byl opraven; Nikolaj byl přepsán na Mikolaje.

Aktuálně je třeba poznamenat, že v roce 2010 byl maďarským parlamentem přijat zákon, který vstoupil v platnost začátkem roku 2011, který umožňuje tzv. zahraničním Maďarům získat maďarské občanství. Kritériím tohoto zákona, vycházejícím z národnostního stavu před první světovou válkou (tedy fakticky z dosažené maďarizace), vyhovuje značná část obyvatel Zakarpatska, z nichž mnozí už tohoto zákona začali účelově využívat, jako formy, jak se vyhnout vízové povinnosti vůči zemím EU. Vzhledem k tomu, že zároveň dochází k pomadžarštění jmen a příjmení ve vydaných maďarských dokladech, možná platná vyhoštění jsou dokumentovatelná až otisky prstů či vzorky DNA. Důsledkem je, že stále častěji občané Maďarska při kontaktu s českými orgány činnými v trestním řízení požadují komunikaci v ruštině, výjimečně v ukrajinštině.

Díky politice Rumunska při poskytování občanství je obdobná situace s občany Moldavska. Dnes asi polovina

Moldavština a rumunština jsou prakticky totožné jazyky; ovšem moldavština v sovětském období používala cyrilici a po osamostatnění Moldavska přešla na latinku

Úředním jazykem mimo Ruskou federaci je ruština nadále v Bělorusku (společně s běloruštinou), na ukrajinském Krymu, v Kazachstánu (vedle kazaštiny) a v Kyrgyzstánu (s kyrgyzštinou)

obyvatel, tedy okolo dvou milionů, má dvojí občanství; přičemž také při vystavování rumunských dokladů dochází k porumunštění jejich jmen a příjmení. Moldavští občané mající i rumunské občanství se tak vyhýbají vízové povinnosti vůči zemím EU a mohou snadno překonávat různé druhy zákazu pobytů. Protože moldavština a rumunština jsou prakticky totožné jazyky, český soudní tlumočnick jmenovaný do jednoho z těchto jazyků je zároveň zmocněn i pro jazyk druhý. Moldavština v sovětském období používala cyrilici (ale také v 19. století), ale ihned po osamostatnění Moldavska přešla na latinku, a přijala tehdy platnou rumunskou gramatiku. Zajímavostí je, že Rumunsko se posléze se vrátilo ke gramatice platné do roku 1947, ale v Moldavsku je tak platná Ceauşescova gramatika, i když rozdíly mezi oběma gramatikami jsou zcela minimální. Starší generace Moldavanů, odchovaná sovětským obdobím, neovládá nebo ovládá špatně latinku. Proto korespondence mezi vazebně stíhanými občany Moldavska v České republice a rodiči, či staršími příbuznými, pokud není vedena v ruštině, probíhá v moldavštině, ale psané cyrilicí. Jedná-li se o korespondenci dle zákona kontrolovanou, vzniká poněkud zvláštní situace, kdy tlumočnick ruštiny text přečte, ale nerozumí mu, a tlumočnick rumunštiny (moldavštiny) mu rozumí, ale nepřečte jej. A při honorování jsou dohady, zda spolupracujícím tlumočnickům náleží tlumočné v plné výši. Důsledky rusifikace sovětského období působí dodnes, většina obyvatel Moldavska ovládá a i užívá ruštinu, zvláště v městském prostředí. Proto většina občanů Moldavska požaduje tlumočnicka ruštiny, i když do Česka přicestovali na základě rumunského cestovního pasu.

Dá se předpokládat, že o uvedené možnosti získání maďarského či rumunského občanství, bude zvýšený zájem i ruskojazyčných s pobytem mimo území Zakarpatska a Moldavska

Ruština s cyrilicí, panující v bývalém Sovětském svazu, zůstává v různé míře komunikačním jazykem v jeho nástupnických státech, a to i těch kde není oficiálně uznána. Úředním jazykem mimo Ruskou federaci je ruština nadále v Bělorusku (společně s běloruštinou), na ukrajinském Krymu, v Kazachstánu (vedle kazaštiny) a v Kyrgyzstánu

(s kyrgyzštinou). (Nepočítaje mezinárodně ne zcela uznanou Abcházii a Jižní Osetii, jejíž občané k nám přijíždějí výhradně na ruské pasy). Jeden úřední jazyk převažující národnosti u ostatních nástupnických států Sovětského svazu však vůbec neznamená, že všichni obyvatelé příslušného státního útvaru tento úřední jazyk ovládají. Například v takřka 30 milionovém Uzbekistánu je početná tádžická menšina, obývající například velká města Bucharu či Samarkand. Přitom tádžičtina a uzbekčtina nejsou jazyky příbuznými a znalost obou není v Uzbekistánu nijak běžná. Vypracovaný překlad usnesení o zahájení trestního stíhání pro občana Uzbekistánu tádžické národnosti v uzbekčtině může být proto i zcela zbytečný

Pokud se nejedná o obhajobu ex offio, je nezbytným krokem dohodnout s klientem podmínky obhajoby. Možná trochu nezvykle, ale uvedená částka nebude většinou částí ruskojazyčných klientů považována za uznání schopností a práce advokáta, ale je především oceněním samotného klienta, a neměla by klienta nadoceňovat.

Obsah sdělení obvinění či soudního sporu je třeba s ruskojazyčným klientem velmi podrobně projednat, přesvědčit se o tom, že klient obsah správně a zcela pochopil. I pečlivý překlad tlumočnicka, s použitou odpovídající ruskou právní terminologií, nemusí být klientem správně a zcela pochopen. A to i v případech, když ruština je přímo jeho mateřským jazykem, a nikoli jen jazykem komunikačním. Například obvinění z „vydírání“, přeloženo do ruštiny „vymogatel'stvo – *вымогательство*“ je velmi často ruskojazyčnými chápáno i ve významu „vymáhání“. A velké komplikace může obhajobě způsobit přiznání obviněného z „vymáhání“, které je však do protokolu o výsledku obviněného zaneseno jako přiznání „vydírání“. Také je nutné uvést praktickou zkušenost, že vysvětlování stalkingu klientovi ze Střední Asie, je úkol takřka nadlidský.

Rozdílná právní úprava česká a domovské země ruskojazyčného nemůže neovlivňovat i obsah právního vědomí klienta. Příkladem může být nahrazení vazby ztrátou možnosti výjezdu do zahraničí, které se realizuje odevzdáním či odebráním cestovního pasu. Tuto konkrétní možnost

nahrazení vazby obsahovala původní sovětská právní úprava a byla převzata prakticky všemi nástupnickými státy. Proto ruskojazyční velmi často nabízí při rozhodování o vazbě i v Česku svůj cestovní pas, ale s pochopením se nesetkávají. Ale ani s vysvětlením od svého advokáta, že tuto možnost česká platná právní úprava neposkytuje.

Poměrně častá je snaha ruskojazyčných naklonit si soudce, rozhodujícího například o navrhované vazbě, výpovědi v češtině. Jejich čeština může být i srozumitelná, ale vždy je vázána na prostředí, ve kterém se pohybují. Použití termínů jako „čórka“, „elpaso“ nebo „basa“ ruskojazyčnými v soudní síni neunikne pozornosti soudce, ale ruskojazyčným klientem sledovaný cíl se těžko naplní.

Mohou pozlobit i rozdíly v reáliích. Například mnozí krátkodobí ruskojazyční turisté se i u nás orientují, a to i jako svědci či poškození, podle svého moskevského (+2 hod.) nebo kyjevského (+1 hod.) času. První patro u ruskojazyčných je české přízemí, a tento posun platí i u ostatních pater. Vietnamské tržiště ruskojazyčný většinou označuje jako tržiště čínské – „kitajskij rynok“ – „*китайский рынок*“

Adresování nezbytné korespondence do domovského státu klienta má také svá specifika. Protože v Ruské federaci existují desítky obcí stejného názvu, je třeba v adrese vždy uvádět oblast (kraj nebo republiku) a okres. Také je nezbytné uvést číslo bytu, protože právě číslo bytu umožní správné doručení, neboť jmenovky na poštovních schránkách (stejně i na zvoncích) nejsou, jsou tam jen čísla bytů.

Pozornost si zaslouží i znalecké instrumenty, tedy do jaké míry jsou vázány pouze na naše sociokulturní prostředí. Odpověď na otázku „s jakými státy hraničí Česká republika“ nepochybně dokumentuje všeobecnou znalostní úroveň u Čecha. Ale u Ukrajince můžeme očekávat stejně nepřesnou odpověď, jako u znalce na otázku „s jakými státy hraničí Ukrajina“. Také výsledky Luscherova testu mohou být ovlivněny rozdílným významem barev v jiném kulturním prostředí. A přibrat znalkyni ke zkoumání související se sexualitou ruskojazyčného muslima je přivoláváním konfliktu.

V posledních letech se Česko stalo Mekkou pro ruskojazyčné studenty ze středoasijských republik bývalého Sovětského svazu. Nejrozumnější zprostředkovatelé zajišťují pro zájemce česká víza, přepravu do Česka, kurzy češtiny (oblíbenými místy jsou Praha a Ostrava), ale i přijetí na vysokou školu. Zprostředkovatelé si své služby nechají bohatě zaplatit, včetně „přijetí“ na státní vysokou školu. I bez přijímacích pohovorů, tak jak mnoho technických VŠ je prostě vůbec neprovádí. Ale studium náročných technických oborů, často jen s půlročním kurzem češtiny, nemůže být příliš úspěšné. Pro mnohé ruskojazyčné ze středoasijských republik je však zcela dostačujícím výsledkem roční

studentské vízum, pro jehož získání dostačuje i formální přijetí na vysokou školu. Po roce je možné tento postup opakovat. Studentské vízum se obecně stalo nejnějnější formou legalizace pobytu ruskojazyčných.

Ruskojazyční představují nesmírně pestrý konglomerát národností, náboženských i sociokulturních.

V samotné Ruské federaci, která má okolo 145 milionů obyvatel, žije více než 100 různých národností a etnických skupin, hlásících se k pravoslaví, islámu (okolo 25 milionů obyvatel, většinou sunité), římskokatolicismu i protestantismu, judaismu, ale i k buddhismu a mnoha dalším vyznáním.

Zakarpatsko, odkud pochází nejvíce trestně stíhaných ruskojazyčných – občanů Ukrajiny v České republice, se svojí tradiční pověřčivostí je působištěm četných náboženských sekt. Svědci Jehovovi zde mají přes dvě stovky organizací a jejich členy potkáváme i na hlavních stanicích pražského metra, kde trpělivě agitují za svoji jediné správnou víru a poskytují propagační materiály v češtině i ruštině.

V Ruské federaci se vedle ruštiny, na určených autonomních územích, smí souběžně užívat jako úřední jazyk další více než tři desítky jazyků (hlavně jazyky 21 republik, které jsou součástí Ruské federace, především baškirština, burjatština, čečenština, čuvaština, ingušština, jakutština, kalmýčština, osetština, udmurtština a tatarština – jazyk druhé nejpočetnější národnosti Ruska), ale zákonem je určeno, že všechny tyto jazyky musí pro písemnou formu užívat cyrilici. Toto pravidlo nařizující cyrilici, nehledě na historický vývoj jazyků, je pokračováním tendence, která se prosadila v Sovětském svazu v souvislosti s vítězstvím stalinské teze budování socialismu v jedné zemi. Ostatní nástupnické státy, mimo Ruské federace, Běloruska a Ukrajiny, cyrilici už opustily a vesměs přijaly latinku.

České státní orgány vedou různé evidence ruskojazyčných takřka výhradně na základě podoby jména v latině, uvedeném v cestovním pasu. Carské Rusko, Sovětský svaz a pasy Ruské federace vydávané v minulém století používaly k latinské transkripci francouzštinu, pasy Ruské federace od začátku tohoto století používají k transkripci angličtinu. Tedy například ruský občan *Брычков* byl dříve evidován jako Brytchkov, ale nyní je v Česku evidován nově, jako jiná osoba Brychkov. K obdobným změnám transkripce došlo i v ostatních nástupnických státech Sovětského svazu. Pomyslný rekord drží Ukrajina, kde se zásady transkripce v posledních dvaceti letech změnily celkem šestnáctkrát.

Uvedené poznámky, zdaleka nevyčerpávají složité a obsažné téma obhajoby ruskojazyčných, ale snaží se pouze upozornit a naznačit některé aspekty a dokumentovat tak náročnost práce advokáta s touto specifickou klientelou.

PŘI ÚŘEDNÍCH ÚKONECH TLUMOČTE POUZE V JAZYCÍCH, PRO NĚŽ JSTE JMENOVÁNI

Komora soudních tlumočnicků ČR dostává stále častěji dotazy od tlumočnicků, kteří ovládají více jazyků, zda mohou platně tlumočit při úkonech státní správy i pro jazyky, které ovládají, ale pro něž nejsou jmenováni

Milan Kučera

Nejčastějším případem jsou ruštináři ovládající ukrajinštinu a naopak a nejčastějším úkonem jsou matriční úkony sňatku a uznávání otcovství.

Naše Komora bohužel nemůže doporučit tuto praxi, tedy aby tlumočník jmenovaný pro jazyk X a ovládající, často zcela plyně a odborně, i jazyk Y, byl přítomen ve funkci soudního tlumočnicka při úkonech, pro něž je to vyžadováno, a tlumočil jiný jazyk než ten, pro něž byl jmenován. Důvody jsou následující:

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnickách (dále již jen jako „Zákon“) v ustanovení § 1 odst. 2 *a contrario* stanoví, že Zákon se vztahuje na případy tlumočení, které slouží potřebám řízení před státními orgány. Aplikaci Zákona se tedy nelze vyhnout. Ustanovení § 2 odst. 1 Zákona dále stanoví, že znaleckou a tlumočnickou činnost vykonávají znalci a tlumočníci zapsaní do seznamu znalců a tlumočnicků. Nahlédnutím do seznamu zjistíme, že seznam tlumočnicků je členěn dle jazyka, pro něž byl tlumočník jmenován. Je-li tedy tlumočník jmenován např. pro ukrajinštinu, ale není současně jmenován pro ruštinu, podávání tlumočnického úkonu tohoto tlumočnicka ve vztahu k onomu druhému jazyku, pro něž však není jmenován, je chápáno jako tlumočení nikoliv na základě Zákona.

Pokud toto nastane, má to několik důsledků, z nichž dva nejvýznamnější uvádíme.

Za prvé, připojení otisku kulaté pečeti tohoto tlumočnicka pod písemný úkon či úřední protokol nebo záznam o provedení tlumočnického úkonu na základě Zákona (typicky matriční protokol, policejní protokol, soudní záznam apod.), je použití kulaté pečeti se státním znakem v rozporu se zákonem. To je postižitelné jak dle Zákona, tak i dle zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky. Postihem dle Zákona by mohlo být kárné řízení vedené krajským soudem, v jehož obvodu je tlumočník zapsán. Postihem dle zákona o užívání státních symbolů České republiky by mohlo být pokutové řízení do výše 15 000 Kč dle ustanovení § 13 zákona

o užívání státních symbolů České republiky a to za každé jednotlivé porušení.

Za druhé, jedná-li se o provedení tlumočnického úkonu při úkonu státního orgánu, u něhož je vyžadováno úřední tlumočení, pak to, že tlumočník tlumočil jazyk, pro něž nebyl jmenován, má za následek skutečnost, že nebyla splněna často i zákonná podmínka úkonu tohoto státního orgánu. Z toho plyne právní neúčinnost nebo v některých případech neplatnost úkonu, což nakonec pro poškozeného vyjde na stejno. Podstatné je to, že až dojde na problém navazující na tento úkon (u sňatku lze časem předpokládat možnost rozvodového řízení, otec může v budoucnu chtít zpochybňovat svůj úkon přihlášení se k otcovství, advokát obžalovaného bude v odvolacím či dovolacím řízení hledat procedurální a formální chyby apod.), pak se jiný státní orgán, zpravidla soud, bude muset zabývat otázkou, kdo problém zavinil. Zavinění je totiž předpokladem odpovědnosti za způsobenou škodu a další navazující nepříznivé následky. Tento orgán nebude mít jinou možnost, než deklarovat, že provedený tlumočnický úkon nelze považovat za úkon dle Zákona, a pokud se jednalo o úkon, který se nesmí provést bez úředního tlumočení, pak bude deklarovat úkon za neplatný. Veškeré další škodní následky jdou pak zcela k tíži tlumočnicka, který měl a mohl vědět, že nemůže úředně tlumočit jazyky, pro něž nebyl řádně jmenován. Např. v případě zpětného zneplatňování manželství (což je vždy pro jednu stranu výhodnější než rozvod) se škody mohou snadno pohybovat v milionech korun, neboť typickým škodním následkem zde bude skutečnost, že kdyby byl býval sňatek tlumočen řádně a sňatek byl platný, bylo by vzniklo společné jmění manželů, z něhož by měl rozvádějící se poškozený právo na polovinu, přičemž takto nemá právo na nic, protože společné jmění manželů nikdy nevzniklo (nemohlo, nebylo zde platné manželství).

Z výše uvedených důvodů tedy **Komora apeluje na tlumočníky, aby podávali tlumočnické úkony v úředních věcech výhradně ve vztahu k jazyku, pro něž byli jmenováni.** Zároveň Komora může jen doporučit, aby se tlumočníci, kteří byli jmenováni pro konkrétní jazyk nebo jazyky, ale plyně a odborně ovládají i další jazyky, nechali jmenovat i pro tyto jazyky, čímž se problém popsany v tomto článku zcela vyřeší.

JAK SE SPRÁVEDLNOST DOPOUŠTÍ NESPRÁVEDLNOSTI NEJEN VŮČI TLUMOČNÍKŮM

Říká se, že spravedlnost je slepá. Avšak konkrétní případ, na který chceme upozornit, spíše vzbuzuje dojem, že spravedlnost asi vidí, pouze někteří její zástupci jsou krátkozrací

Dagmar De Blasio Denčíková

Mnozí tlumočníci mají nedobré zkušenosti se zaměstnanci justice, ale většinou se neozývají a informují o svých „dobrodružstvích“ jen úzký okruh známých. Občas, jedná-li se o závažnější újmu, se v bezmoci obrací na Komoru.

Rozhodli jsme se tedy zveřejnit jeden z mnoha banálních případů – takový, který tlumočníci v převážné míře ani neřeší, jen nad ním znechuceně mávnou rukou. Pocit rozhořčení a ponížení v nich však zůstává.

Naše členka L.R. vyhotovila překlad o 9 normostranách pro Obvodní soud pro Prahu 4. Při práci respektovala nejen obsah původního textu, ale i jeho formu a překlad vytiskla na 7 listů. Samosoudkyně **Mgr. Andrea Lomozová** ji odmítla přiznat odměnu za 9 normostran a přiznala jí pouze za 7 fyzických stran. Tlumočnice se odvolala k Městskému soudu v Praze, protože usnesení paní samosoudkyně budilo dojem, že nepochopila způsob vyúčtování tlumočného (neshledala důvodným údajné „vyúčtování překladu tlumočnické doložky“). Jaké však bylo překvapení, když Městský soud v Praze potvrdil usnesení samosoudkyně Lomozové. Tlumočnice, jista si svým právem, se obrátila na předsedu Městského soudu v Praze se žádostí o přezkoumání verdiktu, ale bylo jí odpovězeno, že není možné zasahovat do rozhodnutí nezávislého soudu. Tím záležitost skončila v neprospěch tlumočnice.

Jak všichni tlumočníci vědí, nebo by měli vědět, odměny za tlumočnické úkony upravuje vyhláška č. 37/1967 Sb., kde se v § 17, odst. 2 mimo jiné říká, že „*při písemném překladu se počet stránek pro stanovení odměny tlumočnicka určí vždy podle přeloženého textu.*“ V § 24 odst. 2 stejné vyhlášky je jasně stanoveno, že „*jednou stránkou překladu se rozumí text psaný strojem obsahující 30 řádků po 60 úhozech včetně mezer. Nedokončená stránka se posuzuje jako celá, uzavírá-li text nebo jeho ucelenou část.*“

Senát Městského soudu v Praze, složený z předsedkyně **JUDr. Anisji Pillerové** a soudkyně **JUDr. Blanky Chlostové** a **JUDr. Zuzany Hřčkové**, zdůvodnil zamítnutí přiznání odměny za dvě stránky takto: „*Pokud ustanovená tlumočnice namítá, že počet znaků, které tvoří jednu normostranu textu je ve smyslu § 24 odst. 2 vyhl.č. 37/1967 Sb. 1 800 znaků včetně mezer bylo na ní, aby tento rozsah dodržela a poskytla takto určené normostrany... jinak nelze porovnat, zda nedokončené stránky splňují podmínky § 24 odst. 2 věta druhá vyhl.č. 37/1967 Sb.*“

Nikde se ale nedočteme, že text o 30 řádcích po 60 úhozech (tj. celkem 1 800 úhozů) má odpovídat fyzickému listu

papíru. Proto není dosti dobře pochopitelné, jak uvedené soudkyně dospěly ke svému závěru. Když už prvoinstanční soud nenapadlo požádat tlumočnicku o poskytnutí elektronické verze překladu za účelem kontroly počtu úhozů, mohl o ni požádat odvolací soud a vynést spravedlivý rozsudek. Nehledě na to, že soudci by měli být znalí již existujících judikátů v totožných, či obdobných věcech, dokonce vydaných kolegy v rámci stejného pracoviště. Pro zajímavost citujeme verdikt Krajského soudu v Praze z 9. června 2011, kterým byla jiná kolegyně přiznána odměna s tímto odůvodněním: „*Odvolací soud se ztotožnil s názorem odvolatelky, a dospěl k závěru, že je nutno vycházet ze skutečnosti, že v důsledku technického rozvoje společnosti v oblasti počítačové techniky, se jí již běžně používá při vyhotovování písemných textů. V počítačích je velikost, typ písma atd. nastaveno různým způsobem a je proto možné a účelné vycházet z tzv. normostrany obsahující 1800 znaků (v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 vyhl. č. 37/1967 Sb.).*“

Běžnému selskému rozumu je toto vše jasné i bez judikátů. Proč tomu tak není u některých justičních pracovníků, je záhadou. Uvědomují si vůbec, že marní čas svůj i všech spolupracovníků a navyšují tím náklady soudu, které svým pošestilým uplatňováním moci snad mínili ušetřit? Kolik lidí v tomto konkrétním případě (soudkyně prvoinstančního soudu, předsedkyně senátu a soudkyně odvolacího soudu, zapisovatelky, vyšší soudní úředníci, pracovníci podatelny, předseda Městského soudu v Praze, účetní, pracovníci České pošty, tlumočnice a její právní poradci, představenstvo KST ČR...) bylo donuceno zabývat se **sporem o 700 Kč**, které tlumočníci náleží dle zákona! Nenapadne je, že kvůli tomuto přístupu se budou kvalitní tlumočníci vyhýbat spolupráci se soudy? Ani to, že se soudci neobejdou bez tlumočnicků, odměňovaných již beztak zcela nedůstojně dle archaických norem?! Jak bídně vyzní srovnání, když si představíme, že stejní zaměstnanci justice hradí bez problémů mnohem vyšší částky třeba za utěsnění kohoutku nebo za úpravu svého vzhledu, a pak se zarpustilostí nepatřičně zkracují odměny svým kvalifikovaným spolupracovníkům. Jaký to nepoměr! Za své platy by se měli věnovat především spravedlivému řešení skutečných sporů. V konečném důsledku takto vlastně beztrestně okrádají oběť a stejně beztrestně navyšují náklady soudu na úkor daňových poplatníků. Takovito zástupci spravedlnosti se dopouští nespravedlnosti nejen vůči tlumočnickům, ale i vůči celé společnosti.

KST ČR BYLA V SAN FRANCISKU PŘIJATA ZA ŘÁDNÉHO ČLENA MEZINÁRODNÍ FEDERACE PŘEKLADATELŮ „FIT“

Mezinárodní federace překladatelů FIT se sídlem ve švýcarské Basileji, nám sdělila, že statutární kongres schválil dne 30. července 2011 v San Francisku naše členství, a že tedy naše Komora byla přijata za řádného člena federace

Dagmar De Blasio Denčíková

Pro nás členství ve FITu není jen pocta, ale i možnost přístupu k profesním informacím z nejrůznějších zemí světa. Členové naší Komory mají odted' slevy na semináře, přednášky, kurzy, konference a jiné akce pořádané členskými organizacemi po celém světě. Jedná se o více

jak 100 organizací z 55 států. Navštivte webové stránky www.fit-ift.org a dozvíte se další zajímavosti.

Otiskujeme dopis, který Komora obdržela od generální tajemnice FIT, paní Izabely Arocha.

MŮŽE TLUMOČNÍK V PŘEKladu Z CIZOZEMSKÉ LISTINY PONECHÁVAT ČESKÁ JMÉNA BEZ DIAKRITIKY?

V odpovědi na konkrétní otázku, kterou Ministerstvu vnitra položila předsedkyně Komory Eva Gorgolová, se vedoucí oddělení státního občanství a matrik JUDr. Kateřina Guluškinová zmínila o závazných pravidlech pro přepis znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, jakož i o tom, že matriční úřad nemůže požadovat po tlumočnickovi, aby prověřoval správnost údajů o jménech a příjmeních. Tuto povinnost má naopak matriční úřad

MINISTERSTVO VNITRA

– ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY –
oddělení státního občanství a matrik
140 21 Praha 4, náměstí Hrdinů 3

Č.j.: MV-30333-2/VS-2011

Praha 11. března 2011

Počet stran: 1

Počet příloh: 0

Paní
Eva Gorgolová
eva@gorgolova.cz

Vážená paní Gorgolová,

k Vašemu dotazu ve věci překladu textu z anglického do českého jazyka sdělujeme následující.

Přepis znaků latinské abecedy se řídí nařízením vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, ve znění nařízení vlády č. 100/2007 Sb. Transkripční tabulka je uvedena v příloze č. 1 tohoto nařízení, které stanoví závazná pravidla pro přepis znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy.

V dotazu uvádíte, že překladatelka vyhotovila překlad oddacího listu, vydaného v anglickém jazyce, do českého jazyka tak, že jména a příjmení snoubenců, státních občanů České republiky, ponechala bez diakritiky, kterou anglický jazyk nezná. Postupovala-li překladatelka při překladu podle výše uvedeného nařízení vlády, je třeba považovat tento překlad za správný.

Tento doklad byl patrně předložen matričnímu úřadu k žádosti o zápis uzavření manželství do zvláštní matriky, kterou vede Úřad městské části Brno-střed [dále jen „zvláštní matrika“], do které se zapisují narození, uzavření manželství, vznik partnerství a úmrtí státních občanů České republiky, ke kterým došlo v cizině (§ 3 odst. 4 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů [dále jen „zákon o matrikách“]). Z provedených zápisů v matričních knihách se pak vydávají výpisy, tj. rodné, oddací, úmrtí listy nebo doklady o partnerství, na základě kterých pak státní občan České republiky žádá o vystavení svých osobních dokladů, tj. občanského průkazu, cestovního pasu apod.

K žádosti o zápis uzavření manželství do zvláštní matriky se připojí mimo cizozemského matričního dokladu opatřeného předepsaným ověřením a úředním překladem do českého jazyka a dokladů o státním občanství České republiky osob, jichž se zápis týká, i další doklady potřebné k ověření správnosti matričních skutečností, zapisovaných do matriční knihy, nelze-li je prokázat doklady uvedenými výše. Takovými doklady jsou zpravidla rodné listy (§ 43 odst. 1 zákona o matrikách).

Zjistí-li matriční úřad při porovnání údajů v předložených matričních dokladech rozpor v uváděných údajích (např. jména a příjmení, názvy míst narození apod.), uvede do zápisu uzavření manželství pro zvláštní matriku údaje českých státních občanů v podobě, v jaké jsou uvedeny v jejich rodných listech.

Matriční úřady rovněž využívají k ověření správnosti údajů zapisovaných do matričních knih způsobem umožňujícím dálkový přístup údaje ze základního registru obyvatel, agendového informačního systému evidence obyvatel, informačního systému cizinců a registru rodných čísel (§ 84 zákona o matrikách).

Z výše uvedeného vyplývá, že matriční úřad je povinen ověřovat správnost údajů, uváděných následně v zápisech matričních událostí (tj. narození, uzavření manželství, vznik partnerství a úmrtí) do matričních knih. Podle našeho názoru však nemůže požadovat na soudním překladateli, aby prověřoval správnost údajů o jménech a příjmeních uvedených na cizozemské listině.

JUDr. Kateřina Guluškinová
vedoucí oddělení
státního občanství a matrik

Vyřizuje: Anna Bradíková

CO ŘÍKÁ AKADEMIE VĚD ČR O PŘEPISECH VLASTNÍCH JMEN Z RUŠTINY DO ČEŠTINY

Odborná pracovnice oddělení slavistické lingvistiky a lexikografie Slovanského ústavu Akademie věd ČR PhDr. Iveta Krejčířová poslala Komoře vyjádření k různým způsobům přepisů vlastních jmen z ruštiny do češtiny s příslušnými doporučeními

Slovanský ústav AV ČR, v. v. i.

Valentinská 91/1, 1100 Praha 1

IČ 68378017

Tel.: + 420 224 800 251

FAX: + 420 224 800 252

e-mail: slu@slu.cas.cz

Komora soudních tlumočnicků České republiky
Hybernská 1006/18
110 00 Praha 1

Praha 7. června 2011

Č.j.: 397/SLÚ/11

Odborné vyjádření Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i., ve věci přepisu vlastních jmen z ruštiny do češtiny.

V praxi je vždy nutné rozlišovat účel k němuž přepis slouží. V zásadě se může týkat tří oblastí: pro zápis bibliografických údajů je užívána transliterace, tedy co nejpřesnější vyjádření psané podoby výchozího textu (název rusky psaného díla *Письма молодого Шекспира* bude tedy v češtině znít *Pis'ma molodogo Šekspira*). Druhou rovinou je přepis vlastních jmen pro potřeby mezinárodně uznávaných osobních dokladů a oficiálních dokumentů. Tam si pravidla přepisu cyrilice do latinky volí stát, který doklady vydává a ta je třeba respektovat.

Třetí oblastí jsou texty v běžné psané komunikaci, beletrie, publicistika apod. Zde již existuje obecně přijatý úzus, který odpovídá potřebám a možnostem slovanských jazyků. Pravidla takového přepisu obsahují všechna autoritativní akademická pravidla českého pravopisu v části Transkripce jmen a názvů z jazyků užívajících cyrilice (cyrilského písma, azbuky) s tabulkami pro přepis z jednotlivých jazyků.

Tabulka pro přepis z ruštiny, která je součástí Nařízení vlády ze dne 25. dubna 2007 se s ní plně shoduje. Na základě konkrétních dotazů by k ní bylo možné doplnit několik upřesnění:

Vzhledem k tomu, že Rusové vlastní jména ukrajinského původu zpravidla vyslovují měkce (*Потёбня* → *Potěbňa*, *Тимошенко* → *Timošenko*), doporučujeme nechat v tabulce tvrdou výslovnost **e** po **д**, **т**, **н** jen u jmen západoevropského původu a jako příklad přidat ještě např. *Шнейдер* → *Šnejder*. V konkrétních případech by pomůckou mohlo být zjištění jak jména vyslovují sami jejich nositelé.

Možnost tradiční výslovnosti **ě** po reticích ve jménech, která si ve svém povědomí spojujeme s domácími slovy, doporučujeme zachovat (*Известия, Ведомости, Вестник, Медведев* → *Izvěstija, Vědomosti, Věstnik, Medvěděv* apod.), jelikož v češtině přesněji odpovídá původní ruské výslovnosti.

Přepis **e/ě** doporučujeme zachovat tak, jak je uveden v tabulce. Ta ale neřeší praktické problémy způsobené tím, že písmeno „ě“ je v ruských tištěných textech včetně vlastních jmen zpravidla nahrazováno literou „e“. Vzhledem k tomu, že se stále větší množství občanů Ruska potýká s problémy způsobenými nejednoznačným zápisem jmen a příjmení v dokladech, bylo v poslední době přijato několik oficiálních dokumentů nařizujících zapisovat jména a příjmení s „ě“ pouze ve správné podobě. V Rozhodnutí Nejvyššího soudu RF z roku 2009 ve věci jedné z žalob se mimo jiné uvádí, že psaní jména s „e“ nebo s „ě“ nemůže být důvodem pro neuznání platnosti dokladu. Doporučujeme proto tato fakta zohlednit i při zápisu ruských jmen do matrik v České republice a nedržet se striktně jen zápisu v původních dokladech.

Přepis ruského **к** jako **x** ve slovech, kde je zřetelný západoevropský nebo řecký původ, doporučujeme zachovat. U vlastních jmen lze původ jména i jeho psaní v latině zjistit ve speciálních slovnících rodných jmen a příjmení. I pro ověření ruských jmen by měla stačit publikace M. Knappové *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* (Praha 2006), v níž je u každého jména uveden jeho původ; u příjmení lze často vycházet také ze slovníků rodných jmen (mnoho příjmení vzniklo právě z nich). Lze zohlednit i kritérium vžitosti té či oné podoby v češtině. V ostatních případech zachovat psaní **ks**: *Евпраксия* → *Jevpraksija, Аксаков* → *Aksakov*. Příklad *саксаул* → *saksaul* není vhodný, v češtině se píše *saxaul*.

PhDr. Iveta Krejčířová
odborná pracovnice
Oddělení slavistické lingvistiky
a lexikografie SLÚ AV ČR, v. v. i.

SOUDNÍ TLUMOČNÍCI SE SEŠLI V HANNOVERU

Ve dnech 25. – 26. března 2011 se konal v Hannoveru 5. kongres německých soudních tlumočnicků organizovaných v BDÜ

Milena Horálková

Naši Komoru na kongresu oficiálně reprezentovala nová paní předsedkyně **Eva Gorgolová** a já s referátem na téma „*Komora soudních tlumočnicků ČR a její mnohostranné aktivity*“. Jako soukromá osoba nás svou účastí podpořila bývalá předsedkyně Komory paní Mgr. Jitka Oleárníková.

Účastníků bylo přes 300, příspěvky zajímavé, některé více jiné méně, jak už to na takových velkých konferencích bývá. Můj příspěvek byl přijat se zájmem, protože jsem mluvila o konkrétních věcech. Např. jazykové semináře pro soudní tlumočníky, či organizované další vzdělávání soudních tlumočnicků a překladatelů nejsou v Německu ani jiných státech obvyklé, proto vzbuzují vždy pozornost. Jen jsem litovala, že jsem se nechala zařadit do sekce seminářů a ne workshopů, neboť u seminářů nebyl pro velký počet přednášejících vůbec čas na diskusi, a tak mne se svými dotazy lapali účastníci mezi jednotlivými vystoupeními na chodbě, popř. o oficiálních přestávkách.

Nicméně jsem přesvědčena, že naše účast byla důležitá, navázaly jsme mnohé kontakty. Rakušané např. projeví zájem o účast na našich česko-německých terminologických seminářích. Paní **Liese Katschinka**, místopředsedkyně rakouské asociace soudních tlumočnicků ÖVGd a prezidentka Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA, se účastnila anglického semináře v dubnu 2011 a jedna kolegyně z Portugalska sbírala informace, jak založit profesní sdružení podobné naší Komoře.

Zjistily jsme rovněž, že se kolegové z jiných zemí setkávají prakticky s totožnými problémy jako my v České republice. Na závěr konference byla přijata rezoluce, se kterou se můžete seznámit.

J. Oleárníková, bývalá předsedkyně KST ČR, a M. Horálková, členka dozorčí rady KST ČR, na 5. kongresu německých soudních tlumočnicků BDÜ v Hannoveru

Ch. Springer, předsedkyně rakouské asociace soudních tlumočnicků ÖVGd

V návaznosti na tento kongres německých soudních tlumočnicků se v neděli 27. března 2011 konalo první řádné valné shromáždění Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA, která byla založena 29. 11. 2009 v Antverpách. V současné době má 17 stálých členů (naše Komora je mezi nimi) a 33 členů přidružených z 19 zemí Evropské unie a 5 zemí mimo Evropu.

Na tomto valném shromáždění zareagovala velmi operativně naše paní předsedkyně a nabídla EULITĚ Prahu jako místo konání příštího valného shromáždění. Návrh byl od všech přítomných přijat s nadšením!

Na závěr si dovoluji říci, že jsme rozhodně obhájily dobré jméno nejen Komory soudních tlumočnicků ČR, ale i České republiky.

Ilustrace k přednášce T. Huberové z Curyšské univerzity

Rezoluce 5. kongresu německých soudních tlumočnicků

Soudní tlumočníci požadují adekvátní odměňování

Kvalita tlumočení a překládání při soudním řízení má základní význam v právním státě. Jde o zajištění práv účastníků, lidské důstojnosti, spravedlnosti.

Proto musí být i v praxi zaručeno, aby u soudu a v předcházejícím přípravném řízení působili pouze jazykově a odborně vysoce kvalifikovaní soudní tlumočníci a překladatelé.

Účastníci 5. kongresu soudních tlumočnicků organizace BDŮ sledují aktuální vývoj v této oblasti s obavami.

Dávno již neplatí, že by byly pevně stanovené sazby odměn pro soudní tlumočníky a překladatele vodítkem i pro ostatní nesoudní oblasti, jak tomu bývalo dříve. V ekonomické oblasti se nyní platí z části výrazně vyšší odměny než u orgánů činných v trestním řízení. Zavedení zákona o odměňování v oblasti justice (JVEG) v roce 2004 vedlo ve skutečnosti ke snížení odměn. Kromě toho nedošlo od roku 1994 k žádnému navýšení odměn, i když roční inflace činila v průměru 1,6 %. Státní vyšetřovací orgány platí často odměny dokonce výrazně nižší, než stanoví zákon. Z těchto důvodů působí v praxi stále více levní nekvalifikovaní laici jako tlumočníci a překladatelé – s odpovídajícími nekvalitními výkony a negativními dopady pro účastníky řízení.

Kromě toho vytvářejí orgány činné v trestním řízení a soudy soudním tlumočnickům mimořádně špatné podmínky: neposkytují jim spisy k prostudování, tlumočníci se

V popředí L. Katschinka, prezidentka evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA a místopředsdkyně rakouské asociace soudních tlumočnicků ÖVGd

musí neustále přizpůsobovat novým situacím a tématům, jsou vystaveni zvýšenému stresu a to vše dohromady velmi ztěžuje jejich práci.

Soudní překladatelé mají práci ztíženou zase nedostatkem času na překlad, často chybějícími výchozími texty a jinými okolnostmi.

Účastníci 5. Kongresu soudních tlumočnicků organizace BDŮ proto požadují:

- výrazné zvýšení odměn pro tlumočníky
- příplatky za práci v noci, o nedělích a svátcích
- přizpůsobení ztrát na výdělku tržním pravidlům
- adekvátní odměny pro překladatele
- zrušení úpravy odměn podle § 14 JVEG
- odměňování státními vyšetřovacími orgány výlučně podle sazeb zákona JVEG

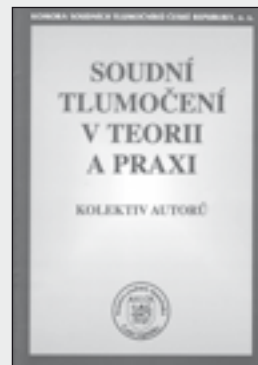
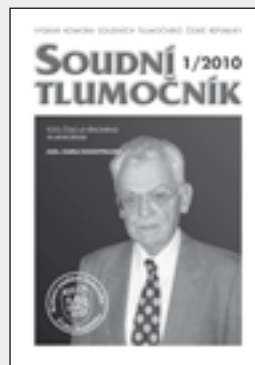
Spravedlivý a adekvátní systém odměňování musí zabránit vzrůstajícímu odlivu vysoce kvalifikovaných tlumočnicků a překladatelů, aby nebyly ohroženy zásady právního státu.

JAK ZÍSKÁTE NAŠE PUBLIKACE

Bulletin **Soudní tlumočnick** je našim členům rozeslán zdarma. Jinak všichni zájemci mohou bulletin získat za příspěvek ve výši 50 Kč a skriptu **Soudní tlumočení v teorii a praxi** za 200 Kč

Obě publikace lze obdržet buď přímo na akcích Komory nebo kdykoli v úředních hodinách v kanceláři KST ČR v budově Justiční akademie, Hyberská 18, Praha 1.

Na vyžádání Vám můžeme zaslat vybranou publikaci dobírkou. Pište na kstcr@kstcr.cz.

Přejete-li si zveřejnit v Soudním tlumočnicku svoji inzerci, napište na kstcr@kstcr.cz

V první polovině roku 2011 rozšířili naše řady tito noví členové (podle pořadí přihlášek):

Anna Pavlová, LLB. – jazyk anglický
Mgr. Eva Grundová – jazyk německý, ruský
Izabela Pacanová – jazyk polský
Ing. Justina Tóthová – jazyk maďarský
Ing. Radka Pavlíčková – jazyk španělský
Mgr. Jitka Nádvorníková – jazyk anglický, ruský
PhDr. Michaela Štěpánková – jazyk anglický, německý
Mgr. Martina Komendová – jazyk německý
Ing. Magdaléna Kolínová, Ph.D. – jazyk anglický
Ljuba Kristková – jazyk ukrajinský, ruský
Ing. Dagmar Skokanová, Ph.D. – jazyk anglický

našim členům, kteří v první polovině roku 2011 oslavili kulatá výročí:

Ing. Ezak Abder Arab
Ing. Jiří Aster
Jaroslava Bulánková
Ing. Dagmar Buzu
Ing. Ljudmila Caplinová
Hana Catalano
PhDr. Karel Cejnar, CSc.
Ing. Valentin Džulaj
Ing. Sulaiman Fahad, CSc.
PhDr. Ivana Fejerová
Sylva Franková
Ing. Eva Heřmánková
PhDr. Milena Horálková
MUDr. Renata Hóá
Mgr. Tomáš Hýl
PhDr. Pavla Kaňková
Josef Kopta
Ing. František Katora
Mgr. Dagmar Kozáková
PhDr. Aleš Kraft
Ing. Jana Kubiasová
Pavol Lelovics
PhDr. Miluše Malá
PhDr. Juana Matouš Reyes
Ing. Guzel Pakostová
Ing. Alexandra Sedunková
PhDr. Helena Strakatá
PhDr. Vladimíra Šefranka
PaedDr. Eva Štěpová
Jaroslav Štochl
Hana Tebra
Ing. František Tomášek, BSc.
Ing. Alena Wlazelová

espressione
tutta italiana

SC
SWEETCOFFEE

DOMA I V KANCELÁŘI JAKO V ITALSKÉM BARU

...ideální řešení díky kávě v kapslích
široký výběr kávy a čajů v kapslích
servis, dodávky do domu zdarma
bezplatné zapůjčení kávovarů

...již od 4 káv denně

kontakt

SWEETCOFFEE s.r.o.

Kanceláře a Showroom
Povítkavská 8/74, 171 00 P-7
(residence trojský mlýn)

tel.: +420 222 714 003

fax: +420 222 711 581

www.sweetcoffee.cz

info@sweetcoffee.cz

made in italy

Vydává Komora soudních tlumočnicků České republiky®

člen Mezinárodní federace překladatelů FIT

člen Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA

Hyberská 1006/18, 110 00 Praha 1

Grafická úprava: Jakub Novotný cr8

Tisk: VS Tisk Praha – Vazební věznice Pankrác

Tištěno v listopadu 2011 – náklad 1 000 výtisků

www.kstcr.cz • e-mail: kstcr@kstcr.cz